

Ελεύθερο Πνεύμα

ΕΡΕΥΝΑ-ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ-ΤΕΧΝΗ-ΚΡΙΤΙΚΗ

Επιμέλεια-Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας Χρόνος 12ος Τεύχος

4

Θέματα

- Η Προοδευτική Ελληνική Ποίηση
- Ανδρέας Κάλβος
- Παγκόσμια Ποίηση
- Αναμνήσεις από την Εθνική Αντίσταση
- Οι αγωνιστικές διαστάσεις της ΕΠΟΝ
- Ίδρυση της ΕΠΟΝ στην Ήπειρο
- Ελληνική Ποίηση
- Νέοι ποιητές
- Δοκιμιογραφία
- Ρεαλιστική διηγηματογραφία
- Διαβαλκανικά θέματα
- Φιλοσοφία
- Πρωτότυπη Λαιογραφία
- Οι Συγγραφείς και τα βιβλία
- Μικροί στοχαστικοί διάλογοι
- Συγκριτικές νότες ποιητών
- Τα κριτικά λογοτεχνικά βραβεία και η αγορά βιβλίων από το ΥΠΠΕ
- Οι Εκπομπές της ΕΡΤ
- Σχόλια από τη θεατρική ζωή
- Με το σφυρί στα καμώματα
- Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα
- Μηνύματα στο «Ελεύθερο Πνεύμα»
- Με την πειθω των αριθμών
- Πνευματικά και καλλιτεχνικά γεγονότα

257
5
12

«Σ' όλο τον κόσμο ξαστεριάζει
σ' όλο τον κόσμο ήλιος»



Πρωτότυπη Επιθεώρηση αγωνιστικής λογοτεχνίας και κριτικού προβληματισμού
Μαχητικό όργανο διαφώτισης και πνευματικής καλλιέργειας του λαού.

Όσο σημειώνω, τα σημειώνω γιατί δεν υποφέρω να βλέπω το δίκιο να πνίγει το δίκαιο

Μακρυγιάννης

Περιεχόμενα

Πρωτοσέλιδα

	Σελ.
.....
Η προοδευτική ελληνική ποίηση: Α. Μάλαμα	1
Ανδρέας Κάλβος: Α. Μάλαμα	4
Ανθολόγιο Κάλβου	6

Παγκόσμια ποίηση

Από Βουλγαρία, Μετ. ο Πασχ. Πασχαλέφσκι	7
Από Ιταλία, Μετ. ο Κώστας Νίκας	8
Από Βραζιλία, Μετ. η Ρίτα Μπούμη	9
Από Γαλλία, Μετ. η Αγνή Σωτηρακοπούλου	9
Από Ινδία, Μετ. η Αγνή Σωτηρακοπούλου	10
Από Κογκό, Μετ. η Γούλα Σμυρνιώτη	10

Εθνική Αντίσταση

Οι Αγωνιστικές διαστάσεις της ΕΠΟΝ: Α. Μάλαμα	11
Η ΕΠΟΝ στην Ήκειρο: Α. Μάλαμα	13
Πλαστές ταυτότητες: Βαγγέλη Λιάπη	15
Τετράστιχο (Στον Κ. Θεοφίλου): Βασού Παπαγιώργη	17
Στην ΕΠΟΝ: Βαγγέλη Σουλτάνη	17

Ελληνική Ποίηση

Χαίρε ήλιε: Γιώργου Θεοφανόπουλου	
Ένα δάκρυ για τη Σιδώνα: Στεφανίας Καλού	18
Τρία ποιήματα του Γιώργου Μυρισιώτη	18
Τσίρκο: Αντώνη Κυριακόπουλου	19
Τα παράξενα του κόσμου: Χρ. Ε. Κατσιγιάννη	19
Δύο ποιήματα του Αλέκου Χρυσοστομίδη	19
Στόχος: Μίνας Πέτρου Βενετσιάνου	19
Τρία ποιήματα: Κώστα Θεοφίλου	20
Ω εσύ πατέρα ουρανέ: Σπύρου Μουσελίμη	20
Παιδιά σκοτωμένα: Γιώργου Κουλούκη	21
Τυραγνισμένη αναζήτηση: Ν. Στ. Δημητρακόπουλου	21

Νέοι ποιητές

Τρία ποιήματα του Κώστα Λούκα (Αίθριου)	22
Κοινό μυστικό: Σταμάτη Λευθεριώτη	22
Ήθελα: της Ντόλας	22
Τα μελλούμενα: Βαγγέλη Τσιάγκου	23
Απόηχοι: Ίκαρου Τσιάγκη	23
Είμαστ' εμείς: Δημ. Δημητριάδης	23
Κειμήλια: Ν. Δρίβα	23

Πεζογραφία

Ποιητική «Αξιοπρέπεια»: Γ. Παπαστάμου	24
Η ελπίδα που δεν πέρασε: Ερρίκου Βλάχμπεη	25

Διαβαλκανικά θέματα

Συζήτηση για τα προβλήματα
Βαλκανικής φιλίας και συνεργασίας: Α. Μά-

λαμα
Ταξιδιωτικές Σημειώσεις (από την Αλ-
Α. Μάλαμα

Φιλοσοφικά αποφθέγματα και π- νέσεις

Διάφορα
Ψηφίδες: Ιάσωνα Εισαγγέλου

Λογογραφικά Σύμμειχτα

Μοραίτικα προσκλήτηρια: Κίτσιου Κό-
Αληθινό παραμύθι

Οι Συγγραφείς και τα βιβλία

Κρίνονται: Άνθης Βέργης Στεφ. Κίτσιου
Αντώνης Κυριακόπουλος, Γ. Κοφίνης
Καμπίτης, Αλέκος Χρυσοστομίδης,
Τρουκής, Τάκης Κολιαβός, Μολιωτάκης
Γούλα Σμυρνιώτη

Μικροί Στοχαστικοί διάλογοι: Φ.
μοριδής

Συγκριτικές νότες: Α. Μάλαμα

Με το σφυρίστα Καμώματα: Σχόλια
"Άλκη Φωτεινού"

Θεατρική ζωή και κίνηση

Για τις εκπομπές της ΕΡΤ: Αρσένη Γεροντί-
Διάφορα κριτικά σχόλια: Α. Μάλαμα

Πολιτικοκοινωνικά Κεντρίσματα
Σχόλια τ. Κεντρή

Μηνύματα στο «ΕΛ. Πνεύμα»

Πνευματικά και καλλιτεχνικά γ-
νότα

Με την πειθώ των αριθμών

«Ελεύθερο Πνεύμα»

Ιδιοκτήτης - υπεύθυνος - εκδότης

Λάμπρος Μάλαμας

Διεύθυνση-σύμφωνα με το νόμο

Ε. Βενιζέλου 188 - Γιάννινα

τηλέφωνο: 0651.22030

Τιμή τεύχους δρχ. 150

Χρονιάτικη συνδρομή 60

Φιλική 1.000

Οργανισμοί-Ιδρύματα-Δήμοι: 5

Εξωτερικού δολάρια 20

Υλη - αλληλογραφία - επιταγές - στα-
Φιλοξενούνται μόνο αδημοσίευτες συ-
σίες και χειρόγραφα δεν επιστρέφονται

Η Προοδευτική Ελληνική Ποίηση



Αισθητικές κρίσεις και απόψεις



Του Λάμπρου Μάλαμα

Η σύγχρονη κι αληθινή, προοδευτική ελληνική ποίηση, εκφράζει κι απεικονίζει με αδρό κριτικό ρεαλισμό, τα δραματικά και κωμικά ψυχοκοινωνικά θέματα, μέσα από τα τραγικά βιώματα των τόσο δίσεχτων κι ανάστατων χρόνων που ζούμε.

Η τέχνη των προοδευτικών μας ποιητών, δεν υμνολογεί απλά τα ηρωικά συγκαιρινά μας έπη· αλλά, παρηγορεί, φωτίζει, δυναμώνει, καθαρίζει πάθη, γιατρεύει ηθικές πληγές και λυτρώνει ταλαίπωρες και κουρασμένες ψυχές. Ψυχές που παραδέρνουν σε κυκεώνες παραλογισμών, σε άγχη, φόβους κι αγωνίες· και σε κακά συναπαντήματα, σε Κασάντρες κι Ερυνίες, που προκαλούν οι αλόγευτοι ανταγωνισμοί των εξοπλισμών και οι κερδομανείς κραιπάλες των πολεμοκαπηλικών «εσμών». Όλοι σχεδόν οι προοδευτικοί Νεοέλληνες ποιητές, υψώνουν με την τέχνη τους, λάβαρα ελευθερίας κι ανεξαρτησίας, αγάπης και ανθρωπισμού, ειρήνης και αδερφικής συνεργασίας με όλους τους λαούς.

Σήμερα, όσο είναι ζωτικά τα οικονομικά ζητήματα μιας αστικής κοινωνίας, που βρίσκεται σε βαθιά κρίση, πτώση και παρακμή, άλλο τόσο είναι αναγκαία, φυσικά, απαραίτητα κι επιταχτικά και τα ηθικά αιτήματα, του ατομικού και οικογενειακού βίου των Ελλήνων.

Η προοδευτική ποίηση, μπορεί να συμβάλει ανάλογα σε μείωση και θεραπεία των ηθικών προβλημάτων. Με τήν αισθηματική της καλλιέργεια, μπορεί να διαπλάσει χαρακτήρες και ζωή ανθρωπινότερη.

Η προοδευτική ελληνική ποίηση, δεν είναι η αφηρημένη κι ακατανόητη σουρεαλιστική κι αινιγματοφόρα λεξιθηρική «τέχνη» που ξεστρατίζει από τα ενδιαφέροντα της ζωής και της πραγματικότητας· παρά είναι η πεμπτουσιακή αντανάκλαση τ' ανθρώπινου βίου, η ιεροφάντρα των καημών και των ονείρων, η αγωνίστρια για τ' αλάφρωμα του πόνου και την καταπολέμηση της δυστυχίας.

Οι αληθινοί ποιητές, που είναι πάντα δάσκαλοι και ψυχοπλάστες σε όλους τους καιρούς, αυτοί ξέρουν το γιατί και το πώς γράφουν. Έχουν φιλοδοξία συνείδηση και χρέος, να ωφελούνε με την τέχνη τους τον κόσμο.

Κάθε έργο τέχνης, βασίζεται σε μια ηθική και πολιτική σκοπιμότητα. Είχε δίκιο και ο Καίσιερ που διακήρυττε ότι όλα στη ζωή, είναι πολιτική.

Μήπως εκείνοι που κλείνονται σε φιλιτισένιους και χρυσελεφάντινους πύργους ατομικισμού, κλειστού υποκειμενισμού, ερμητικού κι αφόρητου εγκεφαλισμού, δεν κάνουν πολιτική με τις γραφές περί ανέμων και υδάτων; «Αυτοί που ισχυρίζονται ότι, η τέχνη πρέπει να είναι έξω από την πολιτική, υπηρετούν ταυτόχρονα μια πολιτική θέση», λέγει ο Τζ. Όργουελ. Οι επιλογές των Ελλήνων

ποιητών και οι αναδρομές των εποχών στην τέχνη τους, καταδείχνουν την αφομοίωση των γεγονότων, της μακρόχρονης αγωνιστικής πορείας του λαού, και του έθνους, όπου και μόνο για την τιμή του προγονικού μας πνευματικού πολιτισμού, άξιζε καλύτερη τύχη, αυτόνομη και περήφανη ζωή, γενικής προόδου κι ευημερίας.

Οι ποιητές που έχουν επίγνωση και συναισθηση αποστολής, για μια προοδευτική και κοινωνική τέχνη, με τα ίδια τα ποιήματά τους, σπάνε τα τείχη του παραλογισμού, της κατάθλιψης και του πεσσιμισμού· και διανοίγουν πλατιούς και φωτεινούς ορίζοντες αισιοδοξίας και πάλης, με εικόνες πρωτοσύλληπτες, που αφύζουν από δύναμη συγκινησιακής πειθού, μαγείας και υποβολής.

Είναι κάποιες κορυφαίες στιγμές εμπνεύσεων Νεοελλήνων ποιητών, που θέτουν τη σφραγίδα της αληθινής και λυτρωτικής ποιητικής τέχνης, πάνω στις αναγεννητικές συντεταγμένες του αιώνα μας.

Ίσως παρουσιάζουν όλες, μιαν αλυσιδωτή δειγματοληπτική ενότητα στοχών και σκοπών.

Πλάι στους καθιερωμένους, υπάρχουν και οι σημαντικοί και οι λιγότερο αξιόλογοι ποιητές που συμπαρατάσσονται ισότιμα και ολοκληρώνουν την εικόνα της προοδευτικής νεοελληνικής ποίησης, όσο και αν οι καταστάσεις εξελίσσονται και συχνά διαμορφώνονται σύνδρομες των κακών, σύνθετες και δύσκολες, για όποια κάθαρση, ανθρωπιστική ενατένιση και αλληλουχιακό αποτέλεσμα.

Πάνω απόλα, οι σύγχρονοι Έλληνες ποιητές, ενσαρκώνουν στην τέχνη τους, με φωτεινές ενοράσεις, ευγενικό πάθος κι ανώτερα αισθήματα, τα κοινωνικά προβλήματα και τα λυτρωτικά ιδανικά του πολυκύμαντου βίου των καιρών μας, και τις σωτήριοιες ιδέες κι αντιλήψεις του κόσμου για το καλύτερο μέλλον.

Άλλωστε, αυτό θα μας έλεγε και σήμερα, αν ζούσε κι ο μεγάλος Ρώσος κριτικός κι αισθητικός Μπελίνσκι:

«Τι είναι η αληθινή τέχνη στην εποχή μας; κρίση, ανάλυση της κοινωνίας, επομένως κριτική».

Οι προοδευτικοί Έλληνες ποιητές, δεν ζουν σε φανταστικούς κι ονειρικούς, σε χιμαιρικούς και πλάνους κόσμους. Ζουν χειροπιαστά τη δραματική και κωμική εξελικτική πορεία του λαού μας, που πέρασε από συμπληγάδες βασάνων και θλίψεων, για να υψώνεται πάντα πολύχυμος και τρανοδύναμος νικητής, στα επικά στάδια μιας αγωνιστικά περήφανης πραγματικότητας, με τον καημό και τ' ορατόριο της δημιουργικής πρόδου.

Τα καλά ποιήματα, είναι φωτεινά σήματα, στις ανθοφορίες του αέναου συμπαντικού κόσμου.

Στις καλύτερες στιγμές, της δυνατής αγάπης και κοσμογονίας· ξεπετιούνται σαν τις χλωρίδες και τα λούλουδα σε ανοιξιάτικη φύση. Το ίδιο και οι ποιητές μας, μοιάζουνε τ' άνθη και τα ήμερα πουλιά. Τα λούλουδα που αποτελούν έν' αραβούργημα ομορφιάς, χρωμάτων και σχημάτων, αναστήματος και αρωμάτων. Έτσι, το καθένα πιάνει τον τόπο του, με τη δική του πνοή και την ξεχωριστή εμβέλεια απόπνιας στο μοσχοβόλημά του· καθώς τα βότανα στη γιατροσοφική τους εντελέχεια. Το καλό ποίημα όπως και τ' άνθος και το ειδικό βοτάνι, σα χρήσιμο, ανακουφίζει και ζωογονεί τις αισθήσεις, ή δυναμώνει και θεραπεύει κάποιες οργανικές εξασθενήσεις.

➤ Όμοια με τους ποιητές είναι και τα κληροδοτήρια τα πουλιά, με τις πονεμένες αθώες και παράλλαγες φωνές τους.

Όσα ψέλνουν σαν οι κακοποιητές, άναρθρα παράφωνα και αλαλούμι, δε χρησιμεύουν στον κόσμο. Μα εκείνα πό' χουνε στρωτή, γλυκιά και απηχητική φωνή, τα επικροτούμε, τα θαυμάζουμε και μας χαρίζουν ευτυχία.

Άλλωστε πάλι ο Μπελίνσκι θα μας πει:

«τα φαινόμενα που καταστρέφονται στην τέχνη, είναι εκείνα που σ' αυτά, το λογικό δε βρίσκει τίποτ' απ' τον εαυτό του».

Το έργο που βγαίνει από το μεγάλο πόνο, τις αλήθειες της ζωής και της φύσης, είναι που μετράει και νικάει το χρόνο.

Η προοδευτική ποίηση, απομένει ο ισχυρότερος και αναλλοίωτος απόηχος των εποχών και των σημαντικότερων πραγμάτων και μορφών της ιστορίας.

Ο Μπέρτολι Μπρέχι λέει ότι:

«Το ποίημα πρέπει να κρίνεται με βάση τη χρησιμότητά του... Κάμε την τέχνη σου όπλο και πρόχωμα και μέσο και δικάζε και μαστίγωνε αλύπητα με το τραγούδι σου».

Μέσα από τα θολά ποιητικά ποτάμια που κυλούνε γύρω μας, χρειάζεται πολλή ψηλαφιστική δουλειά, έρευνα και μελέτη, για να ξεχωρίσεις με πολύ μόχθο και κόπο, γνώση κι αισθητική πείρα, τα χρήσιμα από τ' άχρηστα, τα μαθήματα με ταλλα του βυθού, από τα κούφια φελά της επιφάνειας, τα διαμάντια και τ' ασήμια, από τ' αξιόδιαυτα μαντέμια της σκουριάς. Χρειάζεται πυκνό κόσκινο, να βγάλεις την ίρα από το στάρι, τον καλό καρπό από τα σκούβαλα τέλος, τα ωφέλιμα γενικότερα, από τ' ανώφελα και τ' άχρηστα.

Σε μια ποιητική καρποφορία ενός λαού, δεν αντιπροσωπεύουν την προοδευτική ποίηση μόνο κορυφαία ταλέντα και ονόματα που φκιάχτηκαν ανάλογα με τη δύναμή τους, ή τις έννοιες των ισχυρών και τις περιστάσεις.

Μια τολμηρή ηράρχηση, σε μεγέθη, δηλαδή σε κορυφές της νεοελληνικής προοδευτικής ποίησης, από τις αρχές του περασμένου αιώνα και μέχρι τα μισά του εικοστού, αν την ονοματίζαμε, δε θά' ταν ίσως άδικη, έστω για τους 15 πρώτους, που πολλοί έχουν αξιολογηθεί και ορισμένοι μάλιστα παραπολύ. Γιαυτό, η απόπειρα δε θά' τανι παρακινδυνεμένη. Μιλάμε για τους βάρδους που σημάδι φαν την εποχή τους. Αυτοί που επισκίασαν τους άλλους και νίκησαν το χρόνο, ή πήραν μια ομόθυμη αποτίμηση σωστή, από τη γενική κριτική καταξίωση, μια τιμητική επιδοκιμασία, μια προσωποπαγή κοινωνική κατάφαση. Αυτοί που άλλοι πήραν κι άλλοι δεν πήραν ακόμα, τη σφραγίδα και τη δωρεά από το λαϊκό κριτήριο που επικυρώνει τις μεγάλες φωνές και τ' ανασημάτια τους. Αυτοί οι υπό δυναμικότεροι ποιητές μέσα στον ενάμιση περίπου αιώνα νεοελληνικής ζωής (χωρίς απόλυτη εθνική ανεξαρτησία). Αυτοί, που για το γένος σιάθηκαν ευτύχημα και πάλαψαν αλύγιστα μ' ακατασίγαστη ορμή, για τη ζωντανή γλώσσα και τα ιδιώδη του λαού. Αυτοί που έπαιξαν κάποιο σημαντικό ρόλο στο ιστορικό «γίγνισθαι», από το 1800 περίπου ίσαμε το 1950 μόνο στο είδος της ποίησης, της λαϊκής ψυχής και γλώσσας. Ας μας επιτραπεί η αναφορά σε 15 κεφάλαια.

1) Δημοτικό τραγούδι (ο ποιητής λαός)

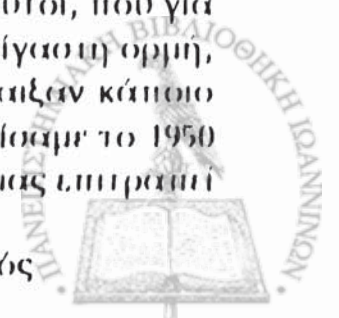
2) Ρήγας Φεραίος

3) Γιάννης Βηλαράς

4) Διονύσιος Σολωμός

5) Αντρέας Κάλβος

6) Κωστής Παλαμάς



- 7) Κώστας Βάρναλης
- 8) Άγγελος Σικελιανός
- 9) Αριστοτέλης Βαλαωρίτης
- 10) Αλέξαντρος Πάλλης
- 11) Γεώργιος Σουρής

- 12) Αλέξαντρος Σούτσος
- 13) Κλεάνθης Τριανταφύλλου
- 14) Βασίλης Ρώτας και
- 15) Γιώργος Κοτζιούλας

μέ δασκάλους τον Δ. Γληνό και τον Γ. Ψυχάρη, οι κατοπινές αυτές από τα τέλη του 19 αιώνα μορφές της προοδευτικής μας ποιησης, στάθηκαν αποφασιστικές για την αναγέννηση της Ελλάδας. Ανανεωτές και αφυπνιστές των μαζών, ποδηγέτες και συντελεστές στη διαμόρφωση της εθνικής μας συνείδησης. Αυτοί βοήθησαν το κατά δύναμη τον ναρκωμένο σε λήθαργο σκλαβιάς, γίγαντα λαό. Τον φώτισαν σωστά του αναπτέρωσαν το ηθικό, τον όπλισαν με ψυχοπνευματική δύναμη και τον έκαναν με πολλούς άλλους λαό αγωνιστή, αισιόδοξο και περήφανο νικητή, στις αντιστασιακές του εποποιίες. Κι από κοντά τους βέβαια όλ' οι πρωτοπόροι και πρωτομάχοι ποιητές με πρώτον και καλύτερο τον ανώνυμο, τον αφανή κι αγαπημένο ποιητή λαό, με τη συλλογική επεξεργασία του ποιητικού λόγου, τή γοητευτική της τέχνης αισθητική του τελειότητα· κι ολοι μαζί, κι ο καθένας από τη σκοπιά του, στην εποχή του, φώτισαν ψυχές Νεοελλήνων, άνοιξαν λεωφόρους κι ώθησαν τη ζωή κατά μπρος, για μια ανώτερη λυτρωτική κι αιωνιότερη υπόστασιακή και δοξαστική εθνική μας διάρκεια.

Λ. Μαλαμας

Ποιητικές μορφές

Μικρές Σκιαγραφίες

Ανδρέας Κάλβος

Του Λάμπρου Μάλαμα

Γνωρίστε για τριανταφύλλου ποιητές
κι όχι για «χομπιερίστες» ατομικιστές

Κορυφαίος, νεοκλασικός, τυραννοχτόνος ποιητής, θεατρογράφος, αισθητικός, μεταφραστής, πεζογράφος και δημοσιογράφος. Ταλαίπωρος καθηγητής, στην Ιταλία, στη Γαλλία, στην Αγγλία, στην Ιόνιο Ακαδημία κλπ. Γενν. στη Ζάκυνθο το 1792. Ως τα 9 του χρόνια, έμαθε τα πρώτα γράμματα στη γενέτειρα είχε και δάσκαλο τον φημισμένο Μαρτελάο. Το 1802, ο πατέρας του, αξ/κός του βενετσιάνικου στρατού, απολύεται και παραμένει άνεργος. Θέλει να μεταναστεύσει. Διαφωνεί με τη γυναίκα του, έρχεται σε διαμάχη, παίρνει τον Ανδρέα και τον αδερφό του Νικόλα και φεύγουν για το Λιβόρνο, προς αναζήτηση τύχης.

Εκεί ο μικρός ποιητής αντρώνεται σιγά-σιγά, μέσα σε περιπέτειες, από σκληρές και διάφορες δουλειές ταλαιπωρίες και στερήσεις. Αλλά, κατορθώνει με τη μελέτη τις νύχτες και

αποχτάει μια στοιχειώδη μόρφωση. Παράλληλα, αφομοιώνει και τα ιδεώδη της Γαλλικής Επανάστασης. Στο μεταξύ, χάνει τον πατέρα του μάλλον στη θάλασσα... το 1812· και με την κοιμημένη μάνα του, δεν έχει καριά εκκοινωνία. Έτσι, με ανέχειες και βάσανα, διαμορφώνει την επαναστατική, δημοκρατική και ανθρωπιστική του ιδεολογία.

Μπαίνει στο πνεύμα των Φιλικών του Ρήγα. Γνωρίζεται και συνδέεται στενά με το Φώσκολο, όπου, στην τέχνη και στο χαρακτήρα του, θα σταθεί ο πιο επιδραστικός και αποφασιστικός του δάσκαλος. Λουλεύοντας σκληρά, φοιτεί και στην ανώτερη στο Λιβόρνο ελληνική σχολή, στο «Ελληνικό Μουσείο» όπως την έλεγαν, με καθηγητή τον πολυφωτισμένο Γρηγόριο Παλιουρίτη από τα Γιάννινα. Το 1806 εκδίδεται εκεί, το πιο φλογερό και μνημειακό πατριωτικό έργο η «Ελληνική Νομαρχία». Ο Κάλβος τό κάνει κτήμα του. Μετουσιώνει τα πιο ισχυρά και σοφά αποστάγματα της αρχαίας ελληνικής ιστορίας, της κλασικής φιλολογίας, της ρομάντικης διάνοησης, των ηθών και των αρετών της φυλής μας. Γιαυτό και στις «Ωδές» του, παντρεύει όλη την πεμπτουσία του αρχαίου πνεύματος, με τις τοτινές επιδιώξεις και τα μεγάλα οράματα του λυτρωμού των Ελλήνων. Στα Γράμ-

ματα παρουσιάζεται το 1824 με τη «Λύρα» και το 1826 τυπώνει τις «Ωδές» του. Χρησιμοποιεί το μέτρο του ομηρικού εμβατήριου κι ενσαρκώνει μέσα στην τόσο συμπυκνωμένη κι αρμονική του τέχνη, το έπος του τότε ξεσηκωμένου γένους. Είναι πια δάσκαλος και καθηγητής. Περιφρονεί τους ηγεμόνες της Αγγλίας στα Εφτάνησα Άνταμς και Μαίτλαντ. Και ο πρώτος τον εκδικείται, μή υπογράφοντας το διορισμό του σαν καθηγητή στην Ιόνιο Ακαδημία. Μισεί φανατικά τον κούφιο πλούτο τους άρχοντες και τους δυνάστες. Ζει με λιτότητα, περηφάνια κι αξιοπρέπεια. Παραδίνει μαθήματα «κατ οίκον». Έχει παλικαριά και παρρησία. Αυτές οι αρετές τον κάνουν, να μη του απολείπουν ισόβια τα βάσανά του. Γίνεται τέλειος κάτοχος της Ιταλικής γλώσσας. Μελετάει αδιάκοπα τους Έλληνες και Λατίνους κλασικούς, τη σύγχρονη ιταλική φιλολογία, και παρακολουθεί όλη την ευρωπαϊκή πνευματική κίνηση. Ερωτεύεται την Ιουδήθ Μαρτινέτι. Μαθαίνει τα γαλλικά και τ' αγγλικά. Γράφει το δοκίμιο «Διάγραμμα των νέων αρχών της Καλολογίας που μπορούν να εφαρμοστούν στις καλές τέχνες» που μετέφρασε ο Κ. Σολδάτος. Γράφει το αριστούργημα «Ωδή εις Ιονίους». Τα χρόνια εκείνα, ο Βοναπάρτης βρίσκεται στις δόξες του. Είναι σχεδόν κυρίαρχος στην Ευρώπη, που συμπαράσφεται κοντά του, για να λευτερωθεί... μα την εξαπατά και γίνεται τύραννος των λαών. Ενώ οι βασιλιάδες ταπεινώνονται, για να κρατήσουν τα προνόμιά τους. Ο μεγάλος Μπετόβεν, γράφει για το Ναπολέοντα ηρωική συμφωνία και την αποκηρύττει σύντομα. Ο Γκαίτε που θαυμάζει το Γάλλο αυτοκράτορα και άλλοι, παρασέρνουν και τον Κάλβο και του γράφει ύμνο. Μα ο νέος Έλληνας ποιητής, νιώθει σαν ευαίσθητος δέχτης όλη την κοινωνική αδικία, τη διαφθορά την ακολασία, την πέρα για πέρα διαβρωτική κι αβύσταχτη σαπίλα, που απόπνεαν οι λουδοβίκειες κάστες, τα αποχαλινωμένα μύθια της ηδονής, της κραιπάλης, του πλούτου και της διαστροφής. Αλλά, και την έσχατη αβλιότητα και δυστυχία των λαϊκών μαζών! Τότε που οι Άγγλοι νομιμοποιούν πανηγυρικά τους κιναιδισμούς και κάθε είδους φυσική ανομαλία... και με τις ευλογίες του ράσου τους(!) Ο Κάλβος τελειοποιεί τα γαλλικά και τ' αγγλικά. Όμως η μητέρα Πατρίδα... αρνείται επίμονα πάντα να τον δεχτεί, για να διδάξει τον πλούτο των εμπειριών και των γνώσεων που έχει απομοιώσει. Στην

Ιόνιο Ακαδημία, δεν τον δέχονται ούτε και οι Ασόπιος και Φιλητάς. Οι αστυνομίες των δυτικοευρωπαϊκών χωρών, τον έχουν χαρακτηρισμένο ως «υποκείμενο ύποπτο, άνθρωπο επικίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια». Η κάθε μια έπαιρνε σήμα από την άλλη για την απέλασή του. Ο Κάλβος σόριαζε τις πίκρες μέσα του και δεν πτοούνταν. Το ηθικό του ήταν γερό κι αισιόδοξο, η αντοχή του τραχιά κι αξιοθαύμαστη. Τον έδιωχναν από τη μια πόλη, πήγαινε στην άλλη, από τη μιά χώρα και ξαναπήγαινε στην άλλη, σχεδόν πάντα κατατρεγμένος κι απόβλητος.

Στά 1826 χάνει τη λατρευτή του Ιουδήθ και μαζί της μια μονογενή του θυγατέρα... Τότε με βαριά καρδιά κι απέραντη θλίψη, γυρίζει μόνος του στην Πατρίδα. Αιορίζεται καθηγητής της φιλοσοφίας στην Ιόνιο Ακαδημία. Μα η λύπη, η φτώχεια κ' η αρρώστια, κλονίζουν το χαρακτήρα του, τον κάνουν δύστροπο, οξύθυμο και νευρικό. Παύει να γράφει ποίηση. Έρχεται σε προστριβές και με τους φίλους του. Κι έπειτα, η έμφυτη αγαθότητά του, τον φέρνει σε μετάνοια. Από την εποχή εκείνη, σώζονται ανέκδοτα φιλολογικά του άρθρα. Μια μέρα δυστυχής και βαριεστημένος ξαναφεύγει για την Αγγλία που ήταν και πριν με το δάσκαλό του Φώσκολο. Νιώθει κατά το τέλος του βίου του, βαθιά την ανάγκη μιας συντροφιάς και ξαναπαντρεύεται. Αλλά το 1869, η καρδιά του όσο μεγάλη κι ενάντοχη ήταν, παύει πιά να χτυπάει. Ο θάνατός του, δεν συγκίνησε κανέναν, εκτός από έναν κύκλο φίλων του, εκεί στη χώρα των φλεγματικών ανθρώπων. Έτσι τερμάτισε η πολυτάραχη και ταλαιπωρή ζωή του. Μα η θάνατη, ρωμαλέα κι ενάρετη, διδαχτική και δουλοχτόνα ποίησή του, θα φωτίζει και θα συγκινεί τους ομογενείς του, αιώνια. Εθνική έξαρση και βαθιά συγκίνηση, θα προσπορίζουν και οι περίφημες επιστολές του, στο στρατηγό Λαφαγέτ, στον Ούγο Φώσκολο και στην αγαπημένη του Ιουδήθ. Άρθρα και φιλοσοφικές παραδόσεις του, δεν εκδόθηκαν ποτέ. Έγραψε και τα δράματα «Θηραμένης» και «Λαναΐδες».

Για πολλά χρόνια, τον Κάλβο τον σκέπασε η αφάνεια κ' η λησμοσύνη. Το 1884 και '85 ο Σ. Ζαλούχος και ο Σ. Λεβιάζης, έγραψαν στα περιοδικά «Εβδομάς» και «Επίτομη Καλλιολογία» άρθρα για τον Κάλβο. Το 1881, ο Λεβιάζης τυπώνει τις «Ωδές» του σε τρίτη έκδοση. Έτσι τον ανακαλύπτει γερά ο Παλαμάρ στα 1888 και δίνει μια βαρύγδουπη ομιλία γιαυτόν

στον «Παρνασό» που τον τοποθετεί ανάμεσα στους κορυφαίους ποιητές της Νεώτερης Ελλάδας.

Το 1938 ανακάλυψαν τον τάφο του ο Κ. Σολδάτος και ο Α. Ιντιάνος σε μια μικρή κωμόπολη της Αγγλίας το Λάοιθ. Το 1960 έχει κηρυχτεί και γιορτάστηκε σαν «Έτος Κάλβου». Οι τιμές που του έγιναν στα σχολεία και στις πόλεις της χώρας, ήταν πολλές και δίκαιες. Τότε, έκαναν και τη μετακομιδή των λειψάνων του ποιητή και της γυναίκας του στην Ελλάδα, και τα εξέθεσαν σε παλλαϊκό προσκύνημα. Ο Α. Γαρταγάνης τού 'βγαλε «Άπαντα» σ' ένα εκίτομο. Κ' ύστερα από πανεθνικό μνημόσυνο, τα πήρε τα κόκαλα η Ζάκυνθος για την αιώνια τους ανάπαυση. Γιατί, όπως ο ίδιος λέει σε ποίημά του:

«Είναι γλυκός ο θάνατος
μόνον όταν κοιμώμεθα
εις την πατρίδα».

ΕΙΣ ΣΟΥΛΙ

A
Φυσάει σφοδρός ο αέρας,
μες στο δάσος κυμαίνεται
της Σελλαίδος·'φθάνουσι
μακράν εδώ, όπου κάθομαι,
Μουσικά μέτρα.

B
Αφροντίστων ποιμένων
στίχοι δεν είναι, ή γάμου,
ή πανηγυριζόντων
γυναικών και ανθρώπων,
Μήτε ιερέων.

Γ
'Αλλη λαμπρά πανηγυρις
την σήμεραν εορτάζεται
εις την Ελλάδα· ο άγγελος
παρα του πολέμου.
Δάφνας μοιράζει.

Δ
Βράχοι υψηλοί, διαβόητοι,
Βουνά του τετραχώρου²
Από σας καταβαίνουσι
Πολλοί και δυνατοί
Αδάμαστοι άνδρες.

E
Κάθε χέρι, κλαδί·
Κάθε κεφάλι φέρνει
Στέφανον· από βράχον
Πηδάουν εις βράχον ψάλλοντες
Πολέμιον άσμα.

ΣΤ
Μακράν και σκοτεινήν
Ζωήν τα παλικάρια
Μισούν· όνομα άθανάτων
Θέλουν και τάφον έντιμον
Αντίς δια στρώμα.

Ανθολόγιο

Αι ευχαί
(απόσπασμα)

Καλύτερα καλύτερα
διασκορπισμέν' οι Έλληνες
να τρέχωσι τον κόσμον,
μ' εξαπλωμένην χείρα
ψωμοζητούντες
Παρά προστάτας νά 'χωμεν.
Εμέ ποτέ δεν εθάμβωσαν
πλούτη ή μεγάλα ονόματα,
εμέ ποτέ δεν εθάμβωσαν
σκήπτρων ακτίνες.
Αν οπότεν πεθαίνει
πονηρός βασιλεύς
έσβην' η νύκτα εν άστρον
ήθελον μείνει ολίγα
ουράνια φώτα.

Το χέρι όπου προσφέρεται
ως προστασίας σημείον
εις ξένον έθνος έπνιξε
και πνίγει τους λαούς μας
πάλαι και ακόμα.

.....
Θέλετε θησαυρούς πολλούς
πολλούς δια ν' αγοράσετε
κρότους χειρών κι επαίνους

και τ' άπιστον θυμίαμα
της κολακείας

.....
'Όταν το δένδρον νέον
εβασάνιζον οι άνεμοι
τότε βοήθειαν ήθελεν.
Ενδυναμώθη τώρα
φθάνει η ισχύς του.

Παρά... Αι όσον είναι
τυφλή και σκληροτέρα
η τυραννίς, τοσούτον
ταχύτερας ανοίγονται
σωτήριοι θύραι.

ΚΑΛΟ ΠΑΣΧΑ



Ως απ' ένα βουνόν
ο αετός εις άλλο
πετάει, και γω τα δύσκολα
κρημνά της αρετής
ούτω επιβαίνω.

(1) Σελλαίδος=η Σελλαίδα χώρα στην αρχαία Δωδώνη ή και Ελλοπία της φυλής των Σελλών ή Ελλών, που προέρχεται και τ' όνομα Ελλάς· Έλληνες.
(2) Τετραχώρου=τα τέσσερα χωριά που συγκροτούσαν τη σουλιώτικη Πολιτεία: Το Σούλι, η Κιάφα, ο Αβαρικός, και η Σαμονίβα.

Εις Σάμον

A
'Όσοι το χάλκεον χέρι
βαρύ του φόβου αισθάνονται
ζυγόν δουλείας ας έχωσι,
θέλει αρετήν και τόλμην
η Ελευθερία.

B
Αυτή (και ο μύθος, κρύπτει
νουν αληθείας), επτέρωσε
τον 'Ικαρον· και αν έπεσεν
ο πτερωθείς κ' επνίγη
θαλασσωμένος·

Γ
Αφ' υψηλά όμως έπεσε,
και απέθανεν ελεύθερος.
Αν γένεις σφάγιον άτιμον
Ενός τυράννου, νόμιζε
Φρικτόν τον τάφον.



Παγκόσμια Ποίηση



Βουλγαρία Ο ΑΠΟΧΩΡΙΣΜΟΣ

Τού Χρίστο Μπότεφ
Μετ. ο Πασχάλης Πασχαλέφσκι

Μη θλίβεις, μάνα μου, μην κλαις,
πού' πιασα κλέφτης τα βουνά,
κλέφτης, μανούλα αρματολός,
και σένα έρμη σ' άφησα
να κλαις το πρώτο σου παιδί!
Μα καταράσου, μάνα μου,
τη μαύρη τούρκικη σκλαβιά,
που νέους μας κυνήγησε
σε ξένους τόπους μακρυνούς,
παντέρημους κι απόξενους,
απόκληρους και νηστικούς!
Ξέρω, μανούλα, με πονάς,
γιατί ίσως νέος σκοτωθώ,
σαν αύριο, μάνα μου, διαβώ
τον ήρεμο το Δούναβη!
Μ' αλλιώς να κάμω δε μπορώ,

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Λ

Μούσα το Ικάριον πέλαγος
Έχεις γνωστόν. Να η Πάτμος,
Να αι Κορασσίαι,¹ κ' η Κάλυμνα²
Πού τρέφει τας μελίσσας
Με αθέριστα άνθη.

Ε

Να της αλόης η νήσος,
Και η Κώς ευτυχεστάτη.
Ή τις του κόσμου εχάρισε
Τον Απελλήν και υθάνυτον
Τον Ιπποκράτην.

ΣΤ

Ιδού και ο μέγας τρόμος
Της Ασίας, γης, η Σάμος
Πιλέξε δι' αυτήν τον στέφανον
Υμνητικόν και αιώνιον.
Λυρική κόρη.



τέτοιον αφού με γέννησες,
με μια καρδιά ατρόμητη,
που δεν αντέχει μάνα μου, να βλέπει
Τούρκο να λυσσά
στο σπίτι μου το πατρικό,
κει που πρωτόειδα το φως
και πρώτο γάλα βύζαξα,
κει που η μαυρομάτα μου
μου έμπηγε καυτές ματιές,
μ' ένα χαμόγελο γλυκό
στην πικραμένη μου καρδιά:
κει που ο μπαμπάς, τ' αδέρφια μου
για μένανε μαυροφορούν!...
Αχ μάνα μου, λεβέντισσα,
Συχώρα με, εγώ τραβώ!
Τ' όπλο πιά πήρα το βαρύ
και στου Λαού το πρόσταγμα
τρέχω για νά 'βρω τον οχτρό,
και κει για κάθε ιερό,
για σένα -αδέρφια και γονείς-
θε να χυμήξω απάνω του,
κι ό,τι θα κρίνει η σπάθα μου,
και η τιμή μου, μάνα μου!
Μα σαν ακούσεις, μάνα μου,
ντουφέκια πάνω απ' τό χωριό,
κ' οι νέοι βγούνε στις πλαγιές,
τότε έβγα, μάνα μου και συ,
και για το γιό σου ρώτηξε.
Αν θα σου πούνε πως εγώ
μέσα στη μάχη έπεσα,
τότε, μανούλα μου, μην κλαις,
μα και τον κόσμο μην ακούς,
που ίσως πούνε μερικοί,
πως βγήκα ανεπρόκοπος...
Πάαινε στο σπίτι μάνα μου,
και στα μικρά τ' αδέρφια μου,
πέστους τα όλα θαρετά,
ποτές να μη ξεχάσουν
πού χαν λεβέντη αδερφό
και πού ήσε παλέβοντας
τη μαύρη τούρκικη σκλαβιά,
και τον αγά τον τύραννο
που δυναστεύει το Λαό!
Πες τους να ξέρουν, μάνα μου,
και νά ρθουνε για να με βρουν,
να βρουν τις άσπρες σάρκες μου,
στους βράχους, στις αετοφωλιές,
τα μαύρα γαίματα στη γης,
στη γης τη μαύρη, μάνα μου!



(1) Κορασσίαι (αι) ερημονήσι του Αιγαίου.
(2) Κάλυμνα, το νησί η Κάλυμνος.

Είθε να βρουν το όπλο μου,
το όπλο μου και το σπαθί,
κι όπου ανταμώνουν τον οχτρό,
με βόλι να τον χαιρετούν,
με σπάθα να τον χαϊδεύουν...
Κι αν από λύπη, μάνα μου,
κι αυτό να πράξεις δε μπορείς,
τότες σα βγουν οι κοπελιές
χορό να στήσουν μπρος σε μας,
να μαζευτούν κ' οι φίλοι μου,
κ' η πικραμένη η αγάπη μου,-
τότε έβγα, μάνα κι άκουσε
μαζί με τ' αδερφάκια μου,
το κλέφτικο τραγουδι μου-
γιατί και πώς σκοτώθηκα
και τι είπα μπρος στο θάνατο
και μπρος στα παλικάρια μου...
Ξέρω, μανούλα, θα κοιτάς
με πόνο τούτο το χορό,
κι όταν τα μάτια σου θα δουν
τα μάτια της αγάπης μου,
τότε θα βαριαναστενάξουν
δυό αγαπημένες μου καρδιές-
αχ, η δική σου κι εκείνης,
και θα κυλήσουν δάκρυα
σε στήθια γέρικα και νιά...
Κι αυτό τ' αδέρφια μ' θα το δουν
και σαν τρανέψουν, μάνα μου,
εμέ θα μοιάσουν-δυνατά
να αγαπούν και να μισούν...

Κι αν πάλι, μάνα μου, γλυκειά,
γερός γυρίσω στο χωριό,
γερός κρατώντας λάβαρο,
και κάτω απ' τό λάβαρο-
γραμμή λεβέντες με στολές,-
χρυσό λιοντάρι θυρεό
στο μέτωπο, επ' ώμου τ' όπλο,
σπαθί στη μέση κοφτερό,
ω, τότε, μάνα, λεβεντιά!
Ω, πεντάμορφή μου αγάπη!
Κόψτε λουλούδια δροσερά
κισσούς, γεράνια 'πο τον κήπο
και πλέξτε ανθοστέφανα,
λεβέντες κι όπλα στέψτε.
Τότες και συ με στέφανο
κοντά μου, έλα, μάνα μου,
στην αγκαλιά σου σφίξε με,
στο μέτωπό μου, φίλα με-
με δυό σου λόγια ιερά:
Λευτεριά ή θάνατος!

Με ματωμένο χέρι εγώ
την καλή μου θ' αγκαλιάσω,
να δει πως πάλλει η καρδιά
και πώς χτυπάει ατρόμητα,
το κλάμα της, τα δάκρυα
να τα σφουγγίσω με φιλιά...
Και τότε... Μάνα, αναχωρώ!
Μη με ξεχνάς, αγάπη μου!
Το Τμήμα φεύγει, ξεκινά!
Δεινός είν' ο αγώνας, μα λαμπρός,
κ' ίσως και νιός να σκοτωθώ...
Όμως μου φτάνει η ανταμοιβή-
να πει μια μέρα ο Λαός:
Έπεσε φτωχός για δίκιο,
για δίκιο και για Λευτεριά...

Ιταλία

Τρία ποιήματα

Του Φράνκο Ρίτσιο *

Μετ. ο Κώστας Νίκας

Καθηγητής Πανεπιστημίου Νεάπολης

Έρχονταν παιδιά

Έρχονταν παιδιά με μάτια πονηρά
των πειρατών

Ξυπόλυτα

με σκισμένα και βρώμικα φανελλάκια,
κάτι μασώντας
και με τα μάγουλα μουρμουρίζοντας
έκαναν κινήσεις άσεμνες,
σπρωχνόντουσαν μεταξύ τους.

Ένας, ο αρχηγός
κυμάτιζε, σοβαρός για το ρόλο του
και συνεπαρμένος,
μια σημαία.

Σκεπτικός, σιωπηλός.

Οι άλλοι παραφωνούσαν τραγουδώντας
αφηρημένοι

με φωνές βραχνές (ποιός ξέρει γιατί!):

-Avanti, popolo, alla riscossa.

bandiera rossa...

Ο νέος Διογένης

Ήταν εκείνος, μόνος,
καταμεσήμερο
κρατώντας ένα λυχνάρι
αναμμένο κι έψαχνε, έψαχνε
μανιασμένα κάποιον
κάτι.



Λίγοι τον ακολουθούσαν, μετά
γέλασαν δύσπιστα και τον άφησαν
να χαθεί στους μαιάνδρους της πόλης
μέχρι που να γίνει
μιά μικρή
κουκίδα φωτεινή.

Άπειρες προσδοκίες

Προσδοκίες άπειρες
από υποσχέσεις που δεν τηρήθηκαν
από ώρες λησμονημένες
σε μπαλκόνια όπου δεν παρουσιάζεσαι
ποτέ στη συμφωνημένη στιγμή.
Κι αν λάμψει η αστραπή μιας θύμησης,
θά 'ναι πάντα σε μια στιγμή ανεπίστροφα
ληγμένη
Εγώ, η τελευταία σου σκέψη,
όσων μαζεύονται με φιλοφρονήσεις
στην κουραστική μέρα σου...
που πέρασε μέσα σε ήχους δωματίων
απεράντων όπου ο χρόνος
ανακρίνει τον εαυτό του και αηδιάζει.
Μακάρι να μη σ' είχα αφαιρέσει
από κείνο το χώρο του μύθου.

* Ο Franco Riccio είναι από τους πιο σημαντικούς και βραβευμένους ποιητές της Νεάπολης. Ο φίλος και συνεργάτης μας Λόγιος, μεταφραστής και καθηγητής της Νεοελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο της Νεάπολης Κώστας Νίκας, μας έστειλε ποιήματά του. Τα υπόλοιπα τρία και το βιογραφικό του Ιταλού ποιητή, θα δημοσιευτούν στο επόμενο τεύχος.

Βραζιλία

Δυο ποιήματα

Του Σολάνο Τριντάδε

Μετ. η Ρίτα Μπούμη-Παπά

Τραγούδι

αγροτικού ξεσηκωμού

Ας δούμε πια 'ναι η αιτία
που η μεγάλη Βραζιλία
βουλιάζει στην καταστροφή
κοινωνική, οικονομική.
Ποιές είναι οι ρίζες του κακού,
γιατί δε βγαίνει από την κρίση
της φτώχειας και του μαρασμού.

Είναι γιατί κρατούν τη γη
λίγοι αφέντες, κι είν' αυτοί
που ένα λαό καταδικάζουν

στην αθλιότητα, στην πείνα.
Γι' αυτό ξωμάχοι σηκωθείτε
και με το δρέπανο για όπλο
ζητείστε ριζική αλλαγή!

Η αποστολή μου

Θα πάω πίσω
απ' τη χαμένη αγαπημένη
θα πάω νά βρω την ειρήνη
θα πάω νά βρω τη χαρά
να τη χαρίσω στους εργάτες
να τη χαρίσω στους χωριάτες
σ' όσους πεινούν κι' ιδρωκοπούνε
σ' όσους του γιάνκη το μαστίγιο
πάνω απ' τη ράχη τους σφυρίζει
σ' όσους πεθαίνουν σε πορείες
ζητώντας τόπο με ανοχή
σε μάτι ανθρώπου καλοσύνη.

Δε θα συνθέσω εγώ τραγούδια
για τις βεράντες, τα λουλούδια,
τους πύργους τους εξωτικούς,
στην ιστορία ας μην περάσω
σαν ένας ποιητής μεγάλος
αδιάφορος στην εποχή.
Να τραγουδήσω ζητώ μόνο
τον τόσο του λαού μου πόνο.

Γαλλία

Επανάσταση

Ανώνυμου

Μετ. η Αγνή Σωτηρακοπούλου

Ο ήλιος είναι στο γραφείο της αργίας
απ' το μεγάλο ουρανό που πάνου βρέχει
του πόνου το νερό.

Στις καρδιές δεν υπάρχει πιά γαλάζιος
ουρανός
αιχμάλωτα μες στα κλουβιά τους τα που-
λιά.

Στις κόκκινες παντιέρες του προλεταρι-
άτου

κάθε ριπή τ' αγέρα κι ένα γλυκό ψωμί
καθέ σταλαματιά βροχής μια παιδική
φωνή
που τουφεκίζεται στα πέρατα της γης.

Των ανθρώπων η μεγάλη δυστυχία, απάν-
θρωπη
ξεχύνεται παντού, όπως ο θάνατος κ' η
νύχτα
το τραγούδι της, τραγούδι πείνας και μί-



σους
γροθιές ξεσηκώνει μέσα σε κάθε τρώγλη.

Ινδία

Ένα διεθνές ποίημα

Του Χαρ Πρασάντ-Σιαρμά

Μετ. η Αγνή Σωτηρακοπούλου

Εδώ είναι η ανατολή και πέρα εκεί η δύση
Ας ήταν να γινόταν φίλοι αυτό
θά ταν μια ευδαμονία.
Νά ρθουν να φάνε μαζί μας να κουβεντι-
άσουν και να σκεφτούν.
Ας αφήσουμε τις διαφορές μας να βουλι-
άξουν για πάντα.
Πολλά μαύρα σημάδια στις σελίδες της
ιστορίας κάναμε.
Και παίξαμε στο τζόγο ζωές για εθνικό εμ-
πόριο.
Τώρα να ζήσουμε με ειρήνη για την ειρήνη
υπάρχει τρόπος.
Να χαρούμε τη σύντομη ζωή, σε λίγο θα
γίνουμε λάσπη.
Τίποτα δεν είναι σαν την ανατολή τίποτα
σαν τη δύση.
Αρκετά έχουμε παλαίψει τώρα αφήστε μας
να ξεκουραστούμε.

Αν

Μουκούντ Νταβέ

Αν μπορούσα ν' αναδυθώ
οιγανά
ήρεμα
σαν την άνοιξη·
και ν' απλώσω ολάκερο τον εσωτερικό μου
κόσμο
μια μαύρη ζοφερή νύχτα θα ξέσπαγε μες
στην αυγή.
Αν μπορούσα να επιπλεύσω
κάτω απ' την επίγνωσή της
σαν ένα ρόδο ανθισμένο στην αύρα
και να το δέσω με το χαμόγελό της.
Αν μπορούσα να τη σφίξω μέσα στα τρυ-
φερά μου μπράτσα
αυτό θά μοιαζε με θάλασσα στην αγκαλιά
του κόλπου
κάτω απ' τη μαγεία του φεγγαριού
και να φιλήσω τα τρυφερά μάγουλα
τα διψασμένα χείλη και τα κελαηδιστά της
μάτια·

Ω αν μπορούσα να φιλήσω
αν μπορούσα να τραγουδήσω
στη γλώσσα των ξαφνιασμένων σύννεφων
στον άνεμο
και στη βροχή.

Κογκό

Ο περιφρονητής

Του Τσικάγια Ου Τάμ'σι

Μετ. η Γούλα Σμυρνιώτη

Ας πω στη δόξα σου, Θεέ μου,
μ' όλο π' αφήνεις με να κολυμπώ στη θλί-
ψη.
Μ' όλο που τζιν να φτιάχνουμε δε γίνεται
στη χώρα μας.
Να πω, μα τι, που κλήμα
σ' αυτήν τη γη μας δε φυτρώνει,
κρασί για τη χαρά σου νά χω;
Σ' αυτή την έρημο φυτρώνουν
μόνο κακτοειδή.
Κ' οι πυρκαγιές των λουλουδικών τους
φλόγες θαρρείς από τη βατουκλιά που
καίγεται
τ' άγιου θελήματός σου.
Ω σε παιάν Αίγυπτο
αλυσοδέθηκαν τα πόδια του λαού μου;

Μα ναι. Κι εσύ πληγώθηκες, γλυκέ Χριστέ
μου.

Μα στη δική μου την πληγή μπροστά...

τάχα τ' είν' η δική σου;

Αγκάθι γι' αγκάθι θα μου πεις.

Αγκάθια έχουμε κ' οι δυό μας για στεφάνι.

Πως μου ταιριάζεις!

Ταιριάζει μου κι ο Ιωσήφ κ' η μάνα σου.

Βυζαίνω της Παρθένας ήδη το μαστό.

Δεν έχει σημασία που μετρώ
περσότερους από τον ένα Γιούδα σου
στα δάχτυλά μου.

Είν' η ψυχή μου εν' αρνί, Χριστέ, αρνί πα-
σχαλινό

και διαψεύδει τις αισθήσεις μου, τόσο
που λαχταρώ,

μες στο ρυθμό να στροβιλίζομαι
της καρτερίας σου, στη θλίψη.





Αναμνήσεις από την Εθνική Αντίσταση



Οι αγωνιστικές διαστάσεις της ΕΠΟΝ Δοξαστικό γιά τήν επέτειό της

Του Λάμπρου Μάλαμα

Η ΕΠΟΝ (Εθνική Πανελλήνια Οργάνωση Νέων) που ιδρύθηκε στις 23 Φλεβάρη 1943, μετά την αναγνώριση της Εθνικής μας Αντίστασης κι από το επίσημο κράτος τον Αύγουστο του 1982, καθώς γιορτάστηκε παντού η επέτειος της γένεσής της, θαρρώ πως αν πούμε κι εμείς δυο λόγια σαν ανταρτοεπονίτες εκείνης της ηρωικής εποχής, όπως τη νιώσαμε και τη βιώσαμε ίσως να μην είναι περιττά.

Η ΕΠΟΝ, δημιούργησε το μαχητικότερο κι αγωνιστικότερο μεγαλείο της σύγχρονης ελληνικής ψυχής. Είναι αυτή η ίδια η νιοφύντανη ψυχή των προγόνων μας. Η ΕΠΟΝ που πάλαιψε με αγνά οράματα λυτρωμού και αδάμαστη θέληση, στις πόλεις, στα χωριά, στους κάμπους και στα βουνά της πατρίδας, ήταν το λαμπρότερο σύμβολο της αντρειάς και της παλικαριάς του νέου ελληνισμού. Ήταν η ζωντανή και φτερωτή δύναμη της νιότης, που ξεπετάχτηκε από τα σπλάχνα του λαού, σύσσωμη κι ομόφωνη, με μια καρδιά, όπου το πάθος για τη λευτεριά τ' ανάβρυζε σα λάβα ηφαίστειου να ξεχυθεί να κατακάψει τη βάρβαρη επιδρομική πανοπλία του Άξονα.

Η ΕΠΟΝ δεν ήταν μόνο ο τηλεβόας, ούτε μόνο οι θεατρικές και χορευτικές παραστάσεις που δίναμε στην ελεύθερη Ελλάδα, για την ψυχαγωγία των ανταρτών και του λαού· ούτε μόνο η αλληλεγγύη σε αγροτικά πλάνα δουλειάς για τη σοδειά, ούτε μόνο οι όποιες άλλες αμέτρητες επικουρικές υπηρεσίες και προσφορές στον αγώνα, στη διαφώτιση με τα συνθήματα, τις προκουρηξίες και τις μικρές εφημερίδες τοίχου, τα τραγούδια και ότι άλλο εφικτό στα δύσκολα, τα βασανιστικά και τραγικά εκείνα χρόνια.

Η ΕΠΟΝ ήταν πρώτ' από όλα και πάνω από όλα, τουφέκι και σπαθί, χειροβομβίδα, ξιφολόγη και πόλεμος με πείσμα κι αυταπάρηση στην πρώτη γραμμή.

Η ΕΠΟΝ δεν ήταν μόνο η πολιτική οργάνωση με τις 600 χιλιάδες τα μέλη της. Η ΕΠΟΝ ήταν ο μισός ΕΛΑΣ με τ' όπλο στο χέρι και στα χαρακώματα. Από τις 150 χιλιάδες μόνιμους κι εφεδρικούς που είχε ο ΕΛΑΣ, οι 75 χιλιάδες ήτανε σίγουρα επονίτες, δηλαδή από τα 15 ως τα 30 χρόνια. Αυτά τα πρωτόρμητα ανταρτοπαίδια, παλικάρια, πρέπει νά τιμούμε και να δοξάζουμε, που πάνω στη μέθη και στην παλλαϊκή μέθεξη του άνισου σκληρού κ' υπέρτατου αγώνα, με τη δίψα του λυτρωμού και μιάς νέας ζωής, έπεφταν ηρωικά πολεμώντας και τραγουδώντας στα πεδία των μαχών!

Από τίς 9 χιλιάδες περίπου νεκρούς που είχε ο ΕΛΑΣ, οι περισσότεροι ήτανε σίγουρα επονίτες, αν λογαριάσουμε την έξαρση του πατριωτισμού, τον ακράτητο ενθουσιασμό, την πίστη στο ιδανικό της ολοκληρωμένης λευτεριάς κι εθνικής ανεξαρτησίας, το αψήφιστο της ζωής, με την απειρία της μάχης· και γενικά την ψυχολογία της νιότης, θα ιδούμε πως οι μισοί που θυσιάστηκαν και παραπάνω, ήταν ανταρτοεπονίτες.

Είναι αναρίθμητα τα κατορθώματα των επονιτών. Πολλά απ' αυτά, θά 'πρεπε να διδάσκονται στα σχολεία. Όπως π.χ. ο 14 χρονος αντάρτης «Ατρόμητος» (έτσι τον είχε βαφτίσει ο Άρης) που έπιασε τον Ιταλό αξ/κό αιχμάλωτο στο σαμποτάζ του Γοργοπόταμου!... Αλλά, κι αμέτρητα άλλα ηρωικά και διδαχτικά παραδείγματα επονιτών που πλαισίωναν τις ομάδες τίς διμοιρίες, τους λόχους και τα τάγματα του ΕΛΑΣ.

Οι έφηβοι των 17,18 και 19 χρόνων, με το γερό τους μπόι και το νιόφυτρο χνούδι στ' απάνω χείλη και οι λεβέντες και λεβέντρες, ανταρτοεπονίτισσες των 20,22 και 25, μάχονταν ορμητικά και άφοβα, μη λογαριάζοντας ζωή...

«Με τη χρυσή της νιότης πανοπλία τραβούσαν στον αγώνα στη θυσία
το θάρρος την ορμή τη λεβεντιά για την Ελλάδα, για τη λευτεριά».

Κι έπιαναν τους Γερμανοφασίστες αιχμάλωτους και ταπεινώναν και ξεφτίλιζαν τον πάνοπλο και ισχυρό στρατό του φύρερ. Εδώ ταιριάζει αναστημένο το του Αισχύλου τρόπαιο: «Αισχύλου Ευφορίωνος, Αθηναίων που τον σκεπάζει η εύφορη γη της Ιταλίας, την ακέραια λεβεντιά του μονάχα ο Μαραθώνας διηγιέται και που τη γνώρισαν αλί τους, οι μακρυμάλληδες οι Πέρσες». Αυτό σε παρωδία θ' αντιστοιχούσε κάπως έτσι:

Ανταρτοεπονίτες ήρωες που τούς σκεπάζει η ελληνίδα γή, «κι είναι γλυκός ο θάνατος εις την πατρίδα» τη μαχητική αξία τους, μόνο οι κρανιοφόροι φασίστες του Άξονα, -όσοι απόμειναν- γνωρίζουνε αλί τους!



Αλλ' ας μου επιτραπεί από τα πολλά κι ένα προσωπικό παράδειγμα, ακράτητης πολεμιστικής διάθεσης επονιτών:

Είχα βγάλει στις αντάρτικες ομάδες του ΕΛΑΣ τον Αύγουστο του 1943 κι άλλους φίλους, γνωστούς κι άγνωστους επονίτες στην περιοχή Κασσιδιάρη-Καλαμά-Μουργκάνας. Μια μέρα πήγα στον καπετάνιο του αρχηγείου σεϊμνηστο Νίκο Πάκο στο χωριό Λίστα, δυο άλλους φίλους επονίτες, το Ν. Ζώη και τον Θ. Καμωνά. Ο πρώτος ήταν 17ρης ψηλός και καλοκαμωμένος. Μα ο δεύτερος ήταν κοντός καχεκτικός κι αφώκωτος στα 18 του. Τους παρουσίασα στον Πάκο, στο σπίτι που στεγαζόταν το αρχηγείο. Τον κοίταζε και τον φιλάφριζε τον Καμωνά, το που δεν έβγαине στο μπόι, για να του δώσει τουφέκι, να τον κατατάξει σε ομάδα. Ετρεμε η καρδιά του φίλου πεισματάρικα να μην τον απορρίψει και ντροπιστεί και μεκωθεί το πατριωτικό του γόητρο και δεν γίνιει αντάρτης να πολεμήσει τους καταχτητές. Καθως λοιπόν διάσταζε ο Πάκος, είδε ο Καμωνάς εκεί που πατούσε στο πάτωμα ένα μπόσι ψηλότερο μια σπιθαμή. Ευθύς ανέβηκε πονηρά πλάι από το Ζώη για να φανεί ψηλότερος και λέει με καημό και καυχησιά:

—Ορίστε καπετάνιε μου, είμαι ψηλότερος από το Ζώη... και οπλοπολυβόλο θέλω να μου δώσεις. Αυτοί ήταν τότε οι νέοι της ΕΠΟΝ που αν δεν τους έδιναν τουφέκι να πολεμήσουνε μπροστά, το παίρνανε και μοναχοί τους: κ' οι έφηβοι δεν δέχονταν να μη τους κάνουν μάχιμους.

Οι επονίτες βρίσκονταν πανταχού παρόντες, κι έδειχναν πόσο γενναίο και ψηλό είναι το μπόι του έθνους. Ζουν και θα ζούν ακώνια οι ήρωες κ' οι μάρτυρες, στις μορφές των τριών παλικαριών στο Κάστρο του Υμηττού, και στις ψυχές των διακοσίων της Καισαριανής... σε κάθε Ηλέκτρα και Ηρώ και Σταθοπούλου, σε κάθε πανθαυμαστή αυτοθυσία.

Οι επιδράσεις και η συνέχεια της ΕΠΟΝ βρέθηκε στη γενιά του ένα-ένα τέσσερα (114), στους Λαμπράκηδες, στον «ανένδοτο αγώνα» 1961-64, στα δυναμικά συλλαλητήρια για την Κύπρο μας, στην κατάργηση της μοναρχίας, στη γενιά του Βελδεμίρη και του Πέτρουλα. Κι αργότερα στην ανυπότακτη κι αγωνιστική νεολαία των χρόνων της διχτατορίας, στο πολυθρυλητό «Πολυτεχνείο» κι ως τις οργανωμένες προοδευτικές νεολαίες των ημερών μας.

Να γιατί η ΕΠΟΝ, είναι η βαθιά σπορά των ιδανικών του λαού, στο καρποφόρο πατριωτικό έδαφος των ψυχών μας, που αναβλασταίνει χαρές και δόξες των λαϊκών μας παραδόσεων, χαρές προόδου και πολιτισμού και εθνικής μας περηφάνιας.

Να γιατί η ΕΠΟΝ, είναι η άσβεστη φλόγα στις καρδιές μας, η ανίκητη και ιδεοδότρια στρατιά της συνεχόμενης νιότης, που προχωρεί ακάθεχτη κι αλυγιστη, ανοίγοντας όλο και πιά πλατιά τη λεωφόρο του μέλλοντος.

Να γιατί η ΕΠΟΝ που δημιούργησε εκείνο το δεύτερο Εικοσιένα, το επικό, και όλα τα νεώτερα και νικηφόρα τρόπαια, πρέπει να διδάσκεται στα σχολεία.

Η συμβολή της στο Γοργοπόταμο τις 25-11-42 στο ηρωικό εκείνο κατόρθωμα, που ανάτρεψε το σχέδιο «Μπαρμπαρόσα» του Χίτλερ, με την απομόνωση του Ρόμελ στην Αφρική, είχε αξία ανυπολόγιστη!...

Η ΕΠΟΝ στάθηκε υπεράξια στο πλευρό των συμμαχικών δυνάμεων. Αλλά κρίμα, που ως πέρσι δεν ήταν μόνο η σεμνή κ' η αφανής νικήτρια, στην αποτροπή του πανχιτλερισμού απ' τον ταλαιπωρο πλανήτη μας, ήταν κ' η κατατρεγμένη κ' η περιφρονημένη σ' επίσημη καταδίκη και περιθώριο!

Όμως τό έθνος κ' η πολιτισμένη ανθρωπότητα, της χρωστών ευγνωμοσύνη.

Να γιατί η δράση της ΕΠΟΝ, η τοτινή κ' η χτεσινή, παίρνει κληρονομικό και σήμερα μ' επιταχτική ιστορική ανάγκη, πάλι την αγωνιστική σκυτάλη και τη μαχητική της συμβολή, στις πρώτες γραμμές των ειρηνικών μαχών, στον πόλεμο κατά του πολέμου, στις στρατιές της Ειρήνης. Έτσι παίρνει πανευρωπαϊκές διαστάσεις στον αγώνα για την αποτροπή της πολεμοκαπηλείας και του πυρηνικού αφανισμού.

Γιαυτό η ΕΠΟΝ, τώρα που περνάει με χρυσά γράμματα στην ιστορία, ας αποτελεί το καύχημα και το καμάρι της πιά άδολης κι αδούλωτης Νεολαίας του αιώνα μας.

Το «Ελεύθερο Πνεύμα» εύχεται: Καλή Ανάσταση
ο όλους τους ζωντανούς — πεθαμένους του κόσμου αδερφούς, αιώνια
άνοιξη, ειρήνη κι αδερφοσύνη στους λαούς.



Η ΕΠΙΟΝ στην Ήπειρο

την περιφέρεια Γιαννίνων κ.λ.π. και οι πρωτοπόροι της

Του Λάμπρου Μάλαμα

Αν με πρωτοβουλία της ΟΚΝΕ και του ΕΑΜ Νέων η ΕΠΙΟΝ στην Αθήνα ιδρύθηκε στο σπίτι της οδού Δουκίσσης Πλακεντίας στις 23 Φλεβάρη του 1943 και συγχωνεύθηκαν σ' αυτή 10 νεολαιίστικες οργανώσεις μεγάλες και μικρές, όπως π.χ. η Λαϊκή Επαναστατική Νεολαία, η Σοσιαλιστική Επαναστατική Πρωτοπορία Ελλάδας, ο Ιερός Λόχος Θεσσαλών κ.α. στην Ήπειρο και σε άλλα επαρχιακά κέντρα της χώρας, είχαν ιδρυθεί και οργανωθεί από τα τέλη του 1942, πολλοί πυρήνες προοδευτικών πατριωτικών και αγωνιστικών τάσεων κι επιδιώξεων που κάλυπταν τις αρχές και τα ιδεώδη της ΕΠΙΟΝ.

Στα Γιάννινα το Δεκέμβρη του 1942 συγκροτήθηκε οργάνωση νεολαίας με την επωνυμία *Ενιαία Πανεπειρώτικη Οργάνωση Νέων (ΕΠΙΟΝ)*.

Στις 10 Απρίλη του 1943, η σύσκεψη του ιδρυτικού της Πανελληνίας ΕΠΙΟΝ στην Ήπειρο, πραγματοποιήθηκε ανάμεσα από τρεις συνοικίες Κουρμανιό και Σιαράβα κοντά στη «Σκάλα» στο σημερινό σπίτι του φίλου αγωνιστή γιατρού Κώστα Παππά, και ήταν εισηγητές οι: Χαράλαμπος Τσιάρας, Γιώργος Τσαούσης (Περικλής), Μαργαρίτα Μολυβάδα (Περδικάρη) Κώστας Γρίβας (Όμηρος), και Στέφανος Κατσουλίδης. Σ' αυτή πήραν μέρος φωτισμένοι και δραστήριοι επονίτες και επονίτισσες, που έπειτα έγιναν όλοι τους στελέχη του αγώνα και πολλοί απ' αυτούς πλήρωσαν με τη ζωή τους τό τμήμα του αγνού και φλογερού πατριωτισμού τους:

Χρήστος Τσέρης (Αιμίλιος) Χρήστος Πασπαλιάρης, Ζήκος Ντίνο, Γιώργος Δαγκλής, Αφροδίτη Δαγκλή, Αριάδνη Καππά (το σπίτι της σύσκεψης ήταν τότε δικό της), Κώστας Ζώτος, Γιώργος Γρηγοριάδης, Ελένη Νάση, Μενέλιος Αργύρης, Όλγα Κουμπλομάτη, Ευθαλία Μπυριάνη, Αλίκη Ζώχαρη Βασιλίας Μανέκας, Τάκης Πολύζος, Α. Βακατσός Κ. Καλυβιώτης (Ανδρέας) και Α. Βασιλείου. Αυτοί αντιπροσώπευαν πολλές περιοχές της Ηπείρου και στη σύσκεψη εκείνη πήραν σημαντικές αποφάσεις για την οργάνωση και δράση της ΕΠΙΟΝ. Στη συνέχεια, έγιναν και στην Άρτα, Πρέβεζα και Θε-

σπρωτία ανάλογες συσκέψεις, από τους πρωτοπόρους. Τέτοιοι στάθηκαν στην Παραμυθιά οι Γιάννης Μουσελίμης, Γιάννης Παρόλας, Κώστας Μητσώνης, Κ. Αποστολίδης, Σπ. Ρήγκας, Κ. Βαϊμάκης, Σωτ. Βλάχος και στην Ηγουμενίτσα Ν. Βένος κ.α. Το προσωρινό Συμβούλιο της σύσκεψης των Γιαννίνων, εξέδωσε το περιοδικό «Ηπειρωτικά Νιάτα» με συντάχτες τους Ζήκο Ντίνο, Α. Βρανούση και Β. Γκουγιάννο και είχαν το τυπογραφείο στο Βραδέτο Ζαγορίου.

Στην Άρτα η ΕΠΙΟΝ έβγαζε τη «Φλόγα», στην Πρέβεζα την εφημερίδα «Ο Λαός» και η ΕΠΙΟΝ Άρτας και Πρέβεζας μαζί «Τα Σουλιωτόπουλα», στην Κέρκυρα τους «Νέους Μαχητές».

Έβγαιναν και πολλές εφημερίδες του τοίχου όπως έγραφε ο Α. Μάλαμας, με το ψευδώνυμο Αμάραντος κ.α.

Ένας οργανισμός διαφωτιστικής δουλειάς γινότανε πιότερο και στις περιοχές των νομών της Ηπείρου.

Πρώτες συσκέψεις έξω π.χ. στην περιοχή του νομού Γιαννίνων, έγιναν στην Αρίστη Ζαγορίου, στους Κοκλιούς, στη Γερομήμη και στην Πρωτόπαπα στο σπίτι του Χ. Μελισσόβα, με τον ακούραστο συντονισμό του Μπάμπη Τσιάρα και του υπέροχου αγωνιστή διαφωτιστή Κώστα Βελιαρούτη, ο οποίος ήταν και ο πρώτος Γραμματέας της Επιτροπής πόλης στα Γιάννινα.

Γενικοί Γραμματείς της ΕΠΙΟΝ διετέλεσαν στην περιοχή Ζιτσοχωριών ο Χαρίσης Μελισσόβας. Στην περιοχή Γραμμενοχωριών ο Λάμπρος Μάλαμας, στα χωριά του ανατολικού Κάμπου των Γιαννίνων ο Τάκης Γκούνης κ.α. Στην περιοχή της Κόνιτσας, οι Γιάννης Λυμπερόπουλος και Α. Κρέμος. Στο Παγόφι οι Τάκης Μίσιος, Κώστας Κωσταντινίδης και Θανάσης Κέκος. Στο Ανατολικό Ζαγόρι και στα χωριά του Μετσόβου, ο διακεκριμένος γιατρός Απόστολος Τόλης με το ψευδώνυμο Μάριος. Στο Δυτικό Ζαγόρι ο Β. Μανέκας. Στο Κεντρικό Ζαγόρι οι Αριστομένης Μπεκιάρης, Βλάσης Οικονόμου και Νίτσα Ζαζμη-Δαγκλή. Στα Κουρεντοχώρια και Ντουσκάρα ο Βαγγέλης Δημηράς. Στά



χωριά του Παρακαλάμου ο Γιώργος Καρατζένης κ.α.

Μια από τις μεγαλύτερες συστατικές συσκέψεις στελεχών της ΕΠΟΝ ήταν κι εκείνη της Αρίστης το Μάρτη του 1943, που συμμετείχαν τα μεγάλα στελέχη της ΕΠΟΝ Ηπείρου κι άλλα στελέχη από την Αθήνα, όπως ο Λευτέρης Ελευθερίου, η Κούλα η Αθηναία που είχε την έδρα της στη Λιγυριά, (καί ο γράφων της πήγαινε ως σύνδεσμος γραφτά μηνύματα από το αρχηγείο ανταρτών της Μουργκάνας-Κασιδιάρη), ο Κ. Κοτζιάς κ.α.

Θ' αναφέρουμε εδώ μερικά σημαντικά στελέχη που δεν αναφέρθηκαν πιά πάνω από κείνα που διαδραμάτισαν κάποιο ρόλο στους τομείς της δραστηριοποίησης της ΕΠΟΝ στην Ήπειρο, στη διαφώτιση, την πολιτιστική κίνηση, την αλληλεγγύη κ.λ.π. και που τα πιότερα αυτά στελέχη εμπέδωσαν έπειτα τμήματα του ΕΛΑΣ:

Ευτυχία Πρίντζου, Φάνης Πασπαλιάρης, Στ. Γιαννακόπουλος (Ανταίος), Νικηφόρος Σιουλής, Γιώργος Ναστόπουλος, Γιάννης Ντόβας, Χρήστος Βαζάκας, Μαρίμ Παπαβρανούση, Μανώλης Καρανίκας, Τάσος Κοντογιάννης, Παντελής Βαλαβάνης, Κώστας Χατζής, Αλέκος Οικονόμου, Γιώργος Νικολός, Κώστας Αναστασιάδης, Αναγνωστόπουλος (Δήμας) Νίκος Αθανασούλης, Μιχάλης Νούτσος, Γιώργος Ζούμπας, Νίκος Ζώης....Μήτσης από το Κρυονέρι, κι άλλοι που δεν μας ευνοεί ο χώρος ν' αναφέρουμε.

Μιά άλλη πάλι σίσκεψη με αποφασιστικό ρόλο και γερά αποτελέσματα ήταν κι εκείνη στη Μονή Σοΐσινου της Σιούτιστας στον Κασιδιάρη τις 20.7.43.

Μα φούντωνε σιγά σιγά το Κίνημα του απελευθερωτικού αγώνα. Η ΕΠΟΝ, δεν έδινε μόνο τα προσόντα και την ηθική της δύναμη, τα νιάτα την ψυχή της, τον καλύτερο εαυτό της. Δέν έδινε μόνο υποδειγματικές διμοιρίες όπως ήταν του 15 του 85 και του 3 40 Συνταγμάτων του ΕΛΑΣ στην Ήπειρο, μέ αρχηγούς τους Νικηφόρο Σιουλή, Βασίλη Καμινάρη Β. Βασιλάρα, Τάκη Δαρίτση, Γ. Νικολάου και άλλους που χάρισαν στους μαχητές και στο λαό 100 περίπου θεατρικές παραστάσεις εκτός από κείνες που έδιναν ερασιτέχνες ανταρτοεπονίτες από τούς λόχους που δεν καταμετρήθηκαν. Η παρτιζάνικη ΕΠΟΝ στην Ήπειρο, έγραψε με τό άλικο αίμα της

την αθάνατη κι ατίμητη απελευθερωτική μας ιστορία, στους κάμπους και στα βουνά της Ηπείρου και της Ελλάδας.

Οι ηρωικοί επονίτες που αναδείχτηκαν στις μάχες σκληροί πολεμιστές, και ξεντίλισαν τον ισχυρότερο τότε, πάνοπλο φανατικό και βάρβαρο στρατό του χιτλερικού φασισμού, είναι πολλοί οι ζωντανοί και οι νεκροί, σέ όλη την Ήπειρο και σ' όλη την Ελλάδα. Όμως εδώ, θ' αναφέρουμε λίγους, τιμητικά, για την αιώνια μνήμη τους, που έτυχαν γνωστοί και φίλοι του γράφοντα, ή έπεσαν στα πεδία των μαχών πλάι του... ή εκτελέστηκαν κι απ' τους καταχτητές:

Ναπολέων Θεοχαρίδης, του Πέτρου 26 χρονών γεωπόνος, από το Γραμμένο-Γιαννίνων. Έπεσε από σφαίρες Ιταλών πάνω από τό Ροδοτόκι-Γιαννίνων το καλοκαίρι του 1943. Ήταν ένας ωραίος πρωτοπόρος. Τους επιδρομείς οδηγούσε ο κουίσιλικ Τουρκοτσάμης Σαλίκος.

Άρης Αναστασιάδης, Ανθ/γός του ΕΛΑΣ, 25 χρονών έπεσε στή φονική μάχη του Μαυρονόρους στον Κασιδιάρη τις αρχές του 1944. Κατάγονταν από τον Ελαφότοπο-Ζαγορίου.

Νίκος Κατσουλίδης, Από τη Ζίτσα, 23 χρονών. Έπεσε στην ίδια μάχη πολεμώντας στήθος κρός στήθος με τους Γερμανούς.

Παναγιώτης Σιάνος, Από τον Παλιόπυργο-Παγωνίου, 21 χρόνων. Έπεσε στό ύψωμα πάνω από το Θεογέφυρο του Λιθίνου-Γιαννίνων, ξιφομαχώντας με τους Ναζήδες μέσου στο χαράκωμα το Γενάρη του 1944.

Τάσος Αώλας, Από το Σουλόπουλο-Γιαννίνων 25 χρονών. Έπεσε στο ίδιο χαράκωμα με τον Σιάνο.

Γιάννης Κυρίου, Από τη Λιγυριά-Γιαννίνων 18 χρονών. Σκοτώθηκε στη μεγάλη μάχη του Γκόλα στην Κακαβιά τον Απρίλη του 1944.

Γ. Τσάτσης, Από τα Δολιανά, 20 χρονών. Έπεσε στήν ίδια μάχη του Γκόλα.

Γιάννης Κίγκας ή Γκάντας, Από την Καρίτσα-Γιαννίνων 23 χρονών. Τραυματίστηκε βαριά στή μάχη της Καρί-

τσας στις αρχές του Σεπτεμβρίου του 1944, και πέθανε την επόμενη μέρα στο Τσεπέλοβο.

Θόδωρος Καρίτσος, του Νικολάου. Ανθ'γός του ΕΛΑΣ, 24 χρονών. Σκοτώθηκε σε ενέδρα των Γερμανών κάτω από τους Νεγράδες κοντά στο Καλπάκι, γυρίζοντας από τη Σχολή της Ρεντίνας, μαζί μ' έναν άλλο συναγωνιστή του το καλοκαίρι του 1944.

Σταύρος Ρούβας. Από τη Μερόπη-Πωγωνίου, 22 χρονών. Έπεσε πολεμώντας τους Γερμανούς στο Χάνι-Δελβινάκι.

Γιώργος Τσιούγκος, Από τα Δολιανά-Γιαννίνων 24 χρονών. Πέθανε στη Λάβδανη από ακαριαίο θάνατο οξείας, πνευμονίας και κρουπαγμάτων.

Π. Γκιρελέξ. Από τα Άνω Ραβένια, 22 χρονών. Σκοτώθηκε στο Βραστοβά-Λάκκας-Πωγωνίου.

Π. Κολομπούνης Από το Δεσποτικό 19 χρονών. Σκοτώθηκε κοντά στη Ραβενή το Δεκέμβρη του 1943.

Κώστας Κασιούλας. Από τα Δολιανά. Έπεσε πολεμώντας τους Ιταλούς στη Βίγλα, ανάμεσα Πωγωνίου και Κονίτσης το Μάρτη του 1943.

Βασίλης Κάλτσας

Κώστας Κάλτσας

Γιώργος Λέττας. Και οι τρεις από τη Βουνοπλαγιά των Γιαννίνων, έπεσαν σε μάχες πολεμώντας τους Γερμανούς.

Γιώργος Καψάλης. Από την Κρήτη. Έπεσε σε μάχη με τους καταχτητές στους Ασπράγγελους-Γιαννίνων.

Φρίξος... Έπεσε στην ίδια μάχη.

Βασιλείου. Από τη Σάμο, υπαλλ. της Αγρ. Γράπεζας 29 χρονών με σπουδές και στη Γαλλία. Ήταν οργανωμένος στα Γιάννινα. Τον καταδίκασαν οι Γερμανοί σε θάνατο στα τέλη του 1943 και τον εκτέλεσαν στο Κάστρο των Γιαννίνων. Έγραψε πολύ συγκινητικές επιστολές σε συγγενείς και φίλους... σαν μελλοθάνατος.

Αντώνης Φαρίδης. Από τα Γιάννινα και μέ μικρασιατική πατρική καταγωγή, ξυλουργός 27 χρονών. Τόν καταδίκασαν οι Γερμανοί σε θάνατο και τότε κρέμασαν σ' έναν πλάτανο στο Μώλο των Γιαννίνων. Οι δήμιόι του, ήταν γερμανοντυμένοι γραικούλοι χωροφύλακες, στην υπηρεσία των καταχτητών. Όταν τον ανέβασαν στο ικρίωμα και του πέρασαν τη θηλειά, στάθηκε παλικάρι και την τελευταία στιγμή της ζωής του, τους έφτυσε και τους επιτίμησε λέγοντάς τους: -Φύγετε. Δέν θέλω να σας βλέπω. Σπρώχνω μόνος μου με τα πόδια μου το σκαμνί. Δεν θέλω να μολυνθεί το αίμα μου στην ατιμωτική γερμανική στολή σας...

Νίκος Μπακόλας. Από τα Γιάννινα 25 χρονών. Δούλευε στην υπηρεσία φυγάδευσης αλλοεθνών για τον ΕΛΑΣ. Τον πρόδωσε ένας Ιταλός, τον έπιασαν οι Γερμανοί και τον εκτέλεσαν.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

Αφήγημα από την κατοχή

Πλαστές ταυτότητες

Του Βαγγέλη Λιάπη

Έπρεπε να μη σε ξέρει ούτε ο διπλανός σου. Έτσι το απαιτούσε ο αγώνας. Οι Πόλεις, ένα πολεμικό μέτωπο με άλλου είδους όπλα, που σκοτώνανε, και έπρεπε μέσα εκεί να πολεμάς. Πετυχημένος ο αγωνιστής που παρουσιαζόταν σαν αθώος φιλήσυχος πολίτης, αλλά κρυφά έτρωγε, έτρωγε, έτρωγε σαν το σάρακα από τη δύναμη του εχθρού λίγο-λίγο, νύχτα-μέρα, συνεχώς και σίγουρα.

Τα όπλα μας, μια παράξενη ποικιλία μέσα σ' ένα μηχανισμό, που δούλευε με ακρίβεια ρολογιού. Ο θάνατος από παντού και κάθε λεφτό. Κάποτε φιλιώνεσαι μαζί του. Πολλές φορές πήγε να με δαγκώσει κι απάνω εκεί γύρισε απότομα τα μπρός, πίσω για να ρθει πάλι δίπλα μου το άλλο λεφτό.

Στα χρόνια της γερμανικής κατοχής ζήσαμε τον πιο ωραίο λαϊκό αγώνα.

Όπλο μας και οι πλαστές ταυτότητες.

Είναι αλήθεια, και πρέπει να το πούμε. Η δικιά μας αστυνομία, χωροφυλακή και οι αρμόδιες Δημόσιες Υπηρεσίες είχαν εκδώσει χιλιάδες ψεύτικα πιστοποιητικά και ταυτότητες πλαστές για τους αγωνιστές



μας. Υπήρξαν, βλέπεις, μέσα εκεί και άνθρωποι με καθαρό μυαλό.

Οι πλαστές ταυτότητες είχαν εκδοθεί πέρα για πέρα σωστά. Μόνο πού απέναντι από τη σωστή φωτογραφία σου, όλα τ' άλλα στοιχεία, ονοματεπώνυμο κλπ, ήταν ψεύτικα.

Οι πλαστές ταυτότητες σταθηκαν λήμανι καταφυγής για τους καταζητούμενους.

Ένα όπλο στα χέρια του λαού, που έσωσε χιλιάδες αγωνιστές από το εκτελεστικό απόσπασμα.

Είχα ένα ραντεβου στο καφενείο του χωριού μ' ένα σύνδεσμο και τον περιμένα εκεί.

Δυο Γερμανοί με τ' αυτόματα κι ένας διερμηνέας, πιάσανε την πόρτα του καφενείου. Όλοι καταλάβαμε ότι ήταν για κακό.

Ο διερμηνέας συμβουλευτηκε ένα χαρτί και φωνάζοντας τ' όνομα μου, είπε:

-Να έρθει εδώ αμέσως.

Το μαγαζί γιομάτο. Το μυαλό μου δουλέψα αστραπή. Πριν πεταχτεί κανένας και με υποδείξει, σηκώθηκα, έκανα ότι ερευνούσα γύρω και είπα δυνατά.

-Δεν είναι εδώ αυτός που ζητάτε. Και ξανακάθησα.

Όλοι κερώσανε. Με ξέρανε όλοι. Συγχωριανοί. Εβλεπα δέσμες κλέφτικες ματιές κατά πάνω μου να με πολιορκούνε. Κανένας δε μίλησε. Κανένας δεν κουνήθηκε. Μερικοί ήταν αντίθετοι.

Ο διερμηνέας ξανασυμβουλευτηκε το χαρτί του και φώναξε:

-Είναι εδώ ο Ιωάννης Ιωάννου;

Δεν χρειαζόταν να ξαναπαντήσω. Ήξερα ότι ο συναγωνιστής, που ζητούσαν δεν ήταν μέσα στο καφενείο.

Ακούστηκε μια αρνητική απάντηση από μια γωνιά.

Διάβασε ακόμα δυο ονόματα, που δεν ήταν εκεί. Μόνο εμένα θα έπιανε η απόχη.

Οι Γερμανοί υποψιαστήκανε ότι κρύβαμε τους καταζητούμενους γιατί δεν μπορούσαν να πιστέψουν ότι, η προδοσία δεν είχε κάνει καλά τη δουλειά της. Μας διατάξαν να σηκωθούμε όλοι, να κρατάμε τις ταυτότητές μας στο χέρι και ένας-ένας να φτάνουμε στην πόρτα για έλεγχο.

Πιάσανε την πόρτα σαν τον Κύκλωπα, αλλά κι εδώ βρεθήκανε στραβοί.

Ο διερμηνέας έπαιρνε του καθενός την ταυτότητα και του ζητούσε να λέει δυνατά και καθαρά τα στοιχεία του. Όταν όλα πηγαιναν καλά, του την έδινε και τον έβγαζε έξω.

Δεν είχα αγωνία. Ήξερα καλά τα ψεύτικα στοιχεία μου. Είχα μπει στην ουρά και περίμενα τη σειρά μου. Εγινε και μεμένα το ίδιο όπως και με όλους τους άλλους.

Οι πριν από μένα, περιμεναν έξω να δούνε τη σκηνή της σύλληψής μου, που την είχαν περισσότερο από σιγουρη. Ο δρόμος είχε γεμίσει κόσμο.

Βγήκα στο δρόμο, δε μίλησα σε κανένα. Όλοι δεν πιστεύανε στα ματια τους. Μερικοί μπορεί και να στεναχωρήθηκαν. Από κανένα δεν έγινε ούτε το παραμικρό βήμα προς την προδοσία. Ίσως από φόβο, γιατί θα ήτανε φανερό. Οι προδότες, βλέπεις, νκωθουνε ασφάλεια όταν δουλεύουν στο σκοτάδι.

Η πλαστή μου ταυτότητα είχε νικήσει το γερμανικό αυτόματο του Κύκλωπα.

Είχα φτασει στην πλατεία του χωριού. Απέναντί μου είδα να έρχεται ο Γιάννης Ιωάννου. Ήξερα ότι παει ίσα στο καφενείο, που το χρησιμοποιούσαμε μέχρι τότε, σαν τόπο συνάντησης. Πέρασα δίπλα του και χωρίς να σταθώ καθόλου του είπα:

-Φύγε, οι Γερμανοί ζητάνε να σε πιάσουν.

Γερό στέλεχος της Αντίστασης ο Γιάννης, έπαιξε όπως όλοι μας, κάθε λεφτό τη ζωή του κορώνα-γράμματα. Σα να μην άκουσε τίποτα, δεν σταμάτησε το βήμα, ούτε έδειξε αμηχανία. Έριξε μία γρήγορη ματιά προς το καφενείο, είδε το μαζεμένο κόσμο, λοξεψε μαλακά, έφτασε στο αντίθετο πεζοδρόμιο και χαθήκαμε κ' οι δυο στους δρόμους του χωριού.

Οι δρόμοι του χωριού μου, τελκώσανε αυτή την ημέρα.

Δε με αντέχανε πια.

Από τώρα και μπρός, οι δύσκολοι δρόμοι της παρανομίας...

Κρέμασα τη ζωή μου σε μια κλωστή.

Δεν είπα: Θα αντέξεις; Θα κοπεί;

Δε φοβήθηκα το βάραθρο από κάτω.

Κρεμόμωνα και ήμουνα ήρεμος.

Η κλωστή άντεξε, αφού έτσι ήτανε το δικίο του λαού.

Η κλωστή άντεξε, γιατί είχε τη δύναμη του λαϊκού αγώνα.



Τετράστιχο

(Ο Μοραΐτης ανταρτοεπονίτης Βάσος Παπαγιώργης στον Ρουμελιώτη αγνό και πρωτοπόρο αρειανό αγωνιστή Κώστα Θεοφίλου)

Στάσου φρουρός ακοίμητος
της λευτεριάς που χρόνια
κλέφτης, αντάρτης, παλικάρι
είσαι ο ίδιος ο λαός!...



Ο Κώστας Θεοφίλου



Στην ΕΠΟΝ

Βαγγέλη Σουλτάνη

Γεννήθηκες Ιδέα. Έγινες δράση κ' υψώθηκες πάνω από βουνά και ήλιο
Έγινες αθάνατη.

Τα παιδιά σου εκείνον τον καιρό ήταν γεράκια κι αετοί σ' ανεμοθύελλες πετούσαν μέσα σε μέρες σκοτεινές.

Τρισκότεινες απ' του εχθρού την παρουσία.

Κ' οι φόβοι τους σφυροκοπούνταν σ' αμόνι πάνω της καρδιάς τους και πράξεις γίνονταν της αντρείας.

Κ' ήρθε - ώ σάλπιγγες ηχείστε - ήρθε η ποθούμενη ανταμοιβή για τον αγώνα τους, τη λευτεριά.

Ήρθε επιτέλους η αναγνώριση.

Η Πολιτεία τώρα είναι στο πλευρό σου γιατί ήσουν αντίσταση εθνική.

Λάμπρου Μάλαμα

Ο ΠΡΩΤΟΚΑΠΕΤΑΝΙΟΣ



«Ελεύθερο Πνευμα»

Κυκλοφόρησε:

Το νέο μεγάλο και πρωτότυπο δραματουργικό έργο, θεατρικής και κιν/φικής μορφής

Του Λάμπρου Μάλαμα από την Εθνική Αντίσταση του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ και του ΕΔΕΣ.

«Ο Πρωτοκαπετάνιος»





Χαίρε ήλιε

Γιώργου Θεοφανόπουλου
Εισαγγελέα Αθηνών

Χαίρε ήλιε της υψηλής Δικαιοσύνης
μέσα στη στείρα μασκαράτα των καιρών,
των υγρών υπογείων της παραφροσύνης,
στις άδειες σκάλες των γαλάζιων ουρανών.

Χαίρε ήλιε χλωμέ των καταφρονημένων,
χαμένη στ' ανεμόβροχα των οδυρμών
και της δικαιοσύνης των αδικουμένων
στην παγερή ανάσα των ορυμαγδών,

των κανονιών, όλμων, βομβών και πολυβόλων
στη ματωμένη βουβή κραυγή των νεκρών
την κρεμασμένη στην ωχρή φωτιά των πόλων
αναμεσό ψυχρών αιματοπλημμυρών.

Χαίρε ήλιε των πεθαμένων μας ελπίδων,
των φαντασμάτων, των αγρίων σκοταδιών,
των γερασμένων παιδικών αγνών ριτίδων,
των αιγιμάτων και των πλέριων στοχασμών.

Χαίρε ήλιε της Δικαιοσύνης αδικίας,
των Ψυχοφθόρων της συνείδησης παλμών,
αγύρτη νεκροθάφτη κάθε προσδοκίας,
πλάνε φωστήρα των αισχρών εξαγορών.

Χαίρε ω ήλιε της τυφλής Δικαιοσύνης
της υπερέτρας τραγοπόδαρων Θεών.
Χαίρε, ω χαίρε ήλιε της νεκρής Ειρήνης
και των χαμένων της ζωής μας οικτιρμών.

Ένα δάκρυ για τη Σιδώνα

Στεφανίας Καλού

Αίμα δεν έχω
και λιγιστό το γάλα
για τους γέρους και τα παιδιά.
Ένα καυτό ζητιανεύο δάκρυ
για τον πολυτοποιημένο λαό της Σιδώνας.
Αιώνια των Επιστημών
και των μεγάλων... εφευρέσεων
περίοπτε,
πώς και μιά γέρικη καρδιά σύζεις,
πώς μόρρεσε τόσες ζωές ν' αφανίσεις!

Άνθρωπε,
ακόμα μια μελανιά σελίδα
στην ιστορία του κόσμου.
Ντροπή σου!
Κρύψε το πρόσωπό σου
και χάσου από του ήλιου το φως.

Τρία ποιήματα

Του Γιώργου Μυρσιώτη
Νιότη

Η μελωδία σου
με λίκνισε,
και το γλυκό σου
ρούμι
Μ' αφιόνι
μ' αποκοίμησε.
Κι έγινες άφαντη
με τ' άλογο
του χρόνου.

Χαραυγή

Τα είδουλα
σφαδάζουν.
Σκιάχτρα
κι ανήμπορα
φαντάσματα.
Αναλαμπές,
ξεπερασμένοι
στόχοι.
Η χαραυγή
με τα σφυριά
το δρόμο της
ανοίγει.

Φασισμός

Έρημη γη!
τσουρουφλιασμένη
Το χώμα στάχτη!
κάρβουνο.
Αλαφιασμένο
τ' όραμα
και που να βρεί
κλαδί, κοτσάνι
να κουρνιάσει.





Τσίρκο

Αντώνη Κυριακόπουλου

Ο άνθρωπος περπάτησε χιλιάδες χρόνια
γιά να φτάση στη Χιροσίμα.

Ι Μ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Κόσμος γιομάτος λέξεις... λέξεις από συνήθεια
'Ανθρωπος-ανθρωπότητα·
Δημοκρατία-ισότητα
Πατρίδα-Θεός.
'Ενας κόσμος ύπουλος, αντίπαλος, σατανικός.

Κ' η πορεία της αγέλης: Μοσχάρια, γομάρια
πρόβια και γίδια.
Για να κλάψουνε τα μάτια μας
καθαρίστε μας κρεμύδια...

Κόσμος γιομάτος λέξεις... κορδέλες
με χρώματα-αρώματα.
Τις κάσες μην ανοίξεις- μη!
βρωμάνε τα πτώματα.



Κι όλοι πάμε, πούθε πάμε; Ροβολάμε.
Ρασοφόρες αθλιότητες
καλοτρώνε... καλοπίνουν
προσεύχονται και κατουράνε.
Δεσπότης μέγας ο Θεός, ό,τι μπορείτε δώστε.

Βαρβαρότητα!
'Αουσβιτς, Νταχάου, Μπιάφρα, Χιροσίμα.
Ο χρόνος είναι χρήμα.

Τα παράξενα του κόσμου

Χρήστου Ε. Κατσιγιάννη

—«Πώς καταφέρνεις γείτονα
και πάντοτ' είναι ανθηρά
τα δεντρολούλουδά σου;

—«Κλαδεύω τα, σκαλίζω τα
τους ρίχνω μπόλικο νερό
και τα καλοσκαλίζω...».

—«Όσα μου λες κάνω κι εγώ
μα προκοπή δε βλέπω!».

—«Κι οπού τα κάμω όλ' αυτά
τους πιάνω την κουβέντα...».

Δuo ποιήματα

Του Αλέκου Χρυσοστομίδη

Τι θ' απομείνει

Τι θ' απομείνει
απ' το φτερούγισμα των ποδιών του
που μίτια εκστατικά
ροφούσαν τις φευγαλέες εικόνες;



Τι θ' απομείνει
απ' τις τετάρτες των συμβουλίων
κι από την πνευματική του παρουσία;

Τι θ' απομείνει
απ' τη ζεστασιά της καρδιάς του
αφού απλόχερα τη μοίραζε
μέχρι να πέσει παγωμένος;

Οι λέξεις θ' αναπηδήσουν:
Τι χορευτής!
Τι θεατρίνος!
Τι ποιητής!...
Θα προτιμούσε τρεις λέξεις:
'Ητανε-καλός-άνθρωπος!

Εξαφάνιση

Σήμερα
μάζεψα όλα τα πολεμικά παιχνίδια...
τά 'βρεξα με πετρέλαιο
και τους άναψα ένα σπύρτο...
Το πετρέλαιο χρησίμευσε επιωφελώς...
Στις φλόγες του
ήρθε να ζεσταθεί
η παγωμένη Ειρήνη!

Στόχος

Μίνας Πέτρου-Βενετσιάνου

Το φεγγάρι καθρέφτιζε τη
θάλασσα καθώς η βάρκα
έπλεε το δρόμο για το
αντίπερα σημείο.
Θόρυβος πολύς στα διπλανά
λιμάνια, χειρονομίες διάφορες
λογιών-λογιών ανθρώπων
καλέσματα Σειρήνων στις ακτές,
παιδιά που χαίρονται την ξενοιασιά
των πιο ωραίων χρόνων.
'Όμως εμείς στου
στόχου μας τη ρότα πηγαίναμε
πρόσω ολοταχώς εκεί που ο φάρος
αναβόσβηνε οαν το δικό
μας άστρο
που μας περίμενε από καιρό.



Τρία Ποιήματα

Του λαϊκού αγωνιστή
Κώστα Θεοφίλου

Τ' Όνομά σου

(ΣΤΟ ΛΕΝΙΝ)

Εσύ που σήκωσες στους ώμους σου
τη λευτεριά των λαών της γης.
Εσένα που τ' όνομά σου αντηχάει
στο σύμπαν βουερά και δυνατά
σαν τις παλιές Ρωσίας τις καμπάνες.
Εσύ που γέμισες τον κόσμο φώτα και χαρές
και τρέμει ο φτωχός
Κ' είναι τα λόγια σου αστραπές
που σκίζουν τα σκοτάδια·
κι ακούεται λυτρωτικά η κάθε προσταγή σου:
—«Κόσμε, ραγιά, τα πάντα είναι δικά σου,
τα παλάτια της γης κ' η λευτεριά σου
τα δίκια και τ' αδικημένα χτύπα
και πάρε πίσω τα κλεμένα...»
Σαν άδραξες την εργατιά στην αγκαλιά σου
οι πεινασμένοι ορκιστήκαν στ' όνομά σου.
Άνοιξαν των ποταμιών οι κοίτες
και γίνονται οι τόποι περβόλια καρπερά.
Σ' ακολουθούνε πάντα οι ταπεινοί
της γης κ' οι καταφρονημένοι.

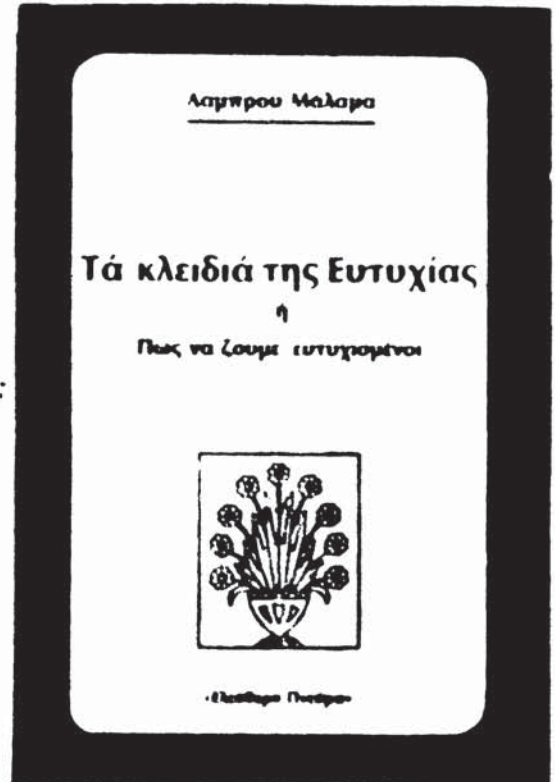
Κιλελέρ κι Αντύπας

(Για την 73η επέτειο)
Καλότυχή μου αγροτιά
του Κιλελέρ κολίγοι
που ιδρώ κι αίμα δώσατε
στη γη της Θεσσαλίας
και του Αντύπα δρέψατε
το κότινο της δόξας,
τιμή και περηφάνια σας!
Οι σπόροι του καρπίσαν
το πείσμα για τους τύραννους
και οι φωνές του γίναν
καμπάνες για τον ξύπνο μας,
για δίκαιους αγώνες.
Ο Αντύπας φάρος κι οδηγός
θα μας φωτίζει αιώνια
απ' του Κιλελέρ τον τύμβο.

Πορεία

Πρώτα παιδιά...
ύστερα νιοί...
κι έπειτα στέριιοι γέροι

σπρώχνουμε αγέρωχα
της λευτεριάς
της προκοπής
τ' αγέρι...



Ω εσύ πατέρα ουρανε

Σπύρου Μουσελίμη

—Ω συ πατέρα ουρανε και συ μητέρα γη,
για ποιό σκοπό μας πλάσατε, μας δώσατε ζωή;
Κ' ύστερα από το θάνατο, τι απομένει τι;
— 'Ό,τι απομένει απ' του κεριού τη φλόγα όντας οβίθοι
του φιτιλιού η στάχτη,
κι ό,τι απ' της νύφης τη χαρά, τη στείρεμένη βρύση
σκιοράματα στη φράχτη.
Δεμένοι από το στρίγερο στο χάροντα τ' αλώνι
Τρέχομε γυροφέρνοντας με την ελπίδα μόνη,
βάρκα χωρίς τιμόνι!

Λάμπρου Μάλαμα

«Η Μάνα του Βορρά»

(Περιήγηση, ανθρωπογεωγραφία, κοι-
νωνιολογία, ποίηση, κριτική, ψυχολογία,
ιστορία, προοπτική κλπ.)
Το αντίδοτο του έργου «Να ποιά είν' η
Αμερική», «Η Μάνα του Βορρά».

Παιδιά σκοτωμένα

(Απόσπασμα)

Γιώργου Κουλούκη (Γ. Φωτεινού)

Παιδιά σκοτωμένα, κάτι συνηθισμένο
σα νά 'γινε, οι φονιάδες επιστρέφουν
στα σπίτια τους, στα δικά τους παιδιά
«μας διατάξαν άλλοι, εμείς δε φταίμε»
κι οι άλλοι λέν «εμείς το πλήθος αντιπροσωπεύουμε»
κι είναι το μπέρδεμα φιαγμένο να μη βρίσκεται άκρη
στων εγκλημάτων τους υπεύθυνους.

Παιδιά σκοτωμένα στη βομβαρδισμένη πόλη
κραυγές αγγέλων σκίζετε
τα σωθικά μας και τα ουράνια σκίζετε
κ' ορθώνουμε οι λαοί τα χέρια, τα σκισμένα σωθικά
και τα πικρά φιλιά οι μάναδες: - 'Όχι άλλο αίμα,
όχι. Δεν είναι ούτε για μας το μίσος
σου ανθρώπου μέσα τη συγκρότηση.

Τυραγνισμένη αναζήτηση

Νίκου Στ. Δημητρακόπουλου

'Όσο κι' αν ξεθαρρεύουμε ακόμα
τις μέρες και τις νύχτες μας
μέσα στο χνώτο της γοητείας της ζωής
που άρχισε να μοιάζει σαν γεροντική καλημέρα,
ακούμε, κοντινά ή μακρινά
τα μακάβρια χωρατά του πολέμου και του θάνα-
του...
Ενώ κοντεύει ν' αλλάξει βάρδια ο αιώνας μας,
μέρες και νύχτες αφηνιασμένες μας κυνηγάνε
καταμεσής στην αγριεμένη αγωνία του κόσμου,
μες στη νεκρή βουή αδίσταχτης απειλής
ενός απέραντου θάνατου...
Στέκομαι εδώ και σε περιμένω για να σμίξουμε
τις καρδιές και τα μάτια μας
με τις τυραγνισμένες προσδοκίες μας
που τις έχουμε μετρήσει και ξαναμετρήσει τόσες
φορές
με τους σφιγμούς της καρδιάς μας...
Και χωρίς να σε μαλώσω, κοίταξε μη μείνουμε
εμείς βραδυπορούντες στον ίσκιο των άλλων
που πορεύονται μ' όρθιο μπόλι
κι αντρίκια μπροστάρικα βήματα...
Και μη φοβηθείς όταν δεις σκοτωμένες σάρκες
ηρώων συντρόφων μας ή αθώων παιδιών,
γιατί δεν πρέπει να φοβόμαστε ούτε το πολύ φως
της γαλήνης, του έρωτα και της ειρήνης,
κι ούτε τον πολύ ίσκιο του θάνατου...
Μας στον ακόηχο του μισεμού των μακελλάρηδων
μέσα σε τούτις τις ματωμένες οίμογές
τα σκοτωμένου καιρού μας,
μη στέκισαι με στεγνό νου...
πάμε μαζί σου και το πανέρι σου



με τις πιο όμορφες προσδοκίες των ανθρώπων
που έχεις διαλέξει σαν αλήθειες μία-μία στο φως...
Κι όχι με κούραση, μα με θάρρος κι αντρείσιση
έλα να πορευτούμε και να δώσουμε το παρόν
στη μάχη για την ειρήνη, τότε γαλήνια και πρία
και τότε οργισμένα,
όπως οι παντιέρες της ξυπόλητης φτωχοφιλίας
των ανθρώπων
κυματίζουν στις διαδηλώσεις τότε οργισμένες και
πότε μαζωμένες,
κι όπως νεκρά κορμιά συντρόφων μας
έμειναν στα μετερίζια των μαχών
ή πίσω απ' το συρματοπλέγμα...
'Όπως είναι μουσκεμένο με πολύ κουρασμένο
ιδρώτα
το λιγοστό ψωμί των τυραγνισμένων ανθρώπων...
Κι όπως γεννιέται ένα παιδί
παίρνοντας τη δική τους πρωτόγονη
πρώτη γεύση, με το φως της ζωής
κι όχι με τον ίσκιο του θανάτου...
'Όπως το χώμα και το δέντρο, αδερφωμένα,
δίνουν τη δροσιά του καρπού...
Κι όπως το πρώτο πυρό φιλι των ερωτευμένων
γεννιέται και ξαναγεννιέται και μεγαλώνει και γί-
νεται ένα με το αδερφωμένο φιλι
του έρωτα, της ευτυχίας και της ειρήνης...

Φλεβάρης '83



Νέοι ποιητέςΤρία ποιήματα

Του Κώστα Λούκα (Αίθριου)

Έργα κι εργάτες της τέχνης

Άνοιξε διαβαίνουν βιαστικά και όλα δε χερρούν
τα λουλούδια και τ' άλλα, στο πράσινο λειβάδι.

Άνοιξε διαβαίνουν βιαστικά και κάποιοι θ' αρνηθούν
αλλά της Τέχνης το χωριό, τ' αφήσανε ρημαδι.

Άχ, ποδοπατούν τα ροδοκέταλα γιατί διωούν
μελίτσια θημιωμένα που θα φύγουνε το βράδι,
μέσα στ' αδιαπέραστο σκοτάδι μετανάστες...

Άτια δυνατά στριμύχνονται 'κει μέσα και πεινούν.

Διωούν όσα χορταίνουν βιαστικά, για λίγο χάδι.

Άντεξαν στο κρύο του χειμών' αυτά που θα σταθούν
ορθά και θ' αχνίζονται στο πράσινο λειβάδι

Άχ, ποδοπατούν τη χλόη τ' άλλα γιατί δε μπορούν
μετά π' αργοπεθαίνοντας ν' αντέξουν στο σημάδι,
της δικαιοσύνης που χτυπάει τους δυνάστες...

Είσ' ένα δάκρυ μου
που φίλησα

Είσ' ένα σκαλοπάτι
αναμεσα σε μένα
και την παγωνιά.
Είσ' ένα δάκρυ μου
που φίλησα.

Είσαι το πρασινόδεντρο
γλυκό που ρίχνει ίσκιο,
της νύφης το χαμόγελο
και της χαρας το κλάμα,
η θλίψη, ο πόνος μου
κ' η έκπληξη.

Είσαι ο στόχος μου κ' η μοίρα,
το πρώτο μου ξεκίνημα
κι ο ερχομός μου πάλι σπίτι.

Είσαι της τύχης το τερτίπι,
τροφή για το μικρό σπουργίτι
κ' η μαεστρία του τεχνίτη.

Η καρδιά μου «επικράνθη»

Ζυγαριές και σου 'πα-μου 'πες
μπρος στο χείλος του πολέμου
Δυό παγκόσμιους κι ακόμα
λέμε: «Πιά, ποτέ Θεέ μου».



Όνειρα και φαντασίες
χρυσουγές κι αγάπης άνθη
«Πάσχα» λέγαν οι καρδιές μας
Και ο άδης επικράνθη!

Θάνατοι, δολοφονίες
προδοσίες κι απιστίες,
απληστίες και ληστείες
με... Θρησκείες κι Ιστορίες.

Όνειρα και φαντασίες
χρυσουγές κι αγάπης άνθη
Μεγαλώνουν οι θυσίες
κ' η καρδιά μου, «επικράνθη»!

Κοινό μυστικόΣταμάτη Λευθερκώτη

Όλα αυτά τα «μπορμπούαρ»
(διατίμηση αξιοπρέπειας)
Τα δίχως πίστη «ευχαριστώ»
(κατάσταση ανάγκης)
Τα τόσα «ότι θέλετε»
(εξάρτησης ευγένεια)
Μικρές πνιγμένες λευτεριές
(βούρκος βαθύς η ζήση)
Τόσα ψευτοχαμόγελα
(από σφιγμένα δόντια)
Τόσες συγνώμες άπρεπες
(συγνώμη που 'χω δικίο).
.....

Μας κούρασε η προσαρμογή, μας έφθειρε,
κατάντησε αξία, μας ωφέλησε,
στο τέλος τη διαλέξαμε, τη δέχτηκαν,
ή-πες τη συνηθίσαμε και την ανέχτηκαν.
(Πάντα την αρνηθήκαμε κι όμως ποτέ δεν κ
ψαμε)
Κλαιμε για λάθη που ποτέ δε μολογήθηκαν,
(γι' αυτά που ούτε και τώρα γράψαμε!

ΉθελαΤης Ντόλας

Ήθελα νά 'μουνα τραγουδι
μέσα στα χείλη τα δικά σου
Ήθελα νά 'μουνα λουλούδι
στο βάζο μες στην κάμαρά σου.
Ήθελα νά 'μουνα ο ήλιος
που να φωτίζει τα ονειρά σου
Ήθελα νά 'μουνα για πάντα
μέσα στο θρόνο της καρδιάς σου.



Τα μελλούμενα

Βαγγέλη Τσιάγκου

Φορτωμένα με τραγούδια τα χρόνια που
έρχονται

εμβαιήτρια, θρήνους, χορευτικά.

Εξουσία των ήχων.

Μουσικές χαραγμένες στα πρόσωπα,
ιαχές, βόγγοι, κλαγγές, παρθενικά γέλια.
Κραυγή του χαφιέ, κραυγή τ' ανιάρτη.

Καντάτες των διαστάσεων της ζωής
καντάτες των ωκεανών και του ορίζοντα.

Παγκοσμιοότητα των θορύβων

επιρρινοσύνη των ξεφωνητών

κι εκεί που χτίζουν τον καινούργιο κόσμο

κι εκεί που προσπαθούν

να ξεθεμελιώσουν τον παλιό.

Φορτωμένα καριόνια

μοιάζουν τά χρόνια τα μελλούμενα.

Κοντά σαν την ανάσα των αλυσοδεμένων

πιλωρία σαν τα χαμόγελα των κοριτσιών

με τα γαρίφαλα.

Κόκκινα σταφύλια.

στις κληματαριές της ανθρώπινης αιωνι-
στητας,

που στάζουν εγκαρτέρηση και σιγουριά

που στάζουν το κρασί

για το παγκόσμιο πανηγύρι.

Φορτωμένα με τραγούδια τα χρόνια που
γεννιούνται.

Απόηχοι

Ίκαρου Τσιάγκη

Είμαστε έντεκα,

ο ένας έλειψε μήπως Ιούδας;

Για τις κορφαδες τις ψηλές κινήσαμε
της Τύμφης.

Κ' ήταν το πρωινό ανάσπαση

της κοιμισμένης φύσης·

της πέδικας του μυρμηγκιού,

των λούλουδων,

του χορταριού, της σαλαμάντρας...

Αλήθεια, τέτοια ανάσπαση

αφίχτα αγκαλιασμένη

με της ψυχής μας την ανάταση

ποιός θα μπορούσε να προσμένει;

Τα πλάγια,

αποτιναζοντας μακριά, στα ρέματα,

το παγινό, τ' άσπρο σεντόνι,

γραφανι

με πράσινο στα μάτια την ε λ π ι δ α

για να την κάνει πιο τρανή

ζωή,

η κόκκινη του ήλιου αχτίδα.

Είμαστε· μείς

Δημήτρη Δημητριάδη

Είμαστε μείς οι χθεσινοί νεκροί

είμαστε μείς του ήλιου αδελφοί

είμαστε μείς τροχιά που συναντά

της πατρίδας τη σκουριά

σε κάθε της πορεία

Είμαστε μείς καρποί οργής

ανιάρτες της δίκαιης γραμμής

είμαστε μείς λαών κραυγή

είμαστε μείς γροθιά υψωμένη

από αδελφια καρφωμένη

φαλαγγίτες ουράνιοι

ξιάτερα αμέτρητα πουλιά.

Είμαστε μείς σκλάβων δαυλοί

είμαστε μείς οι χθεσινοί νεκροί

είμαστε μείς ιστορίας ορίζοντες βροχ

ζωή χωρίς ψωμί

είμαστε μείς τροχιά που συναντά

της πατρίδας τη σκουριά

σε κάθε της πορεία

Κειμήλια

Νίκου Δρίβα

Η ωραιότητα του είναι μας, η ζωή

η γενική-εύοσμη-εικόνα της ψυχής.

το πικρό παρελθόν μας

η σημερινή υποσταση μας, οι αυριανές ελπίδες

και το χαμογελό μας

και όλα αυτά, που συνθέτουν τη ζωή

τη δικιά μας, και τών φίλων μας

τα κειμηλιά μας-

Οι σκέψεις και οι μαλθακοί λογισμοί

οι τρομαγμένες φωνές μας.

ο Θεός και η άπληστη απάντησή του,

ο θάνατος και το τραγούδι του γάμου

το καράβι του χαμού,

και η ανοιξη της καρδιάς μας.

τα κειμηλιά μας.

Η βιτρίνα της ουλλόγής μας

η ψευτιά κ' η υποκρισία

και τα ρημαγμένα του χρόνου γυρίσματα

η αύρα της θάλασσας και τα φυτρωμένα

αστέρια τ' ουρανού...

Εδώ είναι η ζωή...

νά'τη, χαραγμένη στα κειμηλιά μας!

Λάμπρου Μάλαμα

1) «Σημειώσεις
ενός Ταβερνιάρη»

Μικρά αφηγήματα και στοχασμοί
στιγμιότυπα και περιπέτειες
σκιαγραφίες τύπων και αναμνήσεις.
Γεγονότα, πρόσωπα και πράγματα
βιώματα του μόχθου και του πόνου.





ΠΟΙΗΤΙΚΗ «ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ»

Του Γιώργου Παπαστάμου

Έχει γίνει πιά παραδεχτό πως η Ποίηση κατέχει πρωταρχική θέση στη ζωή του Πνεύματος. Παρέχει οίκηση στον Άνθρωπο. Καθιστά τη Γη Οικοιμένη, επειδή, η ποίηση θεμελιώνει την Ιστορία!

Μα και ύστερα από αυτή την πολυσημαντή διαπίστωση, εξακολουθούν, ακόμα να είναι: Η εκζήτηση, η ειρωνεία και η μανιέρα του αξιοπρεπισμού, στοιχεία απαραίτητα, στοιχεία σχεδόν αναγκαία, για κάθε «αξιόλογο» ποιητή... και το νερό στις φούχτες των διψασμένων, λίγο ελάχιστο, που φαίνεται πως δεν είναι τίποτα. Όμως να που θυμίζει τόσα πολλά... τόσα πολλά, καθώς οι λίγες συλλαβές, οι βαλμένες με τάξη και διαβάζουν «Ποίηση», και για να μην είναι κανείς στην κάθε στιγμή να πεθάνει θάνατο λυρικό, ψελλίζει κάτι που θα μπορούσε να μη χαθεί, σαν βελόνι στην άμμο της θάλασσας. Και το γράφει στο χαρτί αυτό το κάτι... για να μείνει τάχα... κι όχι πάνω στην άμμο την ξανθή...

Στο μεταξύ για να ξεκινήσεις -λέει- να γράφεις Ποίηση, και μάλιστα στίχους, καλούς, πρέπει να ξέρεις απ' έξω τον σέρ: T.S. Eliot, μια και η χθεσινή του Επανάσταση έχει γίνει πιά καθεστώς: Ν' απαγγέλεις από το πρωτότυπο ακόμα τους... Hollow men...

Λοιπόν... όλοι ξεχνούν, από πολύ νωρίς μάλιστα, πως ο πολιτισμός δεν είναι θέμα μικροστικτών ανέσεων. Και ποιός ακόμα, αδιαφορεί για τις καταστροφές του πλούτου του μόνο και μόνο για μιά κατάφαση, για ένα Ναι; Αυτό μονάχα στην τύχη του ανθρώπου (και κατά τύχη) μπορεί να συμβεί, πού... κρύβει κάποιο μυστικό, καθώς η αιωνιότητα μια και αυτή για άλλους ανθρώπους δεν είναι παρά ένα μυστήριο.

Και η Ποίηση, παίρνει κι αυτή τέτοιου είδους μορφές και κατευθύνσεις: Ά, όχι η ποίηση εξακολουθεί να είναι το θέμα του ποιήματος και η «αξιοπρέπεια» εξακολουθεί να

είναι εκκεντρική περίπτωση, καθώς συνέβαινε με τον Έζρα Πάουντ, που δεν έκανε καμιά παραχώρηση και στην αφησυχασμένη ακόμα εποχή, των μέσων του αιώνα.

Ο Πάουντ και σήμερα αν ζούσε δεν θα μπορούσε να έχει απαλλαγθεί από αυτή του την εκκεντρικότητα. Το δέντρο κάλι θα είχε εισχωρήσει στα χέρια του. Ο χυμός θα είχε ανεβεί ως την αγκαλιά του. Το δέντρο θα είχε μεγαλώσει μέσα στην κατωφέρεια του στήθους του.

Τα κλαδιά θα κεί ο εκκεντρικός Πάουντ αναπτύσσονται έξω από μένα σαν βραχιόνες.

Δέντρα είστε σεις, Βρία είστε σεις, Σεις είστε βιολέτες μ' έναν άνεμο πάνω απ' αυτές ένα κορίτσι, που ψηλώνει σεις είστε κι όλα αυτά ανεμώλια μέσα στον κόσμο!

Μα η εκκεντρικότητα αυτή του Πάουντ πέρασε ανεπιστρεπτι. Οι ποιητές του κόσμου άρχισαν πλέον να είναι κοινωνικοί και αξιοπρεπείς βρίσκοντας άσυλο στα πανεπιστήμια. Εκεί βρίσκαν το αντίδοτο για την αφιπνιση από τη νάρκωση και με την εξωτερική τους ακόμη αμφίση, την συνήθως βοημική, με το πέτσινο ρικαρό επανωφόρι και ευκόληπτη γενειάδα τους.

Λίγοι ήταν εκείνοι που αρνήθηκαν να συμμορφωθούν προς την «αξιοπρέπεια» αυτή καθώς ο Κόμινγκς στην Αμερική και ο Ντύλαν Τόμας στην Ευρώπη. Αρέσκονται σε μια ρευστή κατάσταση. Έτοιμοι να διαμαρτυρηθούν για κάθε αδικία, φρίκη ή ανία με μια πάντα αντιπολεμική πνευματώδη κοσμοπολιτική διακήρυξη. Και πάντα, όλοι τους αυτοί οι αξιοπρεπείς, τροφοδοτούν την ενόρασή τους, για να διατηρήσουν τη μορφική τους αποσκευή.

Κάτω απ' τη μορφή, όχι σπάνια κρύβεται κι ένας κάποιος σνομπισμός. Ο σνομπισμός αυτός είναι μια γενική αρρώστια της τελευταίας στιγμής σε όλο τον κόσμο, που παραδέρνει μέσα στο χάος μιας ηθικής και αισθητικής αναρχίας δημιουργημένης από το γκρέμισμα των παλιών κριτηρίων.

Μα οι καθωσπρεπικοί της Ποίησης, δεν σνομπάρουν. Δεν προπορεύονται της εποχής τους, αλλά μπορούν, ωστόσο να την παρακολουθούν στο ροϊκό της διάβα, μορφικά. Γιατί, πλησιάζουν πράγματι πάνω απ' όλα τη

μορφή μ' όλο το ενδόμυχο διαπλαστικό πνεύμα της φαντασίας τους, που χωρίς αυτό δεν είναι γι' αυτούς δυνατή καμιά ποιητική δημιουργία. Εκφράζονται όλοι τους καλύτερα και πιο «αξιόπρεπτα» με την προκλητική αντίσταση σ' ένα δεδομένο σχήμα, σ' ένα μέτρο στιβαρό, που είναι ικανό να υποτάξει τον ποιητή, σε πρόσφορες λεκτικές επιλογές.

Έτσι η Ποίηση γίνεται ένα δύσκολο αγώνισμα. Όμως, δεν στέκει να είναι μόνο μια μορφή τεχνικής Λόγου, αλλά μια σοφία υπέρτατη, ένα πεπρωμένο, μια πράξη ζωής.

Σ' όλη αυτή την τόσο επίπονη διαδικασία της ποίησης και την ελάχιστη σχεδόν αποδοτική αποτελεσματική, στους πολλούς προέχει πάντοτε και φαίνεται ν' απηχεί βυσιανιστικά σε όλους τους στιχουργούς η τυραννική πίστη του Πωλ Βαλερύ πάνω σε δεδομένα ερμητικά και φορές εντελώς ακατάληπτα.

Σ' αυτές τις περιπτώσεις, η Ποίηση και η Σκέψη συνάδουν απόλυτα. Κινούνται μαζί και οι δύο στη γειτονιά του Όντος κι έχουν ανάγκη η μια της άλλης.

Στους «αξιοπρέπεις», κατά γενικό κανόνα, υπάρχει η ψυχική συγγένεια προς τους Γάλλους Συμβολιστές και κυρίαρχη στέκει πάντα η καθαρή ποιητική ευρωστία· χωρίς η ευρωστία αυτή να οφείλεται μόνο σε κάποια ανήσυχη σύγκρουση ανάμεσα στο «περιεχόμενο» και την εξωτερική «μορφή»· αλλά κυρίως στην ελεύθερη εκφρασή τους, που παρουσιάζει μια σπάνια ωριμότητα.

Οι Ποιητές της «αξιοπρέπειας» και αξιοπιστίας είναι οι πιο τραγικοί του αιώνα. Καθ' όνται να ζήσουν στις πύδ ασυμβίβαστες πατρίδες και περιοχές Βορρά - Νότου, Λύσης

Ανατολής. Ξένος και στις δύο πατρίδες να συμβιβαστούν. Ν' ανακαλύψουν ουρανό και κόλαση· Και να συμβάλουν στο ζύγισμα ανάμεσα στον τόπο που «κατοικούν» και στον τόπο που «γνωρίζουν».

Οι ποιητές αυτοί έχουν, αλλοίμονο το απειχθές προνόμιο να είναι καταδικασμένοι να υπάρχουν ανάμεσα σε δύο κόσμους. Και μέσα σ' αυτή την διωδική οικειότητα, που άλλο δεν είναι από διττή εναλλαγή, πρέπει να μάθουν να ζουν με τη δική τους «προσωπική ουσία», προσπαθώντας πάντα να συνενώσουν η να συσχετίσουν, τουλάχιστο στην τέχνη τους τ' ασυμβίβαστα, αυτού του παράλογου κόσμου, που η μοίρα τους έτυχε να ζήσουν.

Διήγημα

Η ΕΛΠΙΔΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΕΡΑΣΕ

Του Ερρίκου Βλάχμπη

Το εργοστάσιο με τα εργατόσπιτα στο πίσω μέρος τριοιάζει καικι με γρι-γρι, που έπλεε στο μεγάλο πέλαγος. Έπλεε κι ο Δημήτρης οι μαυρές και φουρτουνιασμένες σκέψεις. Βουδίαζε στον πόνο, πνίγονταν κι αναζητούσε γαλήνη, σιτηριά για να γλυτώσει.

Αν οι ξαναδώ με την κόρη μου θα σου σπασω τα παγίδια. Του φώναζε ο μαστρο-Βαγγέλης.

Υαίρα άρπαζει αγρία την κόρη του απ' το χέρι και την έσυρε μαζί του. Αν δεν ήταν πατέρας της Μαρίας ο μαστρο-Βαγγέλης θα με τάνιωνε πικρά γιαυτό του το φίρσιμο. Ο Δημήτρης κατάφερε να κλείσει το θυμό του, που σαν υδρατμός πίεζε τα στήθη του να τα σπάσει. Τον κοίταζε μόνο με μάτια φορτωμένα με οργή και πόνο, χωρίς να πει τίποτα κι έφυγε βαρύς για το σπίτι. Συρματόπλιγμα αγκαθωτό έσφιγγε την αγάπη τους, έμπαινε στις σάρκες της και τις μάτωνι.

Οι σχέσεις του με τον μαστρο-Βαγγέλη πήγαιναν απ' το κακό στο χειρότερο. Προτου δεκαπέντε μέρες, στη συνέλευση του σωματιέου, αντίδρασε και πολέμησε άγρια τις προτάσεις που 'κανε ο Δημήτρης. Βέβαια δεν κατάφερε να περασει τις δικές του γιατί οι εργάτες τις καταψήφισαν κι ο μαστρο-Βαγγέλης πήγε να σκάσει απ' το κακό του.

«Όλο ζητάμι, όλο ζητάμι, νισάφι πιά. Και τ' αφηνικό έχει τα προβλήματά του. Νομίζετε ίτοι ευκολα κουμαντάρηται μιά επιχείρηση; Αν κάνει πως το κλίνει το εργοστάσιο, τότε θα σας πω ιγώ».

Αυτά είναι τα επιχειρήματα, που γιννά το παιδιό κιαραχνιασμένο μυαλό του. Οι πλιότεροι εργάτες ουτε καν' που τον ακούνε. Είναι όμως αρκετοί, που συμφωνουν μαζί του. Έτσι το αφηνικό του κερνά κάνει τοιγάρο κι όταν του μιλά, τον χτυπάει φιλικά στην πλάτη. Τότε ο μαστρο-Βαγγέλης είναι γιμάτος ευχαρίστηση κι αυτό έχει να το λει μέρες. Όπως πάντα παινιόται και για το γιό του, το Μιχάλη. Μ' όλο που το παιδί ηθιλε να σπουδάσει, αυτό, τον έστειλε στη σχολή να γίνει ινωμοιάρχης.

Ει να τις κάνει τις σπουδές ο Μιχάλης - (λιγι στο φίλο του το Γούσια, - Λοι που θέλει ένα σωρό λιφια κι τρις δεν τά' χουμε; Εκεί στο πανπιστήμιο μπορεί και να χαλάσει το παιδί. Εκεί σφηνεται η αρρωστια του κομμουνισμού. Στείλνεις το παιδί σου ολοκάθαρο, τετράγυρο και τσαφ, οι λίγον καιρό κολλάει την αρρώστια και το χάγεις. Στη χωροφυλακή, δεν έχεις να φοβηθεις τίποτα εκεί.



Τον άλλο γιό του, το Σπύρο, δυό χρόνια μικρότερο απ' το Μιχάλη, τον κράτησε κοντά του. Τον έβαλε να δουλέψει στο εργοστάσιο. Τ' άλλα τρία παιδιά του, εκτός απ' τη Μαρία, ήταν κουταβάκια ακόμα και δεν τον ανησυχούσαν.

- 'Όταν έχεις το παιδί κοντά σου το προσέχεις, το ελέγχεις, δε μπορεί να παραστρατησει.

- Έτσι είναι, όπως τα λες, Βαγγέλη, δικαιώνει ο Γούσιος τα λόγια του.

Ο μαστρο-Βαγγέλης δε σήκωνε παραστρατήματα. Γιαυτό όταν είδε τα πάρε-δωσε που 'χε αρχίσει η Μαρία με το Δημήτρη, δεν τ' άρεσε διόλου. 'Όταν μάλιστα είδε ένα βιβλίο, που διαβαζε η Μαρία κι έμαθε πως της τό 'χε δώσει ο Δημήτρης, μπήκαν ψύλλοι στ' αυτιά του. Το πήρε με προφύλαξη, κρυφά απ' την κόρη του κι άρχισε να το ξεφυλλίζει. 'Υστερα βαλθηκε να διαβάσει μερικά φυλλα. Με τις πρώτες όμως σελίδες που διάβασε το πέταξε πέρα, σα βρωμιά, που πήγε να τον λερώσει. Σε μια και μόνο σελίδα μπορεί να διάβασε τη λέξη κομμουνισμός δέκα φορές, ίσως και πέντε, μα συνέχεια για τον κομμουνισμό μιλούσε αυτό το βιβλίο.

Καλά το κατάλαβα τι τσανάκι είν' αυτός ο Δημήτρης, συλλογίστηκε. Έπρεπε με κάθε θυσία ν' απομακρύνει τη Μαρία από κοντά του. Έβαλε το μυαλό του κάτω, σκέφτηκε κι έφτιασε το σχέδιό του. Τους παρακολουθούσε και προχτές έδωσε τέρμα σ' αυτή την υπόθεση. Του φάνηκε όπως κάποτε, που άρπαζε το φτυάρι κι έσωσε ένα βάτραχο απ' του φιδιού το στόμα, έτσι του φάνηκε πως έσωσε και την κόρη του.

Πέρασε μιά βδομάδα κ' η Μαρία δε βγήκε από το σπίτι. Στο εργοστάσιο μέσα σαν τύχαινε ν' ανταμωθούν οι ματιές τους, ο μαστρο-Βαγγέλης γύρναγε αλλού το κεφάλι. Καταλαβαίνει ο Δημήτρης, αυτή η αντιπάθεια είχε τις πηγές της, στις ιδεολογικές διαφορές τους. Τόσα χρόνια μέσα στο εργοστάσιο δε μπόρεσαν ποτέ να γίνουν φίλοι. Εκτός από μιά καλημέρα κι ένα γειά σου ποτε δέν είπαν δυό λέξεις παραπάνω. 'Όχι πως ο Δημήτρης δεν τό 'θελε. Αυτός, στα πρώτα χρόνια προσπάθησε, μα ο μαστρο-Βαγγέλης σήκωσε μπροστά του τοίχο απέραστο. Δεν ήθελε νά 'χει φιλίες μ' έναν, που στο σωματείο μέσα, πάντα του έμπαινε στη μύτη, κι όσο περνούσαν τα χρόνια κέρδιζε ο Δημήτρης ψήφους, ενώ αυτουνού τα κουκιά λιγότευαν. Έπειτα από κείνη τη βραδιά, κόψανε κι εκείνη την τυπική «καλημέρα». Κι ο καθένας κλείστηκε στο δικό του μετερίζι.

Στο σχόλασμα της βάρδιας, τον πλησίασε ο Σπύρος ο αδερφός της Μαρίας.

- Το βράδυ θά 'χω τη Μαρία μαζί μου, θά 'μαστε στην καφετερία. Έλα να μιλήσουμε.

Τού 'πε αυτά τα λόγια και ξεμάκρυνε με τους άλλους εργάτες.

Τι ήταν πάλι τούτο το απρόσμενο! Να παρακάλεσε το Σπύρο η Μαρία; Η αυτός θέλει να ξεκαθαρίσει τους λογαριασμούς μαζί του και θέλει και τη Μαρία μάρτυρα; Πάντως, ό,τι και νά 'ναι, η σκέψη ότι θα ξαναδεί τη Μαρία, του γέμισε λαχτάρα την ψυχή του.

Στην αυλή του σπιτιού, δίπλα σε μια φουντωτή τριανταφυλλία κάθεται ο Δημήτρης, αυτό το ομορφο γιόμα, και πίνει τον καφέ, που του 'ψησε η μάνα του. Μέρες παρατηρούσε το γιό της κι έβλεπε πως κάτι τον βασάνιζε. Ηθελε να του μιλήσει, μα τ' αφήνε. Αν ήταν κάτι που έπρεπε να της το πει θα της τό 'λεγε. Ήταν καλό παιδί ο Δημήτρης. Από τότε που πέθανε ο άντρας της, ο Δημήτρης αναλαβε το κουμάντο του σπιτιού. Ήταν μικρός ακόμα, αλλά τα κατάφερνε.

- 'Όχι μάνα, δεν θα δουλέψεις εσύ, εγώ θα δουλέψω στο εργοστάσιο.

Τό 'πε και τό 'κανε. Πέντε χρόνια από τιπε περασαν κι ο Δημήτρης δεν αφήσε τίποτα να λείψει από το σπίτι. Μέχρι που της πήρε και τη λέδραση. Ήταν πολύ ευχαριστημένη απο το γιό της γι αυτό πιο πριν, όταν τον άκουσε να τραγουδά την ώρα που πλινόταν, όπως τό 'χε μετα τη δουλειά συνήθειο, καταλαβε πως το σιννεφο, που σκέπαζε την ψυχή του, έφυγε.

- Μάνα, απόψε αν αργήσω, μη με περιμένεις, της είπε κάποια στιγμή ο Δημήτρης.

- Και τι πειράζει αν σε περιμένω; τού 'πε εκείνη και χάιδεψε το σγουρό κεφάλι του.

- 'Όχι βρε μάνα, απόψε ίσως αργήσω περισσότερο. Δε θέλω να σκέφτομαι πως εσύ θα ξενυχτάς για χάρη μου.

- Καλα, καλά, αφού έτσι το θέλεις, έτσι θα γίνει.

- 'Όχι επειδή έτσι το θέλω εγώ. Επειδή έτσι είναι το σωστό. Κατάλαβες;

- Ναι γιέ μου, καταλαβα, είπε και σώπασε. Θυμήθηκε το σχωρεμένο τον άντρα της. Όλο με το έτσι θέλω κυβερνούσε τη ζωή τους. 'Όταν δε συμφώναγε σε κάτι και του αντιμιλούσε, έτσι θέλω εγώ της έλεγε και δε σήκωνε δεύτερη κουβέντα. Τό 'χε κρυφο καμαρι, που ο γιός της δεν έμοιασε τον πατέρα του. Αυτός ποτέ δεν της μιλήσε με τέτοιο τρόπο, πάντα ήσυχα συζητούσε μαζί της τα διάφορα προβλήματα, που αντιμετώπιζε το σπίτι. Κι αν κάποτε τού 'λεγε, όπως τώρα, αφού έτσι το θέλεις εσύ, έτσι ας γίνει, αυτός διαμαρτύρονταν και της έλεγε πως μόνο οι δικτάτορες κυβερνούν με τέτοιο τρόπο.

Σαν έφυγε από την καφετερία ο Δημήτρης, ήταν περασμένες δύο. Τα πόδια του όμως δε λέγαν να τον πάνε σπίτι. Περπατά και σκέφτεται. Τι ολοκληρωμένο παιδί που είναι ο Σπύρος. Τον έβλεπε στο εργοστάσιο, μα για πρώτη φορά απόψε συζητήσε μαζί του. Ταίριαζαν στις ιδέες, σαν δυό λευκά περιστέρια. Αγνές ιδέες,

τρεις σταρύτες. Ίδεις που αγκαλιάζαν όλους τους ανθρώπους.

Και με το γέρο σου πως δε μαλώνεις; Τον μιστούς ο Δημήτρης.

Δε βλαπείσαι, δεν τον συντηρίζομαι, ούτε που σούζητω μαζί του. Πρασιόβαθ ν' αποφεύγω θέματα που θα σηκώσουν καυγά μεταξύ μας.

Απόψε δεν ένιωθε χαρούμενος μόνο που ξαναβόλε τη Μαρία. Πιοτίο ένιωθε χαρούμενος που βρήκε κι ένα φίλο. Ο Σπιρός τους υποσχέθηκε να τους βοηθήσει. Να βοηθήσει την κοινή γημινή αγαπή τους. Με τέτοιο σύμμαχο, δε μπορεί, κάποτε θα νικήσουν.

Τα πόδια του τον οδηγούν στο Λοφάκι, λίγο πιο πάνω απ' τα εργατόσπιτα, καθιεται κι αγκαλιάζει με το μάτι του όλη την απτραντοσύνη. Το φως του φεγγαριού μοιάζει να τα πασπαλίζει όλα με χρυσόσκονη. Οι λαμαρινένιες σιγές, οι χωματόδρομοι, τα δέντρα, οι λακκουβές με τα λασιόπνευρα, όλα φαίνονται ωραία, όλα ντυθήκαν τη μαγεία του ανέστρου. Ξαχνίται με τις σκέψεις του, χάνεται στη μαγεία της φαντασίας. Μια πικρή σκέψη τον γυρίζει πρὸς στην πραγματικότητα. Η σκέψη του μαστρο-βαγγέλη. Αν μπορούσε αυτός ο άνθρωπος να καταλάβει ορισμένα πράγματα. Αν μπορούσε να βλέπει την ψυχή του, δεν θα γίνονταν φρέχτης στα όνειρά του, δικτής της αγαπής του. Το ασχημο παιχνίδι του 'σπρωί η ζωή, να 'χει αντίπαλο τον άνθρωπο, που θέλει να τον ονοματίσει πατέρα. Οι σκέψεις αυτές του 'φτανονο. Αναβίει το γέρο και κοιτάζει το φεγγαρι, που πήγαινε να βασιλεύσει. Ξυπεί να πείσσει, στις σκιάς είναι βάρδια.

Στο εργατόσπιτο η ζωή κυλούσε όπως πρώτα. Με το Σπιρό δεν καναν πολλές κουβέντες, μη τους μιστούσε ο μαστρο-βαγγέλης, κάπου-κάπου στα κλειφτικά, όταν τό' φερνε η δουλειά, αλλάζαν καρδιά λέξη, όσο για να κλείσουν κάποιο ραντιβου ή να μεταβιβάζει κάποια παραγγελιά στη Μαρία. Τα βράδια όμως, πότε οι τρεις τους και πότε οι δυό τους πιτούσαν σαν πούδια και κλαηθούσαν με τις ώρες.

Ο μαστρο-βαγγέλης κοιρόταν ηρούχος. Η Μαρία δεν έβγαίνει ποτέ μόνη, για να τον βάλει οι υποψίες. Όταν έβγαίνει τη συνόδεει πάντα ο Σπιρός. Ήταν ευχαριστημένος απ' το γιό του. Ένικα ο μαστρο-βαγγέλης ήταν ευχαριστημένος απ' τη ζωή. Το πως ήταν ευχαριστημένος ήταν άλλο πράμα. Δουλεί οι όλη μέρα στο εργατόσπιτο, τα φραγκα λιγοστά, ζωή στερημένη, το παντολαφι μπαλωμένο, τα παπούτσια τρωπια, ήταν όμως ευχαριστημένος. Έ αφεντικό θυμωει με τους εργατίες, που όλα ζήτηγαν και δεν ήταν ευχαριστημένοι. Αυτούς τους αποκαλούσε γκρινιάρηδες, αχόρταγους κι αχαριστούς. Ο καλός εργατίες, λέγει, πρέπει με' αυτά που του δίνω να είναι ευχαριστημένος. Ο

μαστρο-βαγγέλης συμφωνάει απόλυτα με τ' αφεντικό τα λόγια. Δεν τον ένιωζει αν οι άλλοι εργατίες παραπονιόταν, έβριζαν κι ευριοκαν μισούρη τη ζωή τους. Αυτός ήταν ευχαριστημένος.

Ένα καινούργιο πρόβλημα που δημιουργήθηκε στο εργατόσπιτο, έφερε το Δημήτρη αντιμετώπιση πάλι με το μαστρο-βαγγέλη. Ο διέλιος Λιβητίας δούλευε ελαττωματικά, υπερθερμιόνονταν και μπορούσε να προξενήσει ατυχήρια. Έδοποιήθηκε τ' αφεντικό, ήρθε με δυο τεχνικούς του, τον εξέτασαν κι είπαν πως, προς το παρόν, δεν ήταν επικίνδυνος, τριπτε όμως ν' αλλαχτεί. Πέρασαν μιά, δυό βδομάδες κι ο Λιβητίας έμειν ο ίδιος. Η θερμοκρασία όλο κι ανέβαινε πιο πάνω από το ανεπιχειμένο όριο ασφαλείας. Αυτό έκανε τους εργατίες ν' ανησυχούν. Μαζεύονταν παρίες-παρίες και σούζητούσαν το ενδεχόμενο μιας έκρηξης. Ο μαστρο-βαγγέλης, όπως πάντα, πήρε το μέρος τ' αφεντικού.

Δεν υπάρχει κανένας φόβος, σας λέγω. Έ αφεντικό ξερεει τι κατάσταση βρισκείται ο Λιβητίας. Έτσι πονάει το εργατόσπιτο περισσότερο από κείνον, που είναι δικό του, που είναι περιουσία του.

Ο Δημήτρης δεν κρατήθηκε και τ' απάντησε:

Έ αφεντικό κοιτάζει να μη σταματήσει η παραγωγή, αυτό μόνο τον ενδιαφέρει. Αν γίνει έκρηξη, μαστρο-βαγγέλη, κείνος δεν έχει να χάσει σχεδόν τίποτα. Η ασφαλεία θα τον αποζημιώσει. Απο μας όμως, τους εργατίες, μπορεί κάποιος να χάσουν και τη ζωή τους.

Ο μαστρο-βαγγέλης δεν τ' απάντησε. Δεν ήθελε να κοντραριστούε μαζί του.

Καλά τα λέει ο Δημήτρης, φωναζαν μερικοί εργατίες.

Αυτό έκανε το μαστρο-βαγγέλη, την άλλη μέρα, να πάει στα γραφεία της εταιρίας και να ζητήσει από τ' αφεντικό ν' αλλάξει το χαλατωμένο Λιβητία. Έυριο κανοποιημένος, Έ αφεντικό του διαβεβαίωσε για μια ακόμη φορά πως ο Λιβητίας δεν είναι επικίνδυνος, για να ηουχάσουν όμως οι εργατίες, αυριο κιάλιας θα τσιπνι τους τεχνικούς να τον αλλάξουν. Αυτά τους είπε κ' οι εργατίες ηουχάσαν και δε μίλησαν άλλο.

Πέρασαν δυο τρεις μέρες, χωρίς να γίνει τίποτα. Ο Δημήτρης δε βίαταζε, την τέταρτη μέρα, στη συγκέντρωση των εργατίων, κατηγορησε το μαστρο-βαγγέλη πως τ' αφεντικό τον κοροιδιει, πως τον κοροιδιει χρόνια κείντος, δεν το καταλαβαίνει.

Αν μπορούσε να τον ταχίξει με τα χέρια κείνη τη στιγμή ο μαστρο-βαγγέλης, πάλι δεν θα χόρταινε για την προσβολή που του 'κανε.

Κι του έβγαί ένας διελός και μη σπέρνεις το φόβο και στους άλλους εργατίες γιατί μονο κακό τους κάνουν, του' πε για να τον προσβείλει



κι αυτός με τη σειρά του.

- Μακάρι νά 'ναι έτσι, όπως τα λες, τ' απάντησε ο Δημήτρης ήρεμα, αλλά ούτε δειλός είμαι, ούτε ο λέβητας είναι ακίνδυνος, όπως εσύ πιστεύεις.

Οι εργάτες μετά απ' αυτή τη συζήτηση μίλησαν για απεργία. Ο μαστρο-Βαγγέλης κατάφερε και τους έπεισε να περιμένουν μερικές μέρες ακόμα.

Το βράδυ στο σπίτι τά 'βαλε με το γιό του το Σπύρο.

- Ούτε μια φορά δε σ' άκουσα να παίρνεις το μέρος μου. Μίλα, υποστήριξε τον πατέρα σου και μην αφήνεις εκείνο το μπάσταρδο να με βρίζει.

- Πατέρα, ούτε σε βρίζει ο Δημήτρης ούτε και μπάσταρδος είναι. Λέει τη γνώμη του. Και να σου πω και γω τη δική μου: Νομίζω πως μιλάει πολύ σωστά. Σε κοροϊδεύει τ' αφεντικό και συ χαμπάρι δεν παίρνεις.

Ο μαστρο-Βαγγέλης έμεινε στο κάθισμα ακινητός, λες και τον χτύπησε ρεύμα. Ύστερα κοκκίνησε, μπουρίνιασε, σαν ουρανός συννεφιασμένος, έτοιμος να στείλει τον κεραυνό του.

- Δεν περίμενα από σένα τέτοια λόγια. Ντροπή, να με κατηγοράς και συ, όπως ένας ξένος.

- Δεν σε κατηγορώ, πατέρα. Λέω την αλήθεια. Τ' αφεντικό σ' έκανε όργανό του και δεν το καταλαβαίνεις. Σε καλοπιάνει με κολακείες, σου κάνει και μερικές εξυπηρετήσεις, και συ νομίζεις πως τα κάνει γιατί το αξίζεις.

- Δεν το νομίζω μόνο, αλλά και το πιστεύω. Τ' αφεντικό εκτιμάει την εργατικότητα μου, γι' αυτό μου φέρεται διαφορετικά απ' τους άλλους.

- Μ' αυτό το πλευρό να κοιμάσαι. Υπάρχουν κι άλλοι άξιοι μές στο εργοστάσιο. Κανέναν όμως δεν βοηθάει τ' αφεντικό, γιατί κανένας τους δε γίνεται απεργοσπάστης.

- Δεν περίμενα από σένα τέτοια λόγια. Ο Μιχάλης, μόνο αυτός με καταλαβαίνει, εσύ είσαι ένας αποστάτης.

- Τί ήθελα κι άνοιξα συζήτηση μαζί σου, τού 'πε νευριασμένος ο Σπύρος κι έφυγε, για να μη δώσει μάκρος στον καυγά, που σα φωτιά είχε κιάλας ανάψει.

Ο μαστρο-Βαγγέλης έμεινε μόνος, συλλογίζονταν τα λόγια του Σπύρου...

Η έκρηξη που έγινε στις δυό το μεσημέρι αναστάτωσε το εργοστάσιο κι όλα τα εργατόσπιτα. Ένας εργάτης νεκρός και δυό βαριά τραυματισμένοι. Φωνές, τσιρίδες, κλάματα! Οι γυναίκες, οι μάνες, οι αδερφές χτυπιόταν απελτισμένες. Οι εργάτες που δεν έπαθαν τίποτα, άλλοι πρόσφεραν βοήθεια στους τραυματισμένους, κι άλλοι γεμάτοι αγανάκτηση, έβριζαν τ' αφεντικό και του καταλόγιζαν ευθύνες.

Ο μαστρο-Βαγγέλης, χλωμός, παρακολούθησε την τραγική αυτή κατάσταση. Γιά το κακό

που έγινε, έβρισκε ενοχο και τον εαυτό του. Δεν είχε μούτρα ν' αντικρουσει κανένα. Μερικοί τού 'μπηξαν κάμποσα καρφιά στο στήθος.

- Δεν είναι επικίνδυνος, μας έλεγε μαστρο-Βαγγέλης, δεν υπάρχει φόβος(!) Να όμως που το κακό έγινε.

Δεν απαντούσε τίποτα. Είχαν δίκιο. Έσκυψε το κεφάλι ντροπισσμένος, γεμάτος πικρές σκέψεις.

- Σε κοροϊδεύει τ' αφεντικό και δεν το καταλαβαίνεις.

Τα λόγια του Δημήτρη χτυπούσαν σα καμπάνες στ' αυτιά του. Παλεύε να ξεφύγει από τις τύψεις, που ροκάνιζαν σα βρωμερά τρωκτικά την ψυχή του. Παλεύε να γαντζωθεί στην ελπίδα πως δεν τον κοροϊδεψε τ' αφεντικό, πως δεν εφταιγε για τ' ατύχημα. Η αλήθεια όμως, τραγική, χυμένη γύρω του, γυμνή, αδυσώπητη τον γκρέμιζε κάτω. Κάτι έπρεπε να κάνει. Έτσι απραγός που στέκονταν, με τη θηλεία της θλιψής περασμένη στο λαιμό του, δεν έφερνε κανένα αποτέλεσμα, έπρεπε να ειδοποιήσει τ' αφεντικό, έπρεπε να 'ρθουν γρήγορα τ' ασθενοφόρα, οι τραυματισμένοι έχαναν διαρκώς αίμα, έπρεπε να προλάβει, να τους σώσει.

Στο τηλέφωνο η φωνή τ' αφεντικού ακούστηκε λαχανιασμένη.

- Έπαθε μεγάλη ζημιά το εργοστάσιο;

- Όχι πολλά πράγματα.

Ηθελε να του πει για τους τραυματίες, μ' αυτός συνεχία ρωτούσε γιά το εργοστάσιο, για το ένα και για τ' άλλο. Έχουμε ένα νεκρό και δυό βαριά τραυματισμένους, κατάφερε κάποια στιγμή να του μεταδώσει την είδηση.

- Και οι εργάτες τι κάνουν; Πως είναι; τι λένε;

- Είναι σαν τρομαγμένο μελίσι, τ' απάντησε ο μαστρο-Βαγγέλης. Πρέπει να ειδοποιήσεις να 'ρθουν τ' ασθενοφόρα, πρέπει να 'ρθουν γρήγορα.

- Καλά, καλά, παينة τώρα και φρόντισε να ηρεμήσεις τους εργάτες.

Έτρεξε ο μαστρο-Βαγγέλης και τους ειπε πως σε λίγο θα 'ρθουν τ' ασθενοφόρα. Η πληροφορία αυτή έφερε κάποια ανακούφιση.

Περιμεναν, μα τίποτα δε φαινονταν στο δρόμο. Η ψυχή του μαστρο-Βαγγέλη στράγγιζε από αγωνία. Τα λεπτά που περνούσαν του φαινονταν ωρες. Η αναμονή τον ιδρώνε.

Κάποτε ακούστηκαν σειρήνες απ' αυτοκίνητα. Επιτέλους ειπαν κι αναθάρησε η καρδιά τους. Μ' αντί, για ασθενοφόρα, ήρθαν και περικύκλωσαν το εργοστάσιο τα Μ.Α.Τ. με τις αύρες.

Ο μαστρο-Βαγγέλης ένιωσε διαλυμένος, έτσι, λίγο αν τον έσπρωχνες θα σκόρπαγε.

Τ' αφεντικό με την πράξη του επαλήθευε τα λόγια του Δημήτρη. Η ελπίδα που δεν πέρασε. Οι συμπληγάδες έκλεισαν και την έλεισαν με το βαρύ τους όγκο.

Όταν ήρθαν τ' ασθενοφόρα ήταν αργά. Πήρανε τρία πτώματα...



Διαβαλκανικά θέματα



Πλατιά συζήτηση για τα προβλήματα
της βαλκανικής φιλίας και συνεργασίας



Στις αρχές Φλεβάρη, στο Πνευματικό Κέντρο της Αθήνας και στα πλαίσια των ομιλιών του Ελεύθερου Ανοιχτού Πανεπιστημίου, δόθηκαν με επιτυχία ομιλίες κύρια, από τον πρεσβευτή της Λαϊκής Δημοκρατίας Βουλγαρίας ακαδημαϊκό και ιστορικό συγγραφέα Νικολάι Τοντόρωφ και από τον πρώην πρωθυπουργό, ακαδημαϊκό και βουλευτή Παναγιώτη Κανελλόπουλο.

1) Ο κ. Τοντόρωφ μίλησε με την καλή του ελληνική γλώσσα, και με αφορμή το τελευταίο βιβλίο του, που αφορά την κοινή συνεργασία Ελλήνων και Βουλγάρων στους παλιότερους απελευθερωτικούς αγώνες. Το έργο αναφέρεται με αποκαλυπτικά στοιχεία, σε πρόσωπα και πράγματα των επικών αγώνων του 1821 και του 1876 και στην τότε και μέχρι αυτοθυσίας αδελφική αλληλεγγύη των δυο λαών μας.

Ο ακούραστος και έξοχος πνευματικός άνθρωπος της βουλγάρικης κουλτούρας και πολιτικής, πλάτυνε και βάθυνε ακόμα την έρευνα και τη μελέτη του, πάνω στα καταχωνιασμένα- για μας εδώ-δεδομένα των αγώνων εκείνων, κι έριξε πιότερο φως σε σκοτεινές πτυχές, συνδέοντας έτσι, ρεαλιστικά και συναισθηματικά τις αδερφικές σχέσεις των προγόνων μας, στα σημερινά επίπεδα των ιστορικοκοινωνικών μας αναγκών.

2) Ο κ. Κανελλόπουλος μίλησε με τη γλώσσα της αλήθειας, γιατί προλογίζει και το βιβλίο του κ. Τοντόρωφ. Είπε αλήθειες που τον τιμούν, και πήρε θέσεις τολμηρές, πάνω στις ελληνοβουλγάρικες σχέσεις. Τόνισε π.χ. πως μέχρι τώρα, η Νεοελληνική Ιστορία, μας γέμιζε τα μυαλά μας ψέματα, σχετικά με τους αδερφούς βαλκανικούς λαούς: και ότι η Ιστορία γράφτηκε ψεύτικη και διδάσκεται από τα μικρά μας χρόνια στα σχολεία το ψέμα, για να καλλιεργούνται τα μίσση και τα πάθη και να διαιρούνε τους λαούς. Για να διαφωτίζεται σωστά κι αληθινά η νεολαία κι ο λαός μας, για την καλή γειτονία, τη στενότερη συνεργασία και για ευεργετικότερα αποτελέσματα με τους φυσικούς συγγενείς και σύμμαχους Βαλκάνιους, εμείς θα είχαμε να προτείνουμε τα παρακάτω:

1) Ο κ. Κανελλόπουλος που εισακούεται η γνώμη του στη Βουλή και στην Κυβέρνηση, ως προτείνει, να διδάσκονται στα σχολεία μας, βιβλία σαν αυτό του κ. Τοντόρωφ και άλλα παρόμοια ενημερωτικά, που προάγουν τις ελληνοβουλγάρικες σχέσεις και διαφωτίζουν τις ιστορικές και αδερφικές ταυτίσεις και συνεργασίες στους αγώνες, για τα κοινά ιδανικά, που οραματίστηκαν και συμπολέμησαν οι πρόγονοί μας.

2) Να καταργηθούν από το στρατό μας ορισμένα εχθρικά, σόλοικα, άτοπα και γελοία τραγούδια που σέρνονται ανεξέλεγκτα κι επιζήμια όλα τα χρόνια, κι ακούονται κυρίως από τους νεοσύλληπτους, έτσι για επιπόλαιο ψυχολογικό καταναγκασμό.

3) Ο κ. Τοντόρωφ σαν εξέχουσα προσωπικότητα των βουλγαρικών Γραμμάτων και ακαδημαϊκός, να προτείνει στο δικό του υπουργείο Πολιτισμού (που διηύθυνε ως τα πρόπερι η αείμνηστη Λουντμίλα Ζίβκοβα) και στην Ένωση (Σύλλογο) Βουλγάρων μεταφραστών, να γίνουν περισσότερες μεταφράσεις Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και με καλύτερες κι αυστηρότερες επιλογές, με κείμενα που καλλιεργούν τη φιλία και την αποδοτικότερη ειρηνική συνύπαρξη των λαών μας.

Αντίστοιχα και το δικό μας υπουργείο, να φροντίσει για μεταγλώττιση πλουσιότερης και διδαχτικότερης βουλγάρικης λογοτεχνίας.

Γιατί η Λογοτεχνία σαν μορφή της κοινωνικής και ιστορικής συνείδησης, είναι η πρέσβειρο που ενώνει τους λαούς, η ψυχομάνα που τους τρέφει με το γάλα της αγάπης της ειρήνης και της αδερφοσύνης και καρποφορεί καλλιεργώντας στα περιβόλια των ψυχών, σύγκαιρα και σίγουρα ένα ρόδινο ευτυχισμένο μέλλον, για τους πολυθαύμαστους κι αξιαγάπητους βαλκανικούς λαούς.

Έτσι θ' αναπτυχθεί πλατύτερα, θετικότερα και ασφαλέστερα, το πνεύμα της φιλίας και της στενότερης συνεργασίας των λαών μας.

Λάμπρος Μάλαμας



Ταξιδιωτικές σημειώσεις

Από την Αλβανία

Του Λάμπρου Μάλαμα Μπεράτι

Είναι γκρίζο το χινοπωριάτικο πρωινό. Ρίγη δροσιάς κι αριά ομιχλόπεπλα π' αργολυώνουν σαν ασημούφαντα τούλια πάνω από τον ποταμό Άψο μας περιλούζουν, καθώς μπαίνουμε στην ιστορική και γραφική πόλη του Μπερατιού. Την πόλη που κρατάει την παλιά της φυσιογνωμία, με τα χίλια παράθυρα, αλλά και τη νέα αρχιτεκτονική με τις σύγχρονες δομές της. Την περίλοφη ουκόπολη θα λέγαμε με τα γλυκότερα σύκα της Αλβανίας.

Ο Άψος ή Οσούμ, χωρίζει την παλιά, από τη νέα πόλη. Είναι το θολό νωχελικό ποτάμι που τραμπάλισε και το λιγνό κορμί του Κοσμά του Αιτωλού, το γδίκιωμένο από «μεμέτια» και τσιφούτια», στα 1769.

Η μακριά και πολύτοξη πετρογέφυρα, χτισμένη το 1778, είναι πιστό πανομοιότυπο με το δικό μας θρυλικό της Άρτας το γιοφύρι. Τριακόσιες χιλιάδες ρίζες ουκιές περιβάλλουν την πόλη στα ολόγυρα μπερατινά λοφάκια.

Στην κορφή στο παλιό κάστρο, ένα νέο αριστοτεχνικό μέγαρο, με ξενώνα, ρεστοράν και κέντρο ψυχαγωγίας, φαντάζει σαν παρθενώνας βυζαντινοευρωπαϊκής μορφής! μα είναι ανάκτορο αναψυχής της νέας αλβανοκοινωνικής ζωής.

Ανεβαίνουμε με το δ/ντη των Μουσείων της πόλης. Από δω αντικρύζεις μια θέα, γύρω σέ κάμπους και βουνά, γεμάτη φυσικό μεγαλείο. Αλλά κι ένα επίχτητο πολιτειακό νοικοκυριό. Μεγάλη εργοστασιακή μονάδα υφαντουργίας, σχολές πανεπιστημιακών κλάδων το παρόχτιο ξενοδοχείο με τους πολύανθους κήπους μπροστά του κλπ.

Εδώ στον περίοπτο λόφο, που ορθώνει σα γίγας την ιστορική κ' υποβλητική του σιλουέττα, πατούμε, αντικρύζουμε και περιφέρουμε το περίτρανο καινούργιο παλάτι του λαού.

– Εδώ σε τούτη, την τόσο ελκυστικής γοητείας ακρόπολη, θά 'χετε ολοχρονίς τουρίστες κι αρχόντους του πολύ παρά.

Τολμώ και εικάζω στο φωστήρα ξεναγό μου, με κάποια επιφύλαξη. Κι εκείνος μ' απαντάει με την πατριωτική τοπολατρεία κι έξαρση:

– Όχι, δεν τα φκιάχνουμε για τους τουρίστες και τους ξένους. Εμείς ό,τι βλέπετε και χτίζουμε... τα προορίζουμε για το δικό μας το λαό. Είναι παλάτι δικό του, να το χαιρείται να το γλεντάει ο λαός μας. Θα φιλοξενούνται βέβαια και οι φίλοι που μας αγαπάνε ειλικρινά. Βιγλίζουμε σχόρταγα προς την Ανατολή που μπλαβίζει γιγάντιο το βουνό Τομόρ και φτάνει τα 2.420 ύψος. Δεξιά, κατά τη Δύση αντίκρυ, υψώνεται το Σπιράγκ ως 1.200 υψομετρο.

– Το Σπιράγκ-μας αφηγείται ένα μύθο ο πολύγλωσσος ξεναγός- έχει 26 σπαθαριές. Νάτες χαραγμένες, τις βλέπετε; Είναι από την άγρια ξιφομαχία δυο μυθικών αδερφιών ηγεμόνων, που μάλωσαν για μια πεντάμορφη πριγκιποπούλα. Αλλά και το Σπιράγκ άνοιξε πληγές στο Τομόρ για το κέρδιμα της νίκης...

Το κάστρο τούτο, που είναι στη μέση από τα δυο βουνά είδε τον πόλεμο των αδερφιών γιγαντανθρώπων, τον άγριο κι αιματηρό, κι έκλαψε πολύ πολύ. Κι από το κλάμα των σκοτωμών το άφθονο, έγινε ο ποταμός ο Άψος, όπως λέει ο μύθος...

Σήμερα το κάστρο έχει τα τείχη του τριπλά. Το πρώτο χτίστηκε από τον Ντεσαρέτους τον 4 π.χ. αι. και τ' άλλα δυο είναι μεσαιωνικά.

Σ' αυτό το κάστρο=φωτοστέφανο λαμπρή του Μπερατιού κορώνα, ήταν

το οικρι που κατοικούσε ο τελευταίος παίκας, ο Βρικωνής Ισαμέ το 1939.

Μεσα στον εσωτερικό κατοικισμο χώρο του φρουριου, μενουν αρκετες φαμίλιες και στη ΒΑ πλευρα του βρισκεται κι ένας σημαντικός ναός τ' αγιου Θεοδώρου από το 1530, με εικονες του Χριστου και της Παναγίας, καμωμενες από τον πανευρωπαϊκής φήμης καλλιτέχνη Ονουφριο. Το ζωγραφο αυτον οι Γαλλοι τον ειχανε πρωτο και αφθαστο στη χρηση του κοκκινου χρωματος. Σε υπεροχες τοιχογραφίες έχει δώσει τις μορφες των αγιων, ρεαλιστικες και ανθρωπινες, ξεφευγοντας από τα βυζαντινα και γνωστά χαρακτηριστικά σχηματα. Μεσα και κατω στο υπογειο του ναού, υπαρχει ο παλιος από τον 11 αι. που πανω του χτιστηκε ο νέος. Τα εργα του Ονουφριου και του γιου του Νικόλα, οι Αλβανοι τα προσεχουν πολυ, τα συντηρουν ευλαβικά, και τα 'χουν καυχημα κι εθνογραφικό καλλιτεχνικό θησαυρό. Ο Ονουφριος εκει ειχε δημιουργήσει και Σχολή ζωγραφικής τέχνης.

Το Μπερατι είναι από τις πιο αρχαιες πολεις της Αλβανίας. Πρωτοχτιστηκε τον 4 π.χ. αι. Τα θεμελια είναι βαλμενα από τους Ιλλυριους. Η γραφικοτατη αυτή πόλη, φερνει από τα βαθη των αιωνων μια παραδοση, που συνυφαινεται με τις συγχρονες κι εξελιχτικες κοινωνικες ανάγκες. Καλυπτει ένα ιδιομορφο φιασμα αποθησκιυρισης ενός ιδιουπου λαϊκου πολιτισμου. Μιας λαϊκής χάρης και σοφίας με πονετικους, γλυκους και βαρυτονους απόηχους μουσικής, με ιδιόρρυθμες πτυχες αρχιτεκτονικής, με πλουσιες και αδρες διανθήσεις ξυλογλυπτικής και ζωγραφικής. Το Μπερατι είναι μια ζηλευτη πόλη που την κατοικουνε 41.000 ψυχες.

Από τον 6 μ.χ. αι. σωθησαν καιποιοι χρυσοι κωδικες, κι ένας αλοχρυσος

επιταφιος από το 1373 που βρισκεται στο νεο μεγαλο ιστορικό Μουσείο των Τιρανων.

Σ' αυτή την πόλη, είχε ακμασει για πολλους αιωνες ένας ξεχωριστος πολιτισμος. Από τον Ονουφριο και το γιο του, τον 16 αι. και συνεχεια τον 17 και 18, ο πολιτισμος αυτός βρισκοταν σε ακμή. Τα πλουσια, ποικίλα και χαρακτηριστικά στοιχεία αισθητικής, με ιδιαιζουσα ευρηματικότητα και χάρη, τα συναντας παντου στις λαϊκες μπερατινες τέχνες.

Η πόλη έχει στο κέντρο της κι ένα αξιοθαυμαστο Μουσείο Αρχιτεκτονικής που το φιλοτέχνησαν οι μαθητες του μεγαλου μπερατινου αρχιτεκτονα Σινανη. Του περιφημου Σινανη, που ο σουλτανος όταν τέλειωσε την Αγία Σοφια στην Κων/πολη, του 'κοψε τα χερια. Τον αποκαλουσαν «Μιχαλαγγελο των Οθωμανων». Το τζαμι που στεγαζεται το Μουσείο, έχει έναν αντιλαλο καταπληχτικό, που ακομα δεν εξιχνιαστηκε η κρυφη του τεχνική.

Στις 22 Οκτωβρη του 1944, στο Μπερατι ειχε σχηματιστει η πρώτη λαϊκή κυβερνηση. Το χτιριο εκεινο το 'χουν μουσειακό μνημείο, ακριβώς όπως ητανε τότε.

Στην πόλη αυτή έγινε και το Α Συνεδριο Γυναικων Αλβανίας.

Η πόλη με τα χιλια παραθυρα, που δειχνουν σα ματια από ανθρώπινες



Αποψη του Μπερατιου



κυψέλες, αντανακλά σήμερα έναν εργασιακόν οργασμό κ' οι άνθρωποι μέσα, πειθαρχικά κι αξιόπρεπτα μελίσσια, τρυγούν το νέκταρ του μόχτου των δικών τους κοινών αγαθών.

Πρεμέτι

Όταν πάει κανείς για το Πρεμέτι, από το περιβόητο νέο κι ωραίο Τεπελένι, περνάει τη γέφυρα που σμίγουν τα δυο ποτάμια, και μπαίνει στη θρυλική Κλεισούρα, ανάμεσα στα βουνά Τρεμπεισίνα και Τσαγιούπι. Έτσι σ' εκείνη τη φιδοκόγγυλη δημοσιά, δε νιώθεις μόνο το βουητό του Αώου που διασκίζει τόσα βουνα, παρά ανακαλώντας τις παλιές μνήμες, κυριεύεσαι σύγκορμα κι απόνα ρίγος ιερό, νικηφόρων πολεμικών ισχών του 1940!...

Γοργά με το τροχοφόρο, φτάνουμε σε μιαν άλλη γέφυρα με το «πόστο μπλόκο». Ένας μουστακαλής σκοπός, ελέγχει το σωφέρ και ο ξεναγός του δείχνει τα διαβατήρια μας και συνεχίζουμε.

Ζερβιά θωρούμε κάποια ερείπια λειψανα σπιτιών από τον πόλεμο κατά των Ιταλών φασιστών. Βγαίνοντας από την Κλεισούρα, προβαλλει μπρός μας το χωριό Γκορίτσα.

– Κοιπάχτε το αυτό το χωριό, ήταν όλο τσιφλίκι ενός Αλη-μπέη και του ισλάμικου μοναστηριού. Μας πληροφορεί ο ξεναγός μας. Για να μας πει μετά ο ιστορικός και πεζογράφος Λάμπρος Χρήστου ότι:

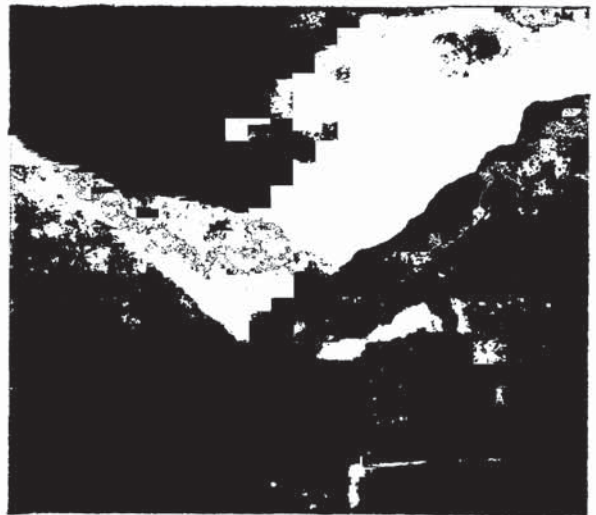
Εδώ το Μάρτη του 1943, καθώς φούντωνε το Κίνημα της Εθνικής Αντίστασης στην Αλβανία, ο Αλη-μπέης, τό 'σκασε με τους ναζήδες του φύρερ, για να γλυτώσει το κεφάλι του, αφού πρώτα αντιμετώπισε δειλά και ταπεινωτικά έναν μπολοσεβίκο αρχηγό ομάδας ανταρτών, πρώην αξιωματικό του Ζώγου.

Κάνουμ' ένα σταθμό κοντά στην κωμόπολη της Κλεισούρας και αντικρύζουμε το κάστρο που είχε τ' αρχοντικό του ο Αλη-μπέης... κι ευθύς προχωρούμε και περνάμε τη μακριά κι εύφορη κοιλάδα του Πρεμετιού.

Ένα φως γλυκό και διάφανο ιριδίζει με τον ήλιο του χινοπώρου τα μάτια μας, καθώς χαϊδεύονται οι θωριές τους γύρω, στα κίτρινα φύλλα που πέφτουν από τ' αμπέλια κι απ' τα λωτόδεντρα. Ματιές που τις γλυκαίνουν πιότερο τ' ανθοπράσινα νιόφυτρα σάρια.

Σε λίγο φτάνουμε στην έξοχη ειδυλλιακή πόλη. Το Πρεμέτι είναι χτισμένο στις όχτες του Αώου, και στα ριζά του βουνού Δεμπέλι με τα πολλά μωσχοβότανα. Έχει 6.000 κατοίκους. Τ' όνομά του προέρχεται από το βυζαντινό ηγεμόνα Γεώργιο Πρέμητ που κατείχε την περιοχή στις αρχές του 15 αιώνα.

Όταν επέδραμαν οι Τούρκοι, σκοτώθηκε ο ίδιος με το γαμπρό του και τη φρουρά του στο φρούριο. Κι όπως μας αφηγείται ο Χρήστου το λαϊκό μύθο, η γυναίκα του Πρέμητ, η κόρη κι ο έγγονός του έπεσαν από το βράχο του κάστρου στον Αώο.. για να μη πιαστούν στα χέρια των Τούρκων. Ο Αραβαντινός, κάνει μια παρουσίαση του Πρεμετιού στις αρχές του 13 αιώνα. Πριν από χιλιάδες χρόνια, όλ' η περιφέρεια με τα χωριά και τη γόνιμη πεδιάδα, με τα πολλά σούκα και σταφύλια, λέγονταν «Παραωί» που σήμαινε: Παράπλευρα του Αώου. Σήμερα, η καλόμερη και μαγευτική αυτή πολιτεούλα, έχει ένα πλούσιο Ιστορικό Μουσείο. Το διευθύνει ο γλωσσολογικός συγγραφέας Λάμπρος Χρήστου, με πλατιά μόρφωση, που είχε φοιτήσει προπολεμικά και στην Ιερατική Σχολή της Κορυτσας.



Η Κλεισούρα από τον κάμπο του Πρεμετιού

αλλά δεν έγινε παπάς γιατί προμάντεψε το μέλλον! Ήταν και αξιωματούχος στην Αντίσταση. Μας ενημερώνει για όλα, και για τα έργα που έγραψε. Γλυκός κι ευγενικός και ήμερος στην όψη του σαν την πόλη που ζει και αγαπάει και υμνολογεί. Κ' είν' αλήθεια πως το Πρεμέτι καταχτάει τον κάθε επισκέπτη του. Έχει όμορφο κόσμο και χαμογελαστό. Ένα κλίμα υγιεινό κι εξαισιο. Καινούργια κτίρια, πλατιούς δρόμους, πάρκα και πλατείες. Καλά κρασιά κι εγκάρδια περιποίηση. Στο κέντρο της πόλης, πάνω από το ποτάμι, στην καρδιά ενός πλούσιου ανθοκηπου, δεσπόζει ένα ψηλό κι επιβλητικό ηρώο, που φιλοτεχνήθηκε προς τιμή του Α' Συνεδρίου Αντιφασιστικής Εθνικής Απελευθέρωσης, με τη διεύθυνση του Κ.Κ.Α. Το Συνέδριο εκείνο που έγινε στις 24 Μάη 1944, σ' αυτή την πόλη, σημάδεψε ολάκερη τη μεταπελευθερωτική ιστορική εξέλιξη του αλβανικού λαού, κι αποτέλεσε σταθμό μεγάλων αποφάσεων της τότε αγωνιζόμενης ηγεσίας και του λαού για τις συντεταγμένες της πορείας του Κινήματος που θεμέλιωσε κι

ΨΗΦΙΔΕΣ

Του Ιάωνα Ευαγγέλου

Τα γνωμικά μοιάζουν με τα φρούτα· ποτέ δεν αποτελούν ένα τέλειο γεύμα, μα και ποτέ κανένα γεύμα δεν είναι τέλειο χωρίς αυτά.

Ποτέ άλλοτε ο άνθρωπος δεν επιστρατεύει τόση εξυπνάδα, παρά για να δικαιολογήσει κάποιιο λάθος του.

Ό,τι υποτιμάς, σε τιμωρεί. Για ό,τι υπερτιμάς, τιμωρείσαι.

Τι αδιάλαχτοι που είναι οι υποκριτές! Για να μη φανερωθούν.

Για τον αισιόδοξο, το θάρρος είναι μισή επιτυχία. Για τον απαισιόδοξο, το θάρρος είναι μισή αποτυχία.

Οι βιογραφίες αξίζουν συχνά περισσότερο από το βίο των ανθρώπων που ιστορούν.

Μερικοί δεν ξέρουν να φορέσουν τη μάσκα. Τη βάζουν πίσω απ' το κεφάλι τους· κι εσύ βλέπεις και το πρόσωπο και τη μάσκα.

Ο χρυσός γίνεται ανθεκτικότερος με λίγη πρόσμιξη χαλκού. Ο έρωτας γίνεται στερεότερος με λίγη πρόσμιξη λογικής.

Όπως η φίλια, έτσι κ' η εχθρότητα φέρνει κοντά δυο ανθρώπους. Πάντα ενδιαφέρεται ο ένας για τον άλλον.

Εκείνος που βραβεύει τον άξιο, βραβεύεται για την αξία της γνώσης και της κρίσης του.

Μονάχα ο σοφός ξέρει να προτιμάει μια σωτήρια αποτυχία από μια καταστροφική επιτυχία.

Μελετώντας τους «κυρίους» διαπιστώνουμε πώς τα γάντια εφευρέθηκαν για να κρύβουν τα βρώμικα χέρια, κι όχι για να τα προφυλάσσουν απ' τη βρωμιά.

Αυτό που φοβάσαι χωρίς να το βλέπεις είναι ο θεός της θρησκείας. Αυτό που βλέπεις χωρίς να φοβάσαι είναι ο θεός της επιστήμης.

Η αιτιολόγηση είναι μια δικαιολόγηση.

Το νά 'σαι ένας «φυσικός» άνθρωπος είναι πιο εύκολο απ' το να γίνεις ένας «πνευματικός» άνθρωπος. Μα η μεγάλη δυσκολία βρι-

σκεται στο νά 'σαι πνευματικός άνθρωπος και να παραμένεις φυσικός.

Να φοβάσαι περισσότερο τις αλυσίδες που δεν φαίνονται.

Η ευγενέστερη μορφή επιθετικότητας βρίσκεται στον αθλητισμό και η στυγνότερη στον πόλεμο.

Ο εγωισμός σου φαίνεται καλύτερα, όχι με τον τρόπο που υψώνεις τον εαυτό σου, αλλά με τον τρόπο που ταπεινώνεις τον άλλο.

Χρόνος ιάται και χρόνος φθείρει. Χώρος φυλάττει και χώρος διώκει.

Κάτι που πρέπει να θυμούνται οι νέοι και να μη ξεχνούν οι γέροι: οι καρποί ωριμάζουν το φθινόπωρο, κι όχι την άνοιξη μα ούτε και το χειμώνα.

Μια -μεγάλη ιδέα- μπορεί να καταβροχθίσει το έθνος που τη γέννησε.

Το σκυλί, ο πειρασμός κ' η κακοτυχία, πιο πολύ μας κυνηγούν όταν υποχωρούμε.

Το πρώτο σκαλοπάτι της μεγαλοφυίας είναι η ευαισθησία· το δεύτερο η φιλεργία. Ύστερα τα πόδια συνηθίζουν ν' ανεβαίνουν μ' αυτό το βήμα.

Σ' ένα βοτανικό κήπο, η φύση φτάνει στην τελειότητά της. Σ' ένα ζωολογικό κήπο, η φύση ξεπέφτει στην έσχατη στέλεια.

Η ευγένεια του δυστυχισμένου αξίζει διπλά.

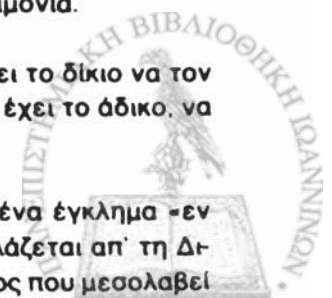
Ό,τι δεν μπορείς να γκρεμίσεις με τη γροθιά, μπορείς με το χαμόγελο.

Το σύγχρονο συμπόσιο είναι τρόπος επαφής ανθρώπων που δεν τους συνδέει τίποτα.

Ο αγράμματος παραμένει ολοζώνος ένα παιδί, χωρίς όμως την παιδική ευδαιμονία.

Στον πόλεμο, αυτόν που έχει το δίκιο να τον μετράς διπλόν κι εκείνον που έχει το άδικο, να τον μετράς μισόν.

Από τη στιγμή που γίνεται ένα έγκλημα -εν θερμώ- ως τη στιγμή που κολάζεται απ' τη Δικαιοσύνη -εν ψυχρώ-, ο χρόνος που μεσολαβεί κι ο τρόπος της τιμωρίας, είναι στοιχεία αρνητικά για την απονομή του δικαίου.



δόμεσες και περδικοστηθούσες θα τοιμάζουμε τη γιόμιση για την οματιά -που θα ψηθή κάτω από λατοπουγάνες, αγορασμένες πὶ τούτο ἀπὸ τα καμπίσια τα χαλικιάτικα τα παζάρια και με τ' ανεβατό το ψωμί ἀπὸ σιτάρι μαυραγάκι και το φιλερίσιο το κρασί ἀπὸ τα τραγανερά τ' ἀμπέλια της Κυριακάδας που θα μας κερνάνε στερφομηλιόρες με τα κεδροζυλόκάνανα, τρώγοντας, πίνοντας, χορεύοντας και γλυκοτραγουδώντας ἀντάμα με τις ζυγιές τα διολιά και τα κλαρίνα, να ψυχαλαφρώσουμε ὅσο εἶναι μπορετό ἀδέρφια, τι ἔχει φαρμάκια η καψοκάρδα η ζωή και δεν τραβίει μάκρος.

Ἀπὸ την Ἀδερφότητα της Χιλιαηδονούσας της Κοντοβάζαινας τούτο το καλεστήρι και σας καρτερούμε για τις παλιές τις θύμισες, με ανοιχτές τις ἀγκαλιές και τα σκυλιά δεμένα.

Ὅγιος θέλει να κοπιήσει, ρωτάτε παρακαλούμε στα τηλέφωνα:

ΒΛΑΧΟΥΛΗΣ Κ. 20.26.646

ΒΑΡΔΑΣ Γ. 32.16.306

ΜΠΙΡΜΠΑΣ Θ. 58.11.646

ΚΑΨΗΣ ΠΑΝ. 20.17.639

ΓΟΥΒΗΣ Β. 34.78.737

ΚΟΚΚΑΛΗΣ Χ. 51.31.950-51



Ἀληθινὸ παραμῦθι

(Ἀπὸ τον καιρο του Ὁθωνα)

Λαϊκὸ ἀφήγημα

Ὅταν ἦρθε στην Ελλάδα ο πρῶτος βασιλιάς της ο Ὁθωνας, προσκάλεσε ἀπὸ την Ευρώπη μερικούς σοφούς για να μάθουν και στους Ἕλληνες τις διάφορες τέχνες. Πρῶτοι-πρῶτοι ἔφτασαν ἕνας αστρονόμος, ἕνας γιατρός κι ἕνας ρολογίας. Ἦρθαν με το πλοίο στην Πάτρα κι ἀπὸ ἐκεῖ με ἄλογα πῆγαιναν για την Αθήνα. Στο δρόμο ὅμως τους βρήκε η νύχτα κι ἀναγκάστηκαν να μείνουν σ' ἕνα μύλο. Ο μυλωνάς τους ετοίμασε να φάνε μια πίττα κι ἕνα κοτόπουλο. Τους πρόσφερε ἀκόμα και περίφημο παλιὸ κρασί.

Ἐνῶ ὅμως οἱ ξένοι στρώθηκαν κι ἔτρωγαν μ' ευχαρίστηση ὅσα τους πρόσφερε ο μυλωνάς, αὐτὸς ἔβγαλε ἀπὸ τη φωτιά τη φρεσκοψημένη μπομπότα του κι ἄρχισε να τὴν τρώει με ὄρεξη, ζεστή. Καταβρόχθισε σχεδὸν τη μισή.

Ο γιατρός ὅμως που τον εβλεπε, ἀπόρησε.

- Τον βλέπετε αὐτὸν, λέει στους ἄλλους. Θα σκάσει τη νύχτα ἀπὸ το φαί που ἔκαμε. Ἐμεῖς ὅμως να μην κοιμηθούμε μέσα στο σπίτι. Να του πούμε να μας στρώσει ἔξω και το πρωί, σαν ἔρθουν οἱ δικοὶ του, ας τον βρουν πεθαμένο.

Μ' αὐτὴ τη σκέψη εἶπαν στο μυλωνά να τους στρώσει ἔξω ἀπὸ το σπίτι να κοιμηθῶν. Αὐτὸς ὅμως τους λέει:

- Ἀφεντικά, μην κοιμηθῆτε ἔξω, γιατί τη νύχτα θα κατεβάσει δυνατὴ βροχὴ.

Ο αστρονόμος βγήκε και κοίταξε τον ουρανό. Γυρίζει ἔπειτα και λέει στους συντροφους του:

- Αὐτὸς ο ἄνθρωπος δεν ξέρει τι λέει. Μην τον ἀκουτε.

Ο μυλωνάς, ἀφοῦ ἐπιμένανε, τους ἔστρωσε ἔξω. Σε λίγες ὥρες ὅμως ἔπιασε δυνατὴ βροχὴ. Οἱ ξένοι σηκώθηκαν και χτύπησαν την πόρτα. Ο μυλωνάς τους ἀνοίξε και τους ἔμπασε μέσα στο σπίτι. Τους ἔστρωσε και ξανάπεσαν νὰ κοιμηθῶν. Σε λίγη ὥρα θέλησαν να σηκωθῶν.

- Κοιμηθῆτε. Χριστιανοὶ μου, τοὺς λέει ο μυλωνάς. Δεν εἶναι καιρὸς να φύγετε. Η ὥρα εἶναι μόνο δυο.

Κοιτάζουν τα ρολόγια τους και βλέπουν ὅτι εἶχε δικιο ο μυλωνάς. Η ὥρα ἦταν δυο και δέκα! Ο ρολογας τον ρωτά με ἀπορία:

- Ἀπὸ που την ξέρεις ἐσὺ την ὥρα:

- Να, του λέει. Τώρα δα ἀκουσα το γαϊδαρό μου να γκαρίζει.

Ἐστερα τον ρωτά ο αστρονόμος:

- Ἀπὸ που κατάλαβες πως θα βρέξει:

- Εἶδα κατὰ το δειλινὸ να κυλιούνται και να μαλώνουν τα γουρούνια μου.

Τέλος τον ρωτά κι ο γιατρός.

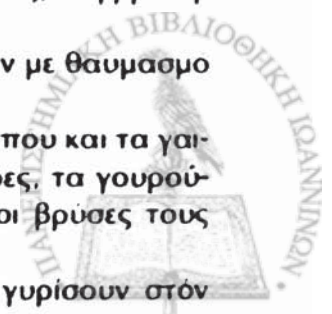
- Καλὰ ὄλ' αὐτά. Μα πῶς τα κατάφερες και τη χώνεψες ὅλη ἐκείνη τη μπομπότα;

- Πῆγα, του λέει ο μυλωνάς, στη βρύση, ἔπια νεράκι και χώνεψα.

Τότε οἱ ξένοι κοιτάχτηκαν με θαυμασμο κι εἶπαν ἀναμεταξύ τους:

- Τι θέλουμε ἐμεῖς ἐδῶ... που και τα γαϊδούρια τους εἶναι ρολογάδες, τα γουρούνια τους αστρονόμοι και οἱ βρύσες τους γιατροί;

Κι ἔτσι ἔφυγαν, για να γυρίσουν στὸν τόπο τους.



Οι Συγγραφείς και τα Βιβλία

Μικρές αξιολογήσεις, παρουσιάσεις, γνώμες και κρίσεις



Από τον Λάμπρο Μάλαμα

Κάνω κριτική δημιουργώντας και όχι ψάχνοντας να βρω λάθη
Μιχαήλ Άγγελος

Άνθη Βέργη: (Δημητρίου)

«**Κοντά στις Ρίζες**» Αθήνα ' 82, σελ. 125, έκδοση «Το ελληνικό βιβλίο». Και σε τούτο το έργο του ο Βέργης αποδειχνεται ένας από τους καλύτερους και υποδειγματικούς ρεαλιστές διηγηματογράφους. Δημιουργεί μια τέχνη πρότυπη και πρωτότυπη· ένα δυνατό και διδαχτικό περιεχόμενο, με τη ζηλευτή, υποβλητική και καθάρια μορφή του. Οι ήρωές του, ξεριζωμένοι από τον τόπο τους αναζητούν την επιστροφή στις ρίζες τους. Κι εδώ είναι το μήνυμα, η διέξοδος και η λύση σ' ένα ασύμφορο – τα τελευταία χρόνια – κοινωνικό πρόβλημα, όπου, η αποπνιχτική ζωή της αστυφιλίας, το έκανε αγωνιώδες και ψυχοφθόρο.

Ο Βέργης προσφέρει ένα γράψιμο βαθιά εντυπωσιακό, τίμιο, ειλικρινό, δυνατό και μαστορικό, σε έμπνευση και δομή.

Απλό, στρωτό, κομψό και λαγαρό το προσωπικό του ύφος. Ένας λόγος που σε καταχτάει και μπαίνει άμεσα στην καρδιά σου.

Ιδιαίτερη αρετή κι επιτυχία στην τέχνη του, είναι: η χαριτωμένη συνομιλία του – ανθρωπομορφικής υφής – με πουλιά, όπως ο κόκορας (θυμίζει και Πολ. Δημητρακόπουλο) που παρασταίνει το σύγχρονο επιχειρηματία. Η κουκουβάγια, που δίνει μια λεπτή ειρωνική διάσταση, στις σχέσεις των ανθρώπων, στο αντίο της ζωής, στην απαίσια εκμετάλλευση. Σπάνιο κι ακριβό για τις μέρες μας χάρισμα στη γραφή του, είναι ακόμα κι ένα πικρό, αλλά πολύ χαριτωμένο κι ευχάριστο χιούμορ.

Ο Α.Β. είναι ένας από τους υπέροχους διηγηματογράφους που έχουμε, τους τόσο αδικημένους, που δεν προσέχτηκαν όσο έπρεπε από κοινό, Πολιτεία κι εκδότες.

Ρεαλιστικά, κοινωνικά και ψυχολογικά τα διηγήματά του, φτάνουν με τον ελκυ-

στικό και καθάριο λόγο του, σ' ένα υποδειγματικό αισθητικό επίπεδο. Μάλιστα. Η τέχνη του Βέργη γοητεύει, εντυπωσιάζει βαθιά, συγκινεί και διδάσκει. Οι νέοι ταλεντούχοι ας προσέξουν, να διδαχτούν. Και μόνο το πρώτο διήγημα της συλλογής «Ο ξεριζωμένος» που εκθέτει όλα τα κακά του σύγχρονου, του φερτικού της κοινωνίας μας ανθρώπου, με τόσο τερπνή επινοητικότητα, σε καταχτάει με το πρώτο. Τα 8 διηγήματά του στο βιβλίο, είναι όλα αποσταγμένα, από τα έντονα και ξέχειλα βιώματα του συγγραφέα, από τη ζωή της φτωχής και πειναλέας, της στερημένης, αλλά και ξενητεμένης Αιτωλίας, της γενετειράς του. Είναι συνυφασμένα με τη μεταπολεμική αστική ζωή των χρόνων μας. Όλα είναι δοσμένα, με αυθόρμητο πηγαίο κι ανεπιτήδευτο χιούμορ, που και το δράμα τέρπει, προβληματίζει και λυτρώνει.

«Ισόβια δεσμά», «Βασανισμένα όνειρα», «Ο δραγάτης της άνοιξης» «Στην εκδρομή», «Το χρέος» και άλλα, είναι μερικοί τίτλοι των ωραίων αυτών διηγημάτων που πρέπει να μπουν σε κάθε βιβλιοθήκη των φίλων της καλής λογοτεχνίας.

Στέφανου Κίτσιου:

1) «**Ανθρώπινες αντινομίες**» σελ. 212. 2) «**Γενικοί Προβληματισμοί**» σελ. 224. Και 3) «**Αληθινή Παιδεία**» σελ. 194. Και τα 3 αυτά έργα, είναι εκδόσεις «Έρευνα» 1982-83, και αποτελούν-μπορεί να πει κανείς – όλα μαζί, κάποιες διδαχτικές αλληλουχιακές ενότητες. Είναι βιβλία κρηπίδες και φωτεινοί οδηγοί, όχι μόνο βοηθητικά κι αναγκαία για τη σπουδάζουσα νεολαία, παρά και για κάθε άνθρωπο που διψάει για γνώσεις κι αλήθειες, στον τόσο προβληματικό και προβληματιζόμενο κόσμο που ζούμε.

Ο Στεφ. Κίτσιος είναι από τους πιο δημιουργικούς φιλόλογους καθηγητές και



φροντιστές της Αθήνας. Ένας πολυφωτισμένος και σπουδαίος παιδαγωγός της προοδευτικής παιδείας. Αλλά, παράλληλα κι ένας κοινωνιολόγος μελετητής και δοκιμιογράφος, όλων σχεδόν των βασικών πνευματικών εδνιοφερώντων της κοινωνίας μας.

Κατάγεται από την ορεινή Θεσσαλία. Με βαριά πονεμένα παιδικά βιώματα σπούδασε φιλολογία και φιλοσοφία στο πανεπιστήμιο της Αθήνας, σαν ένα ψυχόρμητο και σπινθηροβόλο πνευμα που ξεπήδησε από τα σπλάχνα του λαού. Πράγματοποίησε άλματα στη σωστή παιδεία, με θαυμαστά ψυχολογικά φόντα, ακράτητα και εναγώνια πετάγματα στη συγγραφική του δραστηριότητα. Με τα έργα του αγκαλιάζει όλο το φάσμα των ηθικών και παιδευτικών προβλημάτων. Ο κάθε λογος του πειθει και γοητεύει, γιατί έχει απλές και σοφές αλήθειες. Τα βιβλία του είναι γραμμένα με βάση τη διαλεκτική φιλοσοφική θεώρηση και ανάλυση των πραγμάτων. Με παρρησία, ειλικρίνεια και τιμιότητα στα κείμενά του, μας δίνει βαθυστόχαστες και γενικές επιστημονικές ερμηνείες, γύρω από τη φύση του ανθρώπου, τις σχέσεις του και τη συμπεριφορά του, τα κοινωνικά του επικοινωνήματα. Ο Στ. Κίτσιος προσφέρει έργο δοκιμιογραφικό σημαντικό και αξιοθαύμαστο, παραινεντικό και διδαχτικό. Έργο μέτρου άριστου, αισθητικής και κριτικής, επικοινωνητικό, λυτρωτικό, απόσταγμα εμπειριών και ανθρωπιστικών γνώσεων, με βιβλιογραφικές ενημερώσεις κι επιδράσεις από ματεριαλιστές και ιδεαλιστές φιλόσοφους. Αναλύει με οξυδέρκεια τα πολιτικά και κοινωνικά συστήματα και τον ανθρωπινό χαρακτήρα, με αληθινές ψυχολογικές αντιστοιχίες, που αναφέρονται στις αντινομίες και στα «βιοτικά, οικονομικά και βιολογικά προβλήματα του σημερινού ανθρώπου». Ο συγγραφέας εξαντλεί όλα σχεδόν τα θέματα της σύγχρονης ζωής, χαρακτήρων και αναγκών, με επιτυχείς διεισδύσεις στα βάθη, της ανθρωπίνης ψυχολογίας και ανασέρνει και εκθέτει τα αίτια και τα αιτιατά που διαμορφώνουν το είναι μας την ίδια τη συνείδησή μας. Ο Σ.Κ. έχει κίνητρα ευγενικά και οραματικά για

καλύτερο κόσμο. Σκοπεύει και φιλοδοξεί να συμβάλει στη διάπλωση σωστών, λογικών και δίκαιων ανθρώπων. Γιαυτό και τα έργα του πρέπει να διαδοθούν και να διαβαστούν πλατιά.

Αντώνη Κυριακόπουλου:

«**Όμολογία**» Αθήνα ' 82 σελ. 45. Με εξώφυλλο του φίλου λογοτέχνη και καλλιτέχνη Νίκου Γαλάζη, ο φίλτατος απόστρατος ταξίαρχος και συνεργάτης μας, γνωστος ανθρωπιστής ποιητής Α. Κυριακόπουλος, μας χάρισε το 5 βιβλίο του, μ' εξαιρετα λυρικά και δραματικά ποιήματα, αφιερωμένα στον επίσης συγγραφέα (τιμητικής αποστρατείας) Γιάννη Κοφίνη.

Ο Α.Κ. είναι ένας από τους πιά τρυφερους κι ευγενικούς ποιητές. Σ' όλη τη στρατιωτική του καριέρα και σ' όλη τη ζωή του, πιστεψε και πιστεύει σταθερά κι ολοψυχα στην ποίηση, στο διαπαιδαγωγικό της ρόλο, στην παρηγορη και ζειδωρη συντροφιά της και στην αιωνιότητά της. Ο Κ. έχει ένα ταλέντο με ιδιάζουσες αρετές: την ανθρωπιστική και φιλειρηνική ιδέα, το λεπτό αίσθημα, την υπαρξιακή αγωνία, τ' όνειρο, αλλά και τ' όραμα για την καταστολή της βίας και της βαρβαρότητας που μαστίζει τον κόσμο του καιρού μας. Η ποίησή του, με μια έντονη τάση στη φιλοσοφική διάθεση, έχει όπως και η ζωή, τις ανάλογες διακυμάνσεις της, πότε μελαγχολική από τις θλιβερές επιδράσεις του «χαμένου παράδεισου» και των κοινωνικών αδικιών· κι άλλοτε με στέρεη στην ψυχή του την ελπίδα και την αισιοδοξία για τις επιτυχίες των λαών, μας δίνει ποιητικές φωνές, με την ενόραση και την επίκληση στο σκοπό της καλοσύνης και της αγάπης, του ηθικού ανθρώπου· και μιας ανθρωπινότερης, νέας κοινωνίας.

Γιάννη Κοφίνη: «**Πολιτική Σάτιρα και σαρκασμοί**» Αθήνα, εκδ. ' 82. Ένα ακόμα βιβλίο του τόσο πληθωρικού τα τελευταία χρόνια Ρουμελιώτη ποιητή και πεζογράφου. Ο Κοφίνης με την παλικαριά που τον διέκρινε στον πόλεμο, την ίδια θαρραλέα και ζηλευτή στάση παίρνει και τώρα στ' ανθρωπιστικά, ιδεώδη των ημερών μας. Υψώνει το

λαβαρο της αγάπης και της Ειρήνης. Ορθώνει αναστήματα τιμιότητας, και σαν με κραυγές και κοτρώνια μαζί, π.χ. θέλει να πληξει τους φονιάδες των άτυχων ξετοπισμένων Παλαιστινίων. Εκτοξεύει με παστρικές και τσεκουράτες κουβέντες, μ' οργή και αγανάκτηση, τους μίδρους του, ενάντια στους πολεμοκάπηλους, για το προπαρασκευασμένο έγκλημα του πυρηνικού ολέθρου. Ο Κ. τραβάει το σπασί της λογικής, να κόψει τα νήματα του τρόμου και της αδικίας, σαρκάζοντας εδώ κι εκεί τη λυσσάρα σκύλα παραφροσύνη του πολεμοκαπηλισμού. Το βιβλίο του αυτό, είναι μήνυμα ειρήνης του σύμπαντος κόσμου. Είναι μια υπεύθυνη φωνή και πράξη, με σατιρικό κεντρί που τσούζει και πονεύει. Είναι μια ευσυνείδητη θέση, ενός ακέραιου πνευματικού ανθρώπου, που διακονεί την αγάπη, τη λογική, κι επιποθεί τη δικαιοσύνη για όλους.

Ηλία Καμπίτη (Μπασιλάρη): «Η Μεγάλη Πορεία» Αθήνα ' 81. Στα προηγούμενα έργα του ο Καμπίτης υπήρξε δραματικός και συμβολιστής, τώρα με την 7η συλλογή του, γίνεται λυρικός σε βάθος και πλάτος, με 10 μεγάλα ποιήματα. Επικαλείται τη φυγή από μια βαριεστημένη πραγματικότητα. Οι μετουσιωμένες εμπειρίες του, γίνονται ένα παρήγορο και δυναμωτικό ποιητικό κρασι. Ο ποιητής ζει έντονα την ηθική κατάπτωση της κοινωνίας και με βαθιά λυρική έξαρση αναζητεί τη λύτρωση. Γυρίζει και κινείται επικλητικά στο χώρο των ευχάριστων αναμνήσεων και των γλυκών της νιότης οραμάτων, αποστρέφοντας για λίγο το νου και την ψυχή του, από τα σκληρά και πικρά δεδομένα του παρόντος. Την απαλοσύνη, την ξενισιά και τη γλυκάδα της ζωής βρίσκει ο ποιητής στη μάνα φύση.

Ο Η.Κ. είναι μια γνήσια ποιητική φωνή. Ένα ποιημά του, είναι ρεαλιστικό στη μορφή, αισιόδοξο και κοινωνικά αναγεννητικό στο περιεχόμενο, με μήνυμα επιδραστικό από το «Δωδεκάλογο του γύφτου». Και στο «Επιστροφή στις πηγές» γίνεται «χαλαστής και πλάστης» (όπως θά 'λεγε ο Παλαμας) ρίχνοντας βάλσαμο σε αδικίες και πληγές τ' ανθρώπινου του πόνου· για δίκιο κι εξυγίανση και για «καινούργια γέννα». Την έκδοση επιμελήθηκε ο Ζαφειρης Λιπτακης.

Αλέκου Χρυσοστομίδη: «Το παλιό κρεβάτι».

Πειραιάς ' 81, σελ. 60. Είναι 10 διηγήματα του γνωστού ποιητή με το ελλειπτικό σκωπτικό και πυκνό στην ουσία του ύφος. Κύριο συστατικό της τέχνης του Α.Χ. είναι και η αναλογική αφαίρεση και μια αφιχτή ύφανση του επεισοδιακού καμβά, το σύντομο, το συντμημένο διήγημα. Όλα του τα κομμάτια, είναι με τον χρυσοστομίδειο τρόπο, αριστοτεχνικά καμωμένα.

Ηθοποιός και ποιητής, ευαίσθητος δέχτης και ρέκτης αναλυτής των ανθρώπινων καταστάσεων ο Χ. στο 6ο διήγημά του «Ο Μπράβος» παρουσιάζεται συγκλονιστικός, καθώς σκιτσάρει αδρά και με πρωτότυπο ανεπιτήδευτο τρόπο και σπαρταριστές αλήθειες τον αδίσταχτο τύπο του «μπράβου» χαφιέ, του εκβιαστή, του έκφυλου, του φονιά.

Το διήγημά του «Το τέρας» είναι συμβολικό και ψυχολογικό. Παρασταίνει φαντασιοκοπικά, τον άνθρωπο από γεννησιμιού του, πώς τον ακολουθεί πάντα ένα τέρας. Είναι αλληγορικά, το δυσπρόστατο στοιχείο του πειρασμού και της κακίας μέσα μας, που άλλοτε απονεκρώνεται με τη θέλησή μας και με τη δύναμη της συνείδησής μας κι άλλοτε αναζωογονείται από ανάλογες επιδράσεις. Ο άνθρωπος σε μια χρεωκοπημένη αστική κοινωνία, παλεύει ισόβια μ' αυτό, χωρίς να μπορεί ν' απαλλαχτεί.

Το «Μια μεγάλη Παρασκευή» έχει συγκινησιακό ρεαλισμό και δυνατές εικόνες και περιγραφές. Είναι λίγο μετά τον εμφύλιο, ένας αγνός κι αθώς έρωτας, τό δράμα μιας αγάπης που δεν ολοκληρώνεται, από τον απροσδόκητο συρμό των ατυχημάτων. «Ο Συρανός» ένας συμπαθέστατος ήρωας της περιπέτειας των караβιών, γερά δεμένος με τον τόπο του. Τό 'χαμε δημοσιεύσει ανέκδοτο σε προηγούμενο τεύχος της περιοδικής μας επιθεώρησης.

Θ.Κ. Τρουπή: 1) 'Ανθρωποι της Σκαλωσιάς»-

(η μαστοράντζα η παλιά) Αθήνα ' 83 σελ. 126 και 2) **Το λαούτο του Κωσταντή»** σελ. 212. Αθήνα ' 82. Το πρώτο είναι μια υπέρσυχης λαϊκής υφής και βιωματικής συνάφειας νουβέλα σε β' έκδοση που ο γνωστός σ. περιγράφει τους καημούς και τα βάσανα, τα όνειρα, το πικρό ψωμί των παλιών οικοδόμων με τα προανακρούσματα της σύγχρονης δικαίωσης των.

«Το λαούτο του Κωσταντή» είναι το 15ο έργο του εξαίρετου Μοραίτη ηθοπλάστη διηγηματογράφου και ποιητή, ιδιαίτερα και του νόστου, της σωστής παιδικής νοθεσίας και αγωγής. Περιέχει 39 αφηγήματα, που πλουτίζουν τη γνήσια και αδρή λαϊκή αφηγηματογραφία των ημερών μας. Το ανόθευτο και χαρακτηριστικό αφηγημα, που έγινε τόσο σπάνιο γιατί, αυτού



του είδους οι συγγραφείς, έχουν αστοποποιηθεί ολότελα στα χρόνια μας.

Βράχος ασάλευτος στην Κάτω Αχαγιά ο Τρουπής, και σα λογοτέχνης και σα δάσκαλος, εκφράζει στα κειμενά του, την ίδια την ψυχή και την αντοχή του άξιου, τ' αγνού κι ανεπιτήδευτου λαού μας, τη στερημένη, ή την αγωνιστική κι αξιέπαινη ζωή των απλων ανθρώπων. Σκιτοάρει ζηλευτούς κι ωραίους λαϊκούς τύπους, γεμάτους δύναμη, αισιοδοξία και πίστη στη ζωή και στη Ρωμιοσύνη.

Τάκη Κολιαβά - Μολιωτάκη:

«Παρουσιολόγιο το πρώτο»

Αθήνα ' 83 σελ. 80. Είναι το 12 βιβλίο του καλού και γόνιμου ποιητή, του ιδιότυπου ανανεωτή του παραδοσιακού κι αναπαρθεμένου ομοιοκατάληχτου στίχου. Στο «παρουσιολόγιο...» χαρίζει ένα πλουσιο ανθολόγιο, με τιμητικά ιαμβικά κι επιγραμματικά τετράστιχα, για 222 συγγραφείς. Η ποιητική αυτή πεμπτούσια των αφιερωμένων στίχων του, συνδέται με τη ζωή, το έργο, κι ένα καιριο γνωρισμα ή στιγμή της προσφοράς του καθενός και όλωνών, χωρίς καμιά διάκριση σε κείνους που συντέλεσαν περισσότερο ή λιγότερο στην ιστορική μας εξέλιξη και την πρόοδο του λαού. Τα αφιερωματικά αυτά τετράστιχα, αποδειχνουν τη μελέτη, το σεβασμό και την αγάπη του ποιητή προς όλους τους δημιουργούς του νεωτερου πνευματικού μας πολιτισμού. Παράλληλα δίνουν και με πρωτοτυπία και γνώση, πλαστική στιχουργική ευχέρεια, μια σπουδαιομνήμονη διδαχή.

Επιγράμματα σε τέτοια μορφή, αφιέρωναν από την αρχαιότητα (Αρχίλοχος, Μένανδρος, Στησιχορος κ.α.) στον περασμένο αιώνα, Βηλαράς Χριστόπουλος, Σουρής, Ραμπαγάς, Σκόκος κ.α. Στα χρόνια τα δικά μας είχε σχεδόν εγκαταλειφθεί, εκτός από τον αγοραίο στίχο της επικαιρότητας. Ο Μολιωτάκης λοιπόν, σαν ανανεωτής παλιών μορφών, τιμάει τους παλιούς συνάδελφους. Κι εμείς χαιρετούμε και χαίρομαστε την τέχνη του. Παραθέτουμε στην τύχη δυο τετράστιχα:

89. Λορ. Μαβίλης

Ψηλά στου Δρίσκου τις πλαγιές
ριζόπιασε τ' αγρίλι
στερνό σόνετο απ' τις πληγές
γραμμένο, του Μαβίλη.

129. Αλεξ. Πάλλης

Παιδί της μαύρης Ξενητιάς
Αλέξανδρος ο Πάλλης
και «κοπανάει» ο «ταμπουράς»
σκοπούς της βιοπάλης.



Γούλας Σμυρνιώτη: «Παγίδες θανάτου»

Αθήνα ' 81. Είναι το 8 βιβλίο της αιγιώτισσας ποιήτριας και λαογράφου που ζει στην Αθήνα. Μέσα στις 72 σελίδες του, με ρεαλιστικό στοχασμό, και ιδεαλιστική αντίληψη, βαθύτερο καημό κι αγάπη στο συνάνθρωπο, προσπαθεί να του εμφυσήσει το πνευμα της χριστιανικής ηθικής.

Στις 8 μικρές της πραγματείες, σφου εκθέτει κοινωνικές ιδέες με ανθρωπιστικό συναίσθημα και συμπόνια, για την όποια ηθική κατάπτωση τ' ανθρώπου, του συνιστά ενδοστρέφεια κάθαρσης και λυτρώσης, με μια συστατική θεοσοφίας και αυτοέλεγχου. Εντοπίζει και στιγματίζει κύρια τα εγωκεντρικά και νευρωτικά άτομα της σημερινής μας κοινωνίας. Με κάποιες εμπειρίες απλές σκέψεις και διδαχτικές προθέσεις, τονίζει τις χριστιανικές της απόψεις και μαστιγώνει τον εγωισμό σαν «παγίδα θανάτου» της ευτυχίας.

Μικροί στοχαστικοί διάλογοι

Του Φάνη Χιουμορίδη

- Με ποιον μοιάζει ο άγιος συγγραφέας που μεταδίδει το χρήσιμο πνεύμα του, και ποιά ανάγκη έχει;
-Μ' ένα θεό του δίκιου και της ομορφιάς, που αχτινοβολεί λάμψη, γοητεία κι ευτυχία, και χρειάζεται έναν τίμιο κουμπάρο εκδότη, να παντρέψει αυτό το πνεύμα με τη νύφη κοινωνία.

...

Ένας Ευρωπαίος ρωτάει έναν λόγιο ρωμίο:

- Πώς περνούν οι ποιητές κ' οι λογοτέχνες στην Ελλάδα; Κι εκείνος του απάντησε:

-Στη χώρα μας οι ποιητές κάλιο να καλαμίζουν χοίρους κι άλλα ζωντανά... παρά να κρατάν και να χειρίζονται τον κάλαμο!

...

- Γιατί θαυμάζουν πολύ τόσο τις κορυφές;



- Δίκαιι ξεχνούν ότι υπάρχουν και κο-
λοκυθοκορφάδες!

* * *

-Γιατί ορισμένοι έχουν την αυτάπατη
μιας κάποιιας πνευματικής αξίας, ενώ
είναι ολότελα μηδενικά;

-Διότι οι συνθήκες που ζουν τους δί-
νουν τέτοια δικαιώματα· και διότι, ο
καθένας νομίζει ενδόμυχα ότι είναι
ανώτερος του άλλου. Αλλά, μόνο ο
τρελός το λέει φόρα.

* * *

-Τι λένε σ' έναν αποθανόντα ψευτο-
πολιτικό;

-Ώτι διέπρεψε τα μέγιστα «εις την
πολιτικήν κουνίστραν».

* * *

Κάποτε ρώτησαν τον Ζαν Μωρεάς:

- Ποιός είναι ο μεγαλύτερος ποιητής
στην υφήλιο;

Κι εκείνος τους απάντησε:

-Τρεις μεγάλοι ποιητές υπάρχουν
στον κόσμο:

Ο Βιργίλιος, ο Ρακίνας και... εγώ.

Αυτό σίγουρα θα σας θυμίζει ένα
συμπαθή ποιητή του ψυχικού μας...
με τη διαφορά πως αυτός βάζει μόνο
τον εαυτό του, σα μεγαλύτερο του
κόσμου(!)

Εμένα πάντως μου θυμίζει η απάν-
τηση του... «μετριόφρονα» Μωρεάς,
δυο άλλους ποετιάστρους. Έναν συμ-
παθέστατο Μαντζομελέκη κι έναν
αγαπητό μου Γρηγόρη Καλαμά. Ο
πρώτος τσαγκάρης, ο δεύτερος πλα-
σιέ. Όταν ρωτούσαν τον τσαγκάρη
«ποιός είναι ο μεγαλύτερος ποιητής
του κόσμου;» Τους απαντούσε:

-Ο Βάρναλης, ο Ρίτσος και... εγώ!

Ο ταλαίπωρος ο πλασιέ που κάποτε
μου αυτοσυστήθηκε... Δεν άκουσα
καλά το Καλαμάς (ψευδώνυμό του)
και του είπα «πως-πώς, Παλαμάς;»

-Τι Παλαμάς, τι Καλαμάς, το ίδιο κά-

νει... Μου λέει. Είχε ακούσει φαίνεται
το «τι Κοζάνη, τι Λωζάνη(!)

* * *

-Γιατί στην Ελλάδα μας, θε να που-
λάνε όλοι πνεύμα και να γίνονται συγ-
γραφείς;

-Διότι αγνοούν, πώς κάθε βιβλιογρά-
φος, δε μπορεί να είναι και συγγρα-
φέας. Γιατί τότε, κι ο κάθε μαρμαράς
θα ήταν γλύπτης, κι ο κάθε μπογι-
ατζής ζωγράφος, κι ο κάθε μουσικάν-
της μουσουργός. Αλίμονο!

* * *

-Γιατί οι άνθρωποι δεν κάνουν σωστές
επιλογές στα καλύτερα δυνατά προσ-
όντα;

-Διότι, αγνοούν πώς: αν «όλοι οι δρό-
μοι οδηγούν στη Ρώμη»... για τους
πεζοπορούντες, πρέπει να επιλέγεται
ο κοντινότερος και καλύτερος(!)

* * *

-Τι προτιμάς στην τέχνη, το γνήσιο
και πηγαίο, ή το επιτήδειο και φκι-
αχτό;

-Μου είναι προτιμότερος ο ξυπόλη-
τος, από τον άσχημα παπουτσωμένο,
ή το φυσικό και άφκιαστο, από το
φκιασίδι της ασκήμιας το καπλατι-
σμένο.

* * *

-Γιατί βγαίνουν κατώτεροι και μέτριοι
στα πράγματα και στα γράμματα, κι
επιπλέουν σαν οι φελοί κ' οι κούφιοι
τενεκέδες στην επιφάνεια, σε κάθε
κατάσταση;

-Διότι... στην Ελλάδα, «παν μέτρ(ι)ον
άριστον»(!)

* * *

-Ο άνθρωπος δεν είναι ο μεγαλύτερος
αλτρουιστής;

-Όχι. Το δελφίνι, που τον βρίσκει
πνιγμένο, τον παίρνει στη ράχη του,
τον βγάζει στη στεριά, και ξαναχάνε-
ται στο πέλαο.





Συγκριτικές Νότες

Από έρευνα μελέτη
του Λάμπρου Μάλαμα

Στιχολογικές συμπτώσεις
ενοιολογικοί παραλληλισμοί
ή μιμήσεις επιδράσεις και αντιγραφές
κατα χρονολογική σειρά;

Σολωμός: «...Κ' η φύσις ήβρε την καλή και τη γλυκειά της ώρα...»

(«Ελευθ. Πολ. Σχ. Γ'»)

Μαβίλης: (Ενοιολογική ομοιότητα): «...Τη φύση στην καλή της ώρα εβρήκα...»
(«Ποτρίδα»)

Βηλαράς: «... Στέκ' η αλήθεια καρτερά στην ακρη απορριμένη...»

(«Ποιήματα»)

Σολωμός (Ομοιότητα σε ύφος και ρυθμό): Στέκει ο Σουλιώτης ο καλός παράμερα και κλαίει....»

(«Σχεδ. Β'»)

Σολωμός: «Σε γνωρίζω από την κοψη
του σπαθιού την τρομερή...»

(«Υμνος...»)

Π. Σούτσος: «...Σε γνωρίζω σε γνωρίζω
διαυτό σε ταλανίζω
και σε κλαίω δυστυχή!...»



(«Φαντ. Οδοπορ.»)

Β. Ουγκώ: «...Αρχαίο πνεύμα αθάνατο του μεγάλου τ' ωραίου και τ' αληθινού...»

(Επιστ. «εξορ.»)

Παλαμάς: Αρχαίο πνεύμα αθάνατο, «αγνέ πατέρα,
του ωραίου, του μεγάλου και τ' αληθινού...»

(«Ολυμπ. Υμνος»)

Ρωμανός: «... Ως άνθος μαραινεται και ως όναρ παρέρχεται...»

(Τροπ. νεκρ. ακολ.)

Π. Σούτσος: «...Το άνθος μαραινεται το φύλλο ξεραίνεται...»

(«Οδοπόρος»)

Ανακρέων: «Μόνον ο θάνατος παραμένει αθάνατος.»

Π. Σούτσος: «...Και μόνον ο θάνατος
επλάσθηκε αθάνατος.»



(«Οδοπόρος»)

Δημοτικό Τραγούδι (της ταβλας):

1) «... Βρέχει ο ουρανός και βρέχεσαι

2) «Ξένη είμαι κι αντρέπομαι...»

(«Ο Γιάννος»)

(«Της Ξενητίας»)

Αλ. Παπαδιαμάντης: 1) «... Βρέχει ο ουρανός και βρέχουμαι...»

2) «...ξενάκι είμαι και ντρέπομαι...»

(«Το τραγούδι του Ανέμελου»)

Ελαφρό τραγούδι: «Σιγά καλέ σιγά
σιγά και ταπεινά...
μη πάρουν τ' άρματα φωτιά...»

(«Ο αμαξάς»)



Μέ τ'ό σφυρί στά Καμώματα

Αλοτρία-συναφή και παραταίρια

Του Άλκη Φωτεινού



Τα κρατικά λογοτεχνικά βραβεία και η αγορά βιβλίων από το ΥΠΕ

Να χαίρεσαι και να εκτιμάς αυτούς που σε ελέγχουν

Πυθαγόρας

Επανερχόμαστε σήμερα, όχι βέβαια στην κοινωνική και παιδαγωγική αξία της λογοτεχνίας, της παρηγορητικής παραμύθιας των ψυχών, που τρέφει με το γάλα της αγάπης και της συμπόλιωσης ανθρώπους και λαούς, της αδόλης αυτής κι αιώνιας αρχιπρέσβειρας τέχνης του λόγου, που ευαγγελίζεται και καλλιεργεί τη συναισθηματική αγωγή, την ανθρωπιά, και την αδιεφροσύνη· αλλά να πούμε παλι λίγα λόγια, τίμια κι ειλικρινά, για την αξία των κρατικών βραβείων και την αγορά βιβλίων από το κράτος, που οι απονομές κ' οι αγορές του, σε πολλές περιπτώσεις αντιστοιχούν αδιάκοπα στην παροιμία του λαού, για κάθε απονεμητή ιθύνοντα:

«Παλι μάτα Νικολάκη, το βιολί σου το βιολάκι».

Οι γνωστοί τρόποι μιας άκριτης «κρίσης» σε έργα βράβευσης και αγοράς, προκαλούν σι' αλήθεια την οργή και την αγανακτική των τίμιων, αδικημένων κι

αθρομβων συγγραφεων στη χωρα μας.

Ο Μαρκος Μπότσαρης που δεν ηξερε πολλα γραμματα, ελεγε:

«Τα βραβείματα οι αληθινοί αγωνιστές και πατριώτες, τα παίρνουν απάνω στις μαχες...»

...

Αν ρωτούσε κανείς, τόπους και τόπους που έχουν πάρει κρατικά βραβεία, τι έμεινε απ' αυτά για το καλό του συνόλου; Ή πόσοι τους θυμούνται την επομένη της βράβευσης τους; Αλλά και πάνω σε ποιές μάχες τα κέρδισαν; Για ποιά συμφέροντα πολιτισμού, και για ποιά δίκαια λαού· πάλιψαν οι βραβειοπάρτες; Ποιές θέσεις πήραν στα μεγάλα αιτήματα και προβλήματα του καιρού μας; Ή μήπως σαν άμαχοι κι άκαίτοι βραβεύονται, έτσι για πρωταγείο σίτευσης, αφού με την ατομικιστική κι αντικοινωνική τους τέχνη, βοηθούν να παραμένει αγιάτρευτο το σύνδρομο κατεστημένο;

...

Τα δοτά και χαρισματικά λογοτεχνικά βραβεία του υπουργείου Πολιτισμού, που διήθεν αντιπροσωπεύουν το επίσημο κράτος, κατάντησαν τα τελευταία χρόνια ευνοιοδοτική κι ευνοιοκρατική κομπίνια και συναλλαγή, ανάμεσα σε κάποιες φιλικές παρέες και φατρίες, που η μια δίνει τα

Αλ. Παπαδιαμάντης: «... Έλα βαριά οϊγά και ταπεινά μη πάρουν τ' άρματα φωτιά...»

Όμηρος: «Πάντα το ένα κακό στηρίζεται στο άλλο,

ή αρχαίο ρητό «ενός κακού μύρια επονται»

ή λαϊκή παροιμία: «Σ' ήβρ' ένα κακό...

περίμενε και τ' άλλο»

και «τόνοι κακό μας φέρει τ' άλλο».

Καβάφης (αντίστροφες εννοιολογικές ομοιότητες): «Άλλη καταστροφή που δεν τη φανταζόμαστε εξαφνική ραγδαία πέφτει επάνω μας...»

Ησίοδος: «Όσοσο, σαν αξιωθείς και φτάσεις

Καβάφης: «...Εδώ που εφθασεις, λιγο δεν είναι...»



(«Τελειωμένα»)

λεφτά-από το μόχθο του λαού-στην άλλη και η άλλη στην άλλη. Και... πάει λέγοντας και σέρνοντας το «πάρε εσύ, δος μου κι εμένα και καλώς μας καμωμένα»(!)

• • •

Ο θεσμός των κρατικών βραβείων τελευταία, έχει ξεπέσει πιά πολύ, πάντα με τους ίδιους από παλιά ακρισιάρχες κι ακριτόμυθους εταιροσιωπάρχες στα βιβλία αγοράς, χωρίς μελέτη και κρίση σε έργα, παρά μόνο σε φίλια πρόσωπα.

Τα βιβλία του περασμένου χρόνου, που καλούνται να μελετήσουν τα μέλη αυτών των επιτροπών, κανείς δεν τα διαβάζει, παρά, συνομοταξιακά κι απ' τα τηλεφωνα διακανονίζονται τα πιότερα... για τους ημέτερους. Έτσι γίνονται βραβεία... της ντροπής.

Αλλά, τα χρήματα ούτε ντροπιάζουν, ούτε μυρίζουν, όπως έλεγε κι ο Ρωμαίος Βεσπασσιανός.

Πίνουν λοιπόν το μέλι... οι ασπονδυλοι με τη χατζηβατική ελαστικότητα, φανημπαστούνηδες σ' όλες τις καταστάσεις. Μα όσοι δημιουργικοί κι αθόρυβοι συγγραφείς δουλεύουν ακαταπόνητα και προσφέρουν άξια έργα, αληθινής και κοινωνικά ωφέλιμης λογοτεχνίας, αυτοί θα κομίσουν από την ιστορική καταξίωση, τον της δικαιοσύνης στέφανο. Αυτών τα έργα και τα ονόματα θα μείνουν στη σχετική διάρκεια κι αθανασία, ριζωμένα σε καρδιές και συνειδήσεις ανθρώπων και λαών.

• • •

Είμαστε υπέρ των βραβεύσεων για κείνους τους δημιουργούς πολιτισμού που πραγματικά αξίζουν. Δεν είμαστε άρνηση και αμφισβήτηση. Γιατί οι θεσμοί των βραβείων ριζοκρατιούνται από την αρχαία Ελλάδα. Είμαστε θέση και δικαιοσύνη κι όταν αυτά δίνονται δίκαια, αξιοποιούν ταλέντα προάγουν τη δύναμή τους, ανοίγουν δρόμους για πλουσιόδωρη απόδοση. Ο Κοραής έλεγε:

«Ο δίκαιος έπαινος, πρέπει ν' απονέμεται γιατί, αποτελεί κινητήρια δύναμη για επίτευξη ανωτέρων πραγμάτων».

• • •

Εδώ και στα χρόνια μας, τα κρατικά βραβεία, τα παίρνουν οι πιά πολλοί, με

τους τρόπους που αναφεραμε. Γιαυτό και κανείς απ' αυτούς δεν προχωρεί και δεν αποδειχνει με έργα εξελικτικής προόδου, ένα μέγεθος αξίας. Στις κριτικές επιτροπές, είναι σχεδόν οι ίδιοι πάντα εστέτ μιας διανοουμενίστικης καστας που παρασταίνουν τους ποντίφηκες της κριτικής στη λογοτεχνία.

Πάντως όσοι έχουν το γνήσιο και πηγαίο ταλέντο να προσφέρουν έργα πρωτότυπα, πρότυπα κι ανώτερα, ας βασιστούν στη δύναμή τους και στο λαο. Οι κορυφαιοί μας: Βάρναλης, Παλαμάς, Σικελιανός, Καζαντζακής κ.α. δεν είχαν πάρει ποτέ κρατικό βραβείο.

Όσα όμως κι αν πάρουν τα «παιδιά» του κ. Χ. Λαμπράκη, του κ. Κίτσου Τεγόπουλου και άλλων συγροτηματαρχων και προστατοπατέρων δε φτάνουν το υψος, το βάρος και την προσφορά των πιά πάνω, νεοκλασικών μας, η και άλλων αβραβευτων, δημιουργικών και σπουδαιων συγγραφεων.

• • •

Τα μέλη της επιτροπής, για να σταθούν στο υψος της αποστολής που τους αναθέτει η Πολιτεία, οφείλουν, να μη κάνουν καταχρηση της μπιστοσύνης της, και των χρημάτων του λαού. Γιατί εδώ δεν πρόκειται για αξία έργων, αλλά για τσέπωμα χρημάτων.

Σημασία πάντως έχει, και το ποιός σε βραβεύει, και το γιατί και όχι διότι εισαι φίλος της επιτροπής, ή 80 και 90 χρονών και πρέπει να σου δώσουν για παρηγοριά ή και ηθική ικανοποίηση 100 και 200 χιλιαδες δρχ.

Πώς μπορεί π.χ. να γίνονται βραβειοδότες, ορισμένοι που είναι βαθμίδες πιά κάτω σε έργο και αξία, από κείνους που είναι αξιοι να βραβευτούν; Δεν είναι σωστό κι ορθόδοξο κατώτεροι να βραβεύουν ανωτέρους, σε ύφος, σε ήθος και σε έργα. Πως να κρίνουν τα τσιροπούλια τα παγώνια και πως να μοιάσουν τα τζιτζίκια τ' αηδόνια;

• • •

Δέν περιμένουν οι άξιοι να τους θυμηθούνε κάποιιο κύριο γυροφέρνηδες των αποτυχημένων λογοτεχνικών σωματείων, με λίγους μιμητικούς στίχους, ή λίγα αντι-

γραφικά δοκιμιάκια, ή μερικά από καλλιέργεια και συνήθεια, ψευδοκριτικά σημειώματα, που παρασταίνουν τους σπουδασίους, που μπαίνουν στις επιτροπές για να επιδείξουν την κενοδοξία και τη ματαιοπονία τους.

Γιαυτό και σχεδόν πάντα, η ευσυνείδητη αντικειμενική και περήφανη κρίση και στάση, η σωστή και καθάρια πλεύση με το λάβαρο του δίκιου στα λιμνάζοντα νερά του πόνου της δημιουργίας, προσκρούει σε ύφαλα, αχινούς και φιδοφωλιές φιλοπροσωπικών έλξεων.

Τα ίδια και χειρότερα συμβαίνουν και με τις αγορές βιβλίων. Αυτές τα προηγούμενα χρόνια, γίνονταν καταταγμένες σε τρεις κατηγορίες. Τη χρονιά που πέρασε, τις έφεραν στα ίδια. Χώριζαν δηλαδή και χωρίζουν αυθαίρετα τους συγγραφείς σε α' β' καί γ' κατηγορίες. Όμως, με ποιά κριτήρια, έκαναν υποτιμητικές ή υπερτιμητικές διακρίσεις και κατατάξεις;

Η περιφρόνηση ορισμένων συγγραφέων και ο αποκλεισμός τους, από τις αγορές και τις βιβλιοθήκες τους κράτους, όπως κι εφέτος από δόκιμους συγγραφείς σαν τους κ. Γιάννη Γουδέλη, Χαρίλαο Μηχώτη κ.α, ήταν αδικία.

• • •

Το ξέρουμε ότι, τη μερίδα του λέοντα, από τις αγορές και τα βραβεία, την καρπώνονται οι επιτήδειοι εκδότες. Κι έτσι, οι πιστοτεροι συγγραφείς, δεν κερδίζουν καμιά ουσιαστική βοήθεια, κι ας έγινε πριν από χρόνια ο θεσμός γιαυτόν μονάχα το σκοπό.

Το αρμόδιο υπουργείο καθόρισε την ίδια επιτροπή και του χρόνου. Αλλά, αρμόδιοι -όπως μας είπαν- επιθυμούν και θέλουν οι βραβεύσεις, και οι αγορές, να γίνονται σωστά αντικειμενικά και δίκαια. Όμως, δεν βρίσκουν αντικειμενικότερους και δικαιότερους κριτές, αφού παρακαλούν πρόσωπα με ανώτερο πνευματικό κύρος, αισθητική κατάρτιση, πείρα κι επίγνωση της αξίας έργων και συγγραφέων, με γενικό σεβασμό κι εμπιστοσύνη, μα που ταχα «δεν αναλαμβάνουν, δεν δέχονται»...

Τέλος, ο γραφών θα προτείνει τα παρακάτω! Να επιλέξει και να πληρώσει το υπουργείο κριτές με λαμπρό κύρος, που

να επιδοθούν ευσυνείδητα να μελετήσουν τα είδη της ετήσιας λογοτεχνικής παραγωγής και ν' αποζημιωθούν υλικά, για τον πολύτιμο χρόνο που θα διαθέτουν. Αν δεν το πετύχει το υπουργείο αυτό, οφείλει να καταργήσει το θεσμό των βραβείων· και με τα χρηματικά έπαθλα, να ενισχύει τα ποσά μιας πλουσιότερης και δικαιότερης αγοράς βιβλίων, από τους ίδιους τους καθιερωμένους και αναγνωρισμένους συγγραφείς, όπου αυτοί θα τα προμηθεύονται από τους εκδότες τους. Όμως, όλοι, με ισότιμη μεταχείριση και σε μια μόνο κατηγορία, χωρίς διακρίσεις. Αυτή νομίζουμε μπορεί να είναι και η καλύτερη και θετικότερη προσφορά και βοήθεια της Πολιτείας, απέναντι στους γνήσιους δημιουργούς του πνευματικού πολιτισμού της Πατρίδας μας.

Ο Καζαντζάκης και μια εκπομπή της ΕΡΤ.

Ο Νίκος Καζαντζάκης, είναι αναμφισβήτητα ένας από τους κορυφαίους πεζογράφους μας. Ένας πρωτομάστορας του πύο γοητευτικού και απίθανου μυθιστορηματικού λόγου στη χώρα μας. Και είναι δίκαιες οι τιμές για το μεγάλο πνευματικό τέκνο που δόξασε με τα έργα του την πατρίδα μας και στον έξω κόσμο. Όμως, έχουμε την ταπεινή γνώμη, πως κάθε κορυφαίον δημιουργού και φορέα του πολιτισμού μας, θα πρέπει να φωτίζονται όλες οι πλευρές της προσωπικότητάς, του βίου και των έργων του, για να διωλίζονται τα πάντα κάτω από το φως της θετικής κι αντικειμενικής κριτικής.

Στις 12-3-83, η ΕΡΤ 1 του αφιέρωσε μια εκπομπή. Αλλά, ήταν τοσο πρόχειρη και μεροληπτική, που πρόδινε πολλές άγνοιες για τα έργα, το βίο και την πολιτεία του τοπικιστή Κρητικού συγγραφέα.

Νομίζουμε πως εκείνο που ενδιαφέρει το πλατύ τηλεοπτικό κοινό, δεν ήταν οι σχέσεις του με την πρώτη γυναίκα του Γαλάτεια, (ενημέρωση της κ. Αλεξίου) ούτε η τέλεση της κηδείας του από έναν παπά, παρά τους γελοίους αφορισμούς των ποντίφηκων της όποιας παπαδοκρατίας. Βέβαια, εκείνος που είπε μια σοβαρή γνώμη και κρίση για τον Καζαντζάκη, ήταν ο κ. Η. Ηλιού που τον αποκάλυψε «εγκεφαλικό σε συγγραφέα και κυκλοθυμικό κι αλλόκοτο σαν άνθρωπο». Η υπέυθυνος της ΕΡΤ, θα μπορούσαν να καλέσουν ορισμένους έμπειρους κριτικούς της



λογοτεχνίας, και της Φιλοσοφίας, που έχουν μελετήσει και κοσκινίσει σφαιρικά το έργο και το χαρακτήρα του. Ας μας επιτραπούν οι παρακάτω παρατηρήσεις:

1) Γιατί λοιπόν δεν έκαναν κρίσεις για τα έργα του;

2) Γιατί δεν είπαν για την αποστολή του στην ΕΣΣΑ το 1919, όταν τον έστειλε ο Βενιζέλος με το συνάρχη Ηρ. Πολιμαργάκη και άλλους κρητικούς του περιβάλλοντός του και με μεγάλο χρηματικό ποσό, που το ξόδεψε όλο στη Γαυργία, για την αντισοσιαλιστική και αντικομμουνιστική του προπαγάνδα; Τότε που ο Βενιζέλος εκτελούσε τυφλά τις εντολές του Κλεμανσώ και του Λούδ Τζωρτζ, κι έκανε τυφλό όργανο της Αντάντ τον Καζαντζάκη;

3) Γιατί δεν είπαν τίποτε για το νυχθιστικό (μηδενιστικό) φιλοσοφικό του πιστεύκο;

4) Γιατί δεν είπαν τίποτε για το πως διαμορφώθηκε η προσωπικότητά του και για τις επιδράσεις που δέχτηκε από τον Μπέρξον, τον Σοπενχάουερ, Κίργκερ, Κορντ και άλλους μεταφυσικούς νεοφιλόσοφους της Α. Ευρώπης;

5) Γιατί δεν είπαν τίποτε για το ταξίδι του στην Αμερική, ούτε για τη διαθήκη του;

6) Γιατί δε σχολίασαν μήτε την τεράστια περιουσία του, που δεν άφησε τίποτε, ούτ' ένα μερτικό σ' ένα σχολειό της γενέτειράς του, και τόσα άλλα;

7) Γιατί δεν είπαν τίποτε για το υκουργιλίκι του το 1945;

Πάντως, ο κάθε κορυφαίος θα πρέπει να μπαίνει με όλη του τη ζωική και δημιουργική του υπόσταση κάτω από το φακό του άπλετου φωτός και της εξουζηστικής και ξελάγερης διαφάνειας, για το περισμά του στο πάνθεο των αθανάτων.

Μαϊμουδιάρηδες και καβαφονταούλια

Οι θεοποιοί της πισωστρέφειας, ... θεοποίησαν και ειδωλοποίησαν στο πρόσωπο του Καβίφη πολύ πονηρά (τους περνάει, βλέπετε) το κουσούρι της αφύσικης σεξουαγωγίας. Γιαντούς είναι ο θεός της ποίησης, είναι το μέγα σύμβολό τους. Το αδελφάτο τους, κινητοποίησε τους πάντες, κριτικούς παρίοντες και τα «σκεπόμενα» των «περί διαγράμμάτων» και γράφουν και του στήνουν προτομές και μιλούνε χρόνια και τον δοξάζουνε παντού. Αγιάσανε τον άγιο αμαρτωλό τους... για να παρηγοριούνται. Και δεν είναι το αν έγραψε 20 καλά και χρήσιμα ποιήματα ο εκφραστής αυτός της αστικής παρακμής, ο είρωνας κι αριστοκράτης ηδονιστής της Αλεξάνδρει-

ας, είναι που πιίνει αζεργία των υγιή πνευματικών κόσμων, από τα πολλά λιβάνια και τα βαριά μυρωδικά που καίνε οι μεθυσμένοι σκαβόι του, για τον αυτάρεσκο και σπουδαιοφανή, ηδύκαθο, λιμνή μου!

Ποιητές γερούς και δυνάτους έχουμε κι άλλους. Μα το κακό, με το ν' ασχολούμαστε όλο μ' αυτόν και να τον έχουμε σαν πρότυπο, παράγινε.

Ως κι ο Πετροχάρης καβιφολόγησε στην Ακαδημία κ' η κοσμοσυρροή είπανε, ήταν ασυνήθιστη, κι έφτανε ως τη Συγγρού! Κι ο ποιητής της φθορίας και της ήττας, έγινε από το Χάρη (και τα ημετεία του) «ο ποιητής της ... νίκης» και της αφοκράσιας.

Υπάρχει λοιπόν γιαυτές του τις καβιφορετικιές, ο χοντρός εγκέφαλος του «Συγκροτήματος». Διασκεδάστε φίλοι, γιατί μας θυμίζουν τη λυϊκή κυρομία με την από χρόνια καθημερινή πιπιλο-καβιφομανία: «είπαμε κυρά μ' να κλά... μα να μη το κυρακάνεις(!)».

Τούτη η καβιφοιλολογία, έχει ξεφύγει από τα όρια κάθε μέτρου ανεχτικού! Αλλά τι θα περιμένετε κι από τον Πετροχάρη; Ήταν δύσκολο να καβιφολογήσει κι αυτός; Εδώ δεν έγιναν ακαδημαϊκοί ο Βάρναλης, ο Σικελιανός, ο Καζαντζάκης κι άλλες κορυφές των γραμμάτων, κι έγινε ο Πετροχάρης έρχοντας και γλείφοντας... επί δικτατορίας! Κι έγιναν ακαδημαϊκοί ο Γαργάλιτας κι ο Παπατζώνης με δέκα θρησκόληπτος και μεταφυσικούς στίχους που ήταν πεθαιμένοι οι κωμημένοι πριν γεννηθούν.

Οι ντινιήδες της μοχλιατισμένης στομαρυίας, με προσποίηση και λούστρο, μια ζωή, το καβιφοβικό βιοτί τους και το καβιφοβιολόακι, Σοφτιζούν με τα λόγια και ψειροκομούν τους στίχους του χκουρού τους Κλωνσταντίνου και του βίου τους τις φάσεις. Αίλουροι και φανημαστούνηδες μ' όλες τις καταστάσεις. Τσίπυ ντροπή που να βρεθεί. Μονάχι ατομικό συμφέρο κι αυτοπροβολές. Γίνονται κισσοί που αναριζιούνται και στα σάπια κορμιάδεντρα για να φανούν.

Αλλά, βιαίστε τα δινιήδες τα νταούλια και τα ντέφια σας, όσο θέλετε, σαν οι μαϊμουδιάρηδες για να χορεύουν οι αφελείς... Μην ξεχνάτε όμως, ότι ο Παλαμάς όταν πρωτομίλησε στον Παρνασό για τον Κάζβο το 1888, είπε και τούτον το λόγο:

«Η εύρωστη τέχνη μόνη της καταχτάει την αιωνιότητα», και του Καβίφη, αν αντέξουν ορισμένα ποιήματα και διαμίσουν τον καταλόγη χρόνο, ίσως κερδίσουν μεγάλη αθανασία. Έτσι, δε χρειάζονται πιά τα μαϊμουδιάρικα νταούλια σας.

Ο Καλφός θα σας έλεγε:

«Όχι δια τους κροτούντας ποιητάς
το μονόχορδον της κολακείας».

«Και ας μη λογαριάζουν οι σοβιροί
το άπιστον θυμίαμα της κολακείας»

Η ψεύτικη ιστορία...

Το ποσο ψεύτικη είναι γραμμένη η ιστορία μας, μη κάνετε κουβέντα! Λοντά στην πολιτική, τη στρατιωτική, είναι και η άμοιρη πνευματική! Κοιτάζτε μόνο μια ματιά, σ' ελεεινές ελληνικές εγκυκλοπαίδειες του καιρού μας και κάντε τις συγκρίσεις σας, ανάλογα με τις γνώσεις και την πείρα σας. Τότε θα δείτε τις αδικίες, τις παραλήψεις, τις υποτιμήσεις και τις αφόρητες διακρίσεις, και θα φρίξετε. Π.χ. θα παρατηρήσετε να 'χουν 3 και 5 σελίδες τιμητικά αφιερωμένες σε διχτάτορες τύπου Μεταξά, Παπαδόπουλου, ακόμα και Παττακού. Κι αντίθετα, δυο αραιούλιες μονάχα, για εθνικές και λαϊκές ηγετικές φυσιογνωμίες, όπως είναι οι παρακάτω: Φεραϊός, Κατσαντώνης, Νικοτσάρας, ηγέτες του 1821 σαν τον Αντρούτσο, τον Αντ. Οικονόμου, τον Θ. Καίρη και άλλους ηγέτες νεότερους της Εθνικής μας Αντίστασης, σαν το Σαράφη, το Βελουχιώτη κλπ. Μπορεί για τον Άρη να μην υπάρχει ούτε απλή αναφορά στ' όνομά του. Θα δείτε και 5 μονόστηλες 'αράδες για τον Βηλιάρύ, το Γ'ληνό το Βάρναλη, το Ρόδα και άλλους πρωτοπόρους των γραμμάτων... και για τον ντιζετάντη κι αρροστημένο Κασίφη (που ήταν κι έξω από τους αγώνες και τα προβλήματα του λαού μας) θα δείτε να τού 'χουν αφιερωμένες ολόκερες σελίδες σ' όλες τις εγκυκλοπαίδειες. Και σκεφτείτε πως, ο Βηλιάρύς, ήταν ο πρόδρομος του Δημοτικισμού, της ζωντανής γλώσσας του λαού μας και της ατομικής γραφής της, ήταν αγωνιστής του 1821 και της Φιλικής, ο πρώτος σχολάρχης της ποίησης και της αισθητικής, που έβλεπε 200 χρόνια μπροστά, δάσκαλος και οδηγός του Σοσιαλισμού, του Παλαμά και τόσων άλλων. Τόσα και τόσα αγωνιστικά και πνευματικά αναστήματα, που μετράς και συγκρίνεις την προσφορά τους και σε πιάνει δέος, σε πνίγει το άδικο, που ακόμα δε γράφτηκε η αληθινή ιστορία να τους απαθανατίσει, να τους μαθευτεί ο λαός, και να τους τιμήσει.

Γλωσσικές παλινδρομήσεις

Άνοιγμα τσιζαία ένα βιβλίο της Γ' Έκδοσης, με τίτλο «Κείμενα Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας» εκδ. 1982) επιλογή ΚΕ.ΜΕ., και ζυπη-

θήκαμε για την καθαρειούσα και αρχαίζουσα γλώσσα του. Αναρωτιέται λοιπόν εύλογα ένας σύγχρονος πολίτης που ακολουθεί και αφομοιώνει υποχρεωτικά και αναγκαία τη ζωντανή γλωσσική εξέλιξη που είναι η δημοτική μας, σε γραφή και σε λαλιά: Γιατί να επιβάλλουν και σήμερα' ακόμα, τη στριφνή κι ακατανόητη κι άχρηστη καθαρειούσα, σαν οι ρασοφόροι τη βιβλική, για περισσότερη σύγχυση και σκοτάδι στα μυαλά των νέων; Δηλαδή, ούτε με μια σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση, δεν αλλάζουν τα γλωσσασμωτορικά μας πράγματα να φωτιστεί καλύτερα η νεολαία κι ο λαός;. Κρίμα! Γιατί να μη μεταγλωττιστούν όλα τ' αρχαία κείμενα στη γλαφυρή δημοτική μας; Τι παλινδρομήσεις είναι αυτές, στην ακάθεκτη προοδευτική πορεία του λαού μας; Νομίζουμε πως καλλιέργεια και μόρφωση πλατιά, πετυχαίνουμε μόνο με τη ζωντανή δημοτική μας γλώσσα, για να κάνουν κτήμα τους οι νέες γενιές τον πολύτιμο πνευματικό θησαυρό των μεγάλων αρχαίων μας προγόνων.



Λάμπρου Μάλαμα «Ο Ξεσηκωμός του του Πολυτεχνείου»

Συγκλαμιστικό αφηγηματικό χρονικό
προσωπικής μαρτυρίας σε Γ' έκδοση
βιωμένο μέσα στη φωτιά του αγώνα
το Νοέμβρη 1973.

Παναγιώτη Τσουτάκου «Αντίδωρο αγάπης» και «Ειρήνη»

Άλλα δυο βιβλία της μακράς
ποιητικής θητείας του ευγενι-
κού και τρυφερού ανθρωπιστή
τροβαδούρου Τσουτάκου,
προσφορά στην πολύπαθη αγάπη
και στη μυριοπόθητη ειρήνη.



Η τηλεόρασή μας προσδεύει σε πολλά σημεία, όχι όμως σε όλα. Είναι επιτυχία η προσπάθειά της να παρουσιάσει στους Έλληνες την πνευματική κίνηση της επαρχίας, που είχε τελείως αγνοηθεί σε παλιότερους καιρούς. Εκείνο που σ' αυτό δε συμφωνούμε είναι η κατάχρηση της λέξης δημιουργός, για όποιον κρατάει πένα και χαρτί. Στα παλιά χρόνια δημιουργός ήταν μόνον ο Θεός. Στην παλιά Αθήνα ονόμαζαν δημιουργούς τους τεχνίτες. Τώρα, αρκεί να βαστάς μια πένα και ένα φύλλο χαρτί να γράφεις ότι λέει η ψυχή σου, για να ονομασθείς δημιουργός. Δημιουργός δεν είναι όμως όποιος έχει αισθήματα, γιατί έτσι θα είμαστε όλοι δημιουργοί· δημιουργός είναι όποιος μπορεί να κάνει τέχνη τα αισθήματά του. Αυτά εν παρέργω.

Μια άλλη πραγματικά χρήσιμη εξυπηρέτηση που προσφέρει η τηλεόρασή μας στο κοινό της, είναι οι συχνές συζητήσεις ειδικών, οι τόσο κατατοπιστικές και χρήσιμες, που αναφέρονται σε θέματα καυτά της κοινωνικής μας ζωής και που τα ζωντανεύουν αποτελεσματικά ο λόγος και ο αντίλογος ειδικών.

Εκείνο που περιμένουμε τώρα από την τηλεόραση είναι: να μας δείξει τον έξω κόσμο σε ταινίες, που σίγουρα θα μπορέσει να προμηθευτεί από κάθε χώρα του πλανήτη, συγκροτημένη σε Κράτος από τον Βόρειο έως τον Νότιο πόλο.

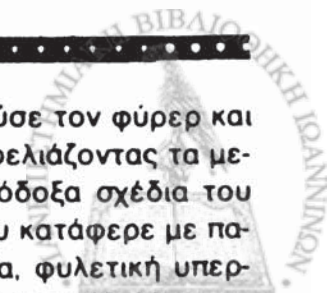
Όσο περισσότερο γνωρίζονται οι άνθρωποι, τόσο καλύτερα καταλαβαίνει ο ένας τον άλλον. Και αν γιαυτό το τελευταίο δεν περισσεύει τόπος στα προγράμματα, ας γίνουν κάποιες περικοπές στον τομέα του θεατρικού χώρου και της κινηματογραφίας. Συχνά παρακολουθούμε έργα ελληνικά και στους δυο αυτούς χώρους, που μας κάνουν να υποθέσουμε ότι κριτήρια για την επιλογή τους είναι: είτε το νεαρό της ηλικίας των δημιουργών, είτε η ιδεολογική τους τοποθέτηση. Σκοπός όμως της τηλεόρασης είναι όχι να αναδείξει καλλιτέχνες, αλλά να μορφώσει τον πολίτη, παρουσιάζοντάς του έργα καλλιτεχνών που έχει ήδη αναγνωριστεί η προσφορά τους στην καλλιτεχνική ζωή του τόπου. Τα κριτήρια είναι πολλά, από τα πιό αυστηρά έως τα πιό καλόψυχα. Κριτήριο σοβαρό για μια ταινία, είναι το ότι προβλήθηκε σε ξένη χώρα, ή το ότι κρίθηκε από κριτικούς ξένους, ή από μερικούς εξαιρετικούς δικούς μας που κινούνται στο χώρο της αυστηρής αμεροληψίας.

Όσο για το θέατρο, τα έργα που δεν καταξιώθηκαν να μεταφραστούν σε ξένη γλώσσα και να αποδοθούν από ξένους θιάσους έχουν και εδώ στον τόπο μας την στενωπόν που πρέπει κατά τον Όμηρο να αναπλεύσουν γόνοντα για να κερδίσουν μια έντιμη θέση στο θεατρικό μας ρεπερτόριο. Και στενωπός είναι από τη μια μεριά οι κριτικές των αμερόληπτων κριτικών μας—γιατί εδώ στον τόπο μας πιστεύουμε συχνά... ότι η κριτική είναι έργο φιλικών αισθημάτων, από την άλλη τα θέατρα που τα έχουν ανεβάσει. Γιατί, θέατρα έχουμε πολλά, καλά όμως θέατρα λίγα. Θεατές έχουμε πολλούς, οι πολύ κατάλληλοι είναι λίγοι. Όσο για τους υπόλοιπους το καθήκον επιβάλλει στα μέσα ενημέρωσης στον καλλιτεχνικό τομέα, να μη συμπλέουν παθητικά μαζί τους, αλλά να τους φωτίζουν όταν αυτό χρειάζεται, για να γίνουν καλύτερα ενημερωμένοι πολίτες.

«Μπρεχτ - Χίτλερ» στο ΚΘΒΕ

Η σύνθεση κ' η απόδοση του Μ. Πλωρίτη της παράστασης του «Μπρεχτ-Χίτλερ» που ανέβασε το ΚΘΒΕ σε σκηνοθεσία Γ. Ρεμούνδου, ήταν μια δηκτική πολιτική

ζάτιρα που γελοιοποιούσε τον φύρερ και τους ομοίους του, κουρελιάζοντας τα μεγαλεπίβουλα και ματαιόδοξα σχέδια του πτυγνού διχτάτορα, που κατάφερε με πατριδοκαπηλική μαεστρία, φυλετική υπεροψία, πιστό καχέκτυπο του έξαλλου νιτσεϊκού υπερανθρώπου, να υποτάξει με



τα παχιά και κούφια λόγια του, ένα λαό, που και τόσοι άλλοι λαοί πλήρωσαν με φριχτά μαρτύρια και ολδκαυτώματα, τα βίτσια της βαρβαρότητας και τ' ανομολόγητα εγκλήματα ενός τρελού χτηνανθρώπου. Όλοι οι καλλιτέχνες έπαιξαν ευσυνείδητα· κι ο σκηνοθέτης δούλεψε και μόχθησε βαριά για μια τέτοια παράσταση. Αλλά, ας μας επιτραπούν δυό παρατηρήσεις 1) Ο ρόλος του Χίτλερ ίσως να μην ήταν στα μέτρα του εκλεκτού ηθοποιού Στ. Καππάτου· και 2) τα τόσο πλούσια, μεγαλόπρεπα κι επιβλητικά σκηνικά, πολυέξοδα κι ασύμφορα, πολυτέλεια και σπατάλη μέσα στη γενική λιτότητα.

Κατήφορος θεατροβωμολοχίας

Θίασοι, αλαφροθίασοι, τύπου Χατζηχηρήστου και Χρονοπούλου, με το βλάχικο μπροστάρι, την κλίτσα και τα τσαρούχια (μια ζωή την ίδια αμφίεση ο Κωστάκης δεν τ' αποχωρίζεται) με μια δήθεν επιθεώρηση έκαναν τελευταία επιδρομές και στις επαρχίες της χώρας, με τα ονόματά τους μοναχά... που στα κάτω της γραφής θα πρέπει να τα σέβονται. Το σοβαρό θεατρόφιλο κοινό δεν τους αντέχει βέβαια, ν' ανεβαίνουν στο παλκοσένικο και με οχετούς αισχρολογίας να συλίζουν την κωμική ή σατιρική τέχνη. Κι επιμένουν μάλιστα, να θέλουν να κινήσουν, να προκαλέσουν γέλιο με την παραφύση και παρατέχνη χυδαιολογία. Δεν έμαθαν οι καημένοι μια ζωή στο σανίδι πώς, με το να βρίζεις και να βωμολοχείς ξετσιπίωτα γύρω από το σεξ, αυτό δεν είναι τέχνη, παρά ελεεινή κατάντια, τα τελευταία χρόνια των θεατρικών μας ηθών. Έτσι ξεγελιέται ο κόσμος και δε χάνει μόνο τα εισητήριά του, κι ούτε γελάει κι ούτε ψυχαγωγείται, αλλά φεύγει κι από τη μέση, για ν' απαλλαγεί απ' αυτούς· και φεύγοντας τους μυκτηρίζει. Και δεν είναι η μωροφιλοδοξία τους, που τους κάνει τάχα να κεντρίσουν αισθήματα αποδοκιμασίας για τα φαύλα ή τις δημαγωγίες των πολιτικών ανδρών των ημερών μας, αλλά είναι που υποτιμούν τη νοημοσύνη του κοινού, οι ίδιοι οι θιασάρχες που καταργούν τους συγγραφείς! Στήνουν πρόχειρα νούμερα

μόνοι τους, άτοπα, αισχρά, και γελοία· και δεν είναι σε θέση ούτε ν' αυτοσχεδιάζουν. Άλλωστε, αυτά γίνονται σ' ευρεία κλίμακα σε πολλές αλαφρομπάνταλες παραστάσεις της Αθήνας· κι από κει τα σερβίρουν και στις επαρχίες. Εχ, που είστε παλιοί και σπουδαιοί ταλαντούχοι επιθεωρησιογράφοι, αλλά και τυπίστες και καρατερίστες καλλιτέχνες, να γιουχαΐσετε αυτά τ' αυθαίρετα, τα ασεβή, τα αισχρά και τα γελοία ορισμένων μάλιστα ονομαστών σκηνοθετών.

Ένας απολογισμός

Πολύ σωστά έγραφε τελευταία στην «Ελευθεροτυπία» ο γεν. γραμμ. της Εταιρίας θεατρικών Συγγραφέων κ.Ν. Ζακόπουλος, ότι καταφρονούνται από τις ελληνικές σκηνές τα ελληνικά έργα. Ενώ και «ο Κύριος ρόλος των κρατικών θεάτρων είναι η ανάδειξη και η ανέλιξη της ελληνικής θεατρικής δημιουργίας». Είναι αλήθεια πως, από τα 55 θέατρα που έχει η Αθήνα κι ο Πειραιάς, εφέτος ας πούμε, πως ευτύχησαν αρκετοί Έλληνες θεατρικοί συγγραφείς που βλέπουν έργα τους ν' ανεβαίνουν σε 20 περίπου πρωτευουσιάνικες σκηνές.

Ενώ οι άλλες 35, στην περίοδο 1982-83, παίζουνε ξένα έργα. Έτσι όπως λέει κι ο κ. Ζακόπουλος, «Το ελληνικό δραματολόγιο έχει απωθηθεί στο θεατρικό περιθώριο. Και πως είναι δυνατό ν' αναδειχτούν νέοι Έλληνες θεατρικοί συγγραφείς, με τους σαράφικους λογαριασμούς, μισά ξένα, μισά ελληνικά;». Κι ας μη δεν είναι ούτε τα μισά. Πάλι καλά εφέτος που είναι σχεδόν το 1/3, γιατί, άλλα χρόνια.. ήταν μόνο το 1/5. Χαίρετε λοιπόν, θιασσοθεατρώνηδες της ελληνολατρίας και της κάθε ξενομανίας και κερδοφόρας μαεστρίας αμήν(!).

Μάθημα για «πολύξερο»

Ορισμένοι αποτυχημένοι ηθοποιοί γίνονται συγγραφίσκοι στο θέατρο, όπως κάποιος κ. Γ. Διαλεγμένος που τον έλουσε και τονε χτένισε ο Ληναίος, σε μια απαντησή του στο «Έθνος» για τα χυδαισκα-



Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα



Λόγια που καίνε
του Στέλιου Κεντρή

Ο Συγγραφέας έχει χρέος να γράφει την αλήθεια. Δηλαδή, δεν πρέπει να την αρνείται, ούτε να την παραλείπει, κι ούτε να τη μασκαρεύει. Η αλήθεια είναι χρήσιμη, όταν μετατρέπεται σε ενέργεια.

«Αντιστασιακοί» και Αντιστασιακοί

Τι θα γίνει επιτέλους με τους ρωμιούς που όλοι διεκδικούν τον τίτλο του αντιστασιακού και προσποιούνται τον ήρωα; Τι θα γίνει ιδιαίτερα και με τους θρασύτατους χαμαιλέοντες των περιστάσεων, τους άκαπνους, καιροσκόπους κι επιτήδειους ατομικιστές και κλακαδόρους που παρασταίνουν τους πατριώτες και τους πύρους «αγωνιστές»; Μη σας φαίνεται περίεργο. Τα ίδια γίνονταν και γίνονται σε κάθε μεταπελευθερωτική περίοδο. Βγαίνουν όλοι οι παραπάνω και πióτερο έρποντας και γλείφοντας και με τα κέρατά τους κι αρπάζουν τα «οφίτσια» και τους λουφέδες. Ενώ οι αληθινοί πατριώτες, οι πραγματικοί αγωνιστές, είναι σεμνοί και μετριόφρονες. Αισθάνονται πως έπραξαν το χρέος τους. Δεν ζητούν αντάλλαγμα της όποιας αγωνιστικής τους προσφοράς. Έχουν το «γνώθι»... και μένουν στο περιθώριο.

Από το 1821, κι από το 1912-13, όλ' οι τουρκόφιλοι και οι χριστιανότουρκοι, την επόμενη μέρα της απελευθέρωσης, έμπαιναν αμέσως αυτοί στα πράγματα όπως και μετά το 1945, οι κουίσιλινγκ και οι γερμανοτσολιάδες... και μετά το 1974 όλ' ~~αυτά τα στοιχεία~~ ρώματα της σκηνής και για τους κομμασμούς και τις υπεροψίες του. Βέβαια ο πρώτος «καβάλησε καλάμι» με τη «θεία στοπ» και τη «μητέρα-μαμά». Αλλά, ο δεύτερος του 'δωσε μάθημα καλό, πως οι βωμολοχίες δεν κάνουν τέχνη, και καταλήγει ο καλός θιασάρχης στον γόη θεατρογραφίσκο.

«... Ως προς τα άλλα λυπάμαι... Παλεύουμε μια ζωή ολόκληρη σε όλους τους τομείς του θεάτρου μας και ακόμη νιώθουμε ασήμαντοι. Εσύ, πως είναι δυνατόν, με δυο έργα που έκανες να νιώθεις... Αισχύλος!!!»

Α. Μάλαμας

οι χουντοθρεμένοι... έγιναν «αντιστασιακοί(!)». Και τώρα π' αναγνωρίστηκε η Εθνική Αντίσταση του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ-ΕΠΟΝ, όλοι οι τότε κατεργαράιοι, οι χέστηδες κ' οι φυγομάχοι, καμώνονται τους εαμοελασίτες και τους επονίτες... και τρέχα-γύρευε να διαπιστώσεις.

Όταν κινδυνεύει η πατρίδα, τότε αυτοί, (-φουρτούνα στα παντζάρια τους-) μαζεύονται στο καβούκι τους, γίνονται ερπετά της λούφας και της κούφας(!) Ενώ, τα ψυχωμένα και τίμια παλικάρια, βγαίνουν μπροστά κι αρπάζουν το τουφέκι! Μα οι φιλοτομαριστές κ' οι ατομικιστές, αν λάχει κ' η πατρίδα σκλαβωθεί, αμέσως συμβιβάζονται και αδερφώνονται με τον καταχτητή. Και πάλι σαν αλλάξει η κατάσταση... «αυθωρεί» μεταμφιέζονται για προβολή, κι επίδειξη, για θέσεις και καλοζωία. Όπως κ' οι δεσποτάδες «φρόνιμα και ταχτικά, παν με κείνον που νικά». Τα παραδείγματα αυτουιών, είναι αναρίθμητα. Μη θυμάστε μόνο τον Παλαιών Πατρών στο Μοριά ή τον Ιγνάτιο, το Γερβάσιο, και τον Σπυρίδωνα... στην Ήπειρο, ή τους χοντρόλαιμους δεσποτοχουνταράδες που λέγανε πως «δυο Δεσποίνας έχομεν μίαν εις τον Ουρανόν την Παρθένον, και μίαν εις την γην... την απάρθενον ... Δέσποινα του διχτάτορα(!) Αλλ' ας θυμηθούμε τον πατριάρχη Γρηγόριο τον Ε' που αφόρισε όλους τους αγωνιστές του ξεσηκωμένου γένους και καταδίκασε τη «Χάρτα» του Ρήγα, ότι σε τέτοια Πολιτική Διοίκηση «πλήρης υπάρχει σαθρότητας». Ο Γρηγόριος διακήρυττε φιλοτουρκικά και ανθελληνικά... τέρατα και σημεία... κ' οι Έλληνες καμαρώνουν την προτομή του 115 ολάκερα χρόνια μες στην καρδιά της Αθήνας, χωρίς οι πióτεροι να ξέρουν ποιός ήταν στ' αλήθεια, ο Γρηγόριος.

Αλλά, θα μου πείτε: Τι τα θέλετε και τα φέλνετε αυτά και μάλιστα συχνά; Απαντούμε: Για να λέμε: κάτω το ψέμα κ' η

απάτη. Γιατί εδώ... «ανέκαθεν» «άλλοι σπέρνουν και θερίζουν/ κι άλλοι τρων και μακαρίζουν»(!) Και οι δοσίλογοι μάλιστα και οι σφαγείς του λαού, κυβερνούν, παίρνουν συντάξεις και παράσημα. Κι άιντε να βγάλεις άκρη(!)

Τύραννοι και προστάτες

Ποιός να ξέρει τι γίνονται οι 2.000 Έλληνες όμηροι από την κυπριακή μας τραγωδία, που ήταν ζωντανοί-πεθαμένοι και γυμνοί-χιλιοβασανισμένοι στις φυλακές του Εβρέν στα Άδανα;

Ο Τούρκος τύραννος συνεχίζει τις καταπίεσεις και τα φοβερά κι απάνθρωπα βασανιστήρια σε 50.000 -καθώς λέει- αθώους Τούρκους πατριώτες...

Κοντά τους βέβαια και οι μαρτυρικοί Ελληνοκύπριοι! Κι έπειτα σου λέει το συνδικάτο ΕΟΚ και ΝΑΤΟ... νά 'χουμε τον Εβρέν σύμμαχο(!) Πίσω μου σ' έχω σατανά! Εδώ μετέτρεψε όλη την Τουρκία σ' ένα απέραντο στρατόπεδο! Εκτέλεσε είπε μερικές δεκάδες κομμουνιστές. Κι άλλες χιλιάδες μελλοθάνατοι προσμένουν τη σειρά τους! Κι αφού απέλυσε 40 ακαδημαϊκούς καθηγητές κι άλλοι 200 παραιτήθηκαν, καταδίκασε και φυλάκισε όλους τους προοδευτικούς συγγραφείς και διανοούμενους, ακόμα και 100 χρονης γριές... προκήρυξε τελευταία και τη «δημοκρατία» του, με το σπαθί στο χέρι... χωρίς νά 'χουν δικαίωμα όλοι οι Τούρκοι υπήκοοι να πολιτεύονται και να ιδρύουν κόμμα, παρά μόνο, όσοι είναι στα μέτρα του, της αρεσίας και της εμπιστοσύνης του. Βρε ουστ εβρένικη «αμερικανοδημοκρατία»!. Έναν τέτοιο λοιπόν στρατηγό, τον έχουσε περί πολλού οι Δυτικοευρωπαίοι «ιθύνοντες» και οι υπερ-ατλαντικοί προστάτες. Κ' ύστερα σου λέν πως ο Βαλέσα δεν τους γράφει(!) Και με τους Σαντινίστες και τους Φαραμπούτους... τους έρχονται όλα στράφι!...

Το κακό της ατιμωρησίας

Οι κλοπές, οι διαρρήξεις και οι φόνοι στην Αθήνα, είναι αποτρόπαια εγκλήματα, που ανάγονται πιά σε επιστήμη, μιμούνται πιστά και ανταγωνίζονται γκαγκστερικά πρότυπα ειδεχθέστατα, αμερικάνικης μόδας και τρέλας. Πως είναι λοιπόν δυνατόν με νόμους του τύπου σφάξε με αγάμ' ν' αγιάσω» ή «στρέφοντας και την άλλη παριάν»... να κατασταλούν τα καθημερινά αυτά ανομολόγητα και δεινά κοινωνικά κακά, αφού τα διαπράττουν άτομα με κα-

κούργα κι απάνθρωπα ένστιχτα, που παραμένουν ατιμώρητα; Όταν οι Παπαχρόνηδες και οι «Αυτιάδες» κομπάζουν, χαμογελούν και σαρκάζουν καθημερινά τους τελευταίους μήνες στον Τύπο, δήθεν πως προανακρίνονται, ή ανακρίνονται; Τι περιμένετε; Αυτές όλες οι άθλιες, των επιεικέστατων νόμων διαδικασίες, διαιωνίζουν το κακό και δεν το θεραπεύουν. Οι άνθρωποι εδώ πέρα διψούν όχι μόνο με το καλό και για το καλό να προβάλλονται, αλλά, βρίσκουνε ευκολότερο το κακό. Η ελληνική Πολιτεία, είναι πολύ επιεικής και μεγαλόψυχη. Βλέπουμε πως ενώ τα εγκλήματα παραβρώμισαν την ατμόσφαιρα... οι εγκληματίες παραμένουν ατιμώρητοι, όταν δεν παραμένουν ασύλληπτοι. Υπάρχουν νόμοι άδικοι και παράλογοι. Κανείς από τους καταδικασμένους σε θάνατο, δεν εκτελέστηκε, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων. Πώς λοιπόν να φοβηθούν οι κλέφτες, αν δε χουγιάξει ο νοικοκύρης; Πώς να περιοριστούν οι τρελοί και οι ασύδοτοι; Αν υπήρχε νόμος τσεκουράτος, δηλαδή, σκότωσης αφαιρέσεως ζωής του άλλου, πρέπει να σκοτωθείς. Και να λείψουν οι «βρασμοί ψυχής» και οι «πρότεροι έντιμοι βίοι». Μόνο έτσι θα φοβούνταν οι φονιάδες, και κάθε είδους εγκληματίες και δεν θα ξανασκότωναν. Αυτό θα ήταν μέτρο λογικής και δίκαιης αυτοπροστασίας του κάθε πολίτη. Ας αφήσουμε τις επιεικείς που μας αναστατώνουν και τις μεγαλοκάρδιες της υπερβολής που μας σκοτώνουν. Ο Πυθαγόρας έλεγε:

«Όταν αφήνεις ατιμώρητους τους κακούς υποθάλπεις το κακό που γίνεται στους αγαθούς και τους αφήνεις απροστάτευτους».

Αλλά και ο Ισοκράτης:

«Όταν ευεργετείς τους κακούς, θα πάθεις τα ίδια με όσους τρέφουν τα ξένα σκυλιά, γιατί, αυτά δαγκώνουν όμοια κι εκείνους που τα θρέφουν, το ίδιο και τους τυχαίους διαβάτες. Έτσι και οι κακοί, αδικούν κι εκείνους που τους ωφελούν κι εκείνους που τους βλέπουν.»

Προβοκατόρικες ίντριγκες

Η αντισοσιαλιστική εκστρατεία, εντείνει τα προβοκατόρικά τεχνάσματα στη Δυ-



τική Ευρώπη, για να δικαιολογήσει την εγκατάσταση των πέρσιγκ και κρούζ. Να θολώνει τα νερά της κοινής γνώμης, για να τοποθετεί ευκολότερα και χωρίς λαϊκές αντιδράσεις με τέτοιες άτιμες παραπληνήσεις τα φονικά της όπλα, στην Ιταλία και σε άλλες χώρες της συμμαχίας. Έτσι, από πέρυσι, η CIA διέταξε πρώτα τη Ρώμη, να ενοχοποιήσει πάση θυσία τη βουλγάρικη κυβέρνηση, ότι δήθεν αναμείχτηκε μ' έναν υπάλληλο της «Μπαλκάν-Τουρίστ» στην απόπειρα δολοφονίας του πάπα. Πως τάχα υποκίνησε τον φασίστα Αγκτσά (υποχείριο του Τουρκές) ο Βούλγαρος Αντόνωφ για να «καθαρίσει» τον ποντίφηκα.

Και ποιός να το πει αυτό; Ρώτησαν οι Ιταλιάνοι.

–Ε, δεν είναι δα και δύσκολο. Να το πει ο ίδιος ο Αγκτσά και θα του χαρίσουμε την ποινή. Και εγένετο όπως το παράγγειλε. Ο αθώς Αντόνωφ φυλακίστηκε στη Ρώμη!... Ενώ ο Ρ. Κάλβι (και η οικογένειά του) πρόεδρος της Τράπεζας του Βατικανού, που καταχράστηκε 300 εκατομμύρια δολάρια... κατηγορεί ανοιχτά, το ίδιο το Βατικανό, για την απόπειρα δολοφονίας του πάπα Ιωάννη... Αυτή είν' η αλήθεια, πως οι καπιταλιστές αλληλοεξοντώνονται μόνοι τους, και συναμεταξύ τους, από τις αντιφάσεις τους, τις αντιπάθειες, τους ανταγωνισμούς τους. Τι χρωστάνε όμως τ' αθώα εξιλαστήρια θύματα σαν τον Αντόνωφ;...

Άλλη παρόμοια εντολή δόθηκε πρόσφατα και στο Λονδίνο και στο Παρίσι. Είπαν στον Μιττεράν: Να διώξει 50 Ρώσους διπλωμάτες από τη Γαλλία και να τους κατηγορήσει για κατασκόπους... Και σε αντάλλαγμα θα σου δώσουμε δάνεια, του υποσχέθηκαν, ν' ανακουφιστεί ο γαλλικός λαός (ο καλοπερασάκις) και να συνέλθει από την κρίση του. Έτσι θα σταθείς κι εσύ στην εξουσία πιά καλά. Κι ο «σοσιαλιστής» φιλοεβραίος άρχων, τους έκανε το χατήρι. Έδωσε τους Ρώσους (βρε τι κάνει ο άτιμος ο παράς όταν είσαι σφιγμένος!) Κ' ύστερα σου λένε: δεν φταίει ο φονιάς! Σκεφτείτε σε τι φριχτό κόσμο ζούμε και πώς καταντούνε τη ζωή μας!

Πικρές αλήθειες

Ρώτησαν οι δημοσιογράφοι τον Μάρκο για τον Άρη... και είπε ότι λυπήθηκε για το χαμό του και

δεν του 'πρεπε μια τέτοια μεταχείριση από τους δερβεναγάδες του κόμματος. Και πως τάχα ήταν «λάθος η ονομαζόμενη αντίρρηση του». Κι ότι, παρά την καταδίκη της Βαρκιζας και λοιπών Συμφωνιών «δεν θα μπορούσε να προκόψει σε κανένα αγώνα δίχως το κόμμα». Γιατί λοιπόν τέτοιες άδικες σκέψεις που γίνονται βόλια «μπούμεραγκ»; Ο βετεράνος αγωνιστής, γιατί θέλει ν' αγνοεί πως τότε, το κόμμα δεν ήταν, παρά 2-3 κοίφια και πεισματάρικα κεφάλια που πέφταν από το κακό στο χειρότερο και παράδωσαν εκατοντάδες χιλιάδες αθώους πατριώτες και λαϊκούς αγωνιστές στα νύχια των συμμοριών και των δοσιλόγων και απορφάνισαν σε συνέχεια τον κατομοίρη το λαό μας; Γιατί δεν έβλεπε την άμιαλη κι αγγλόφιλη ηγεσία, ο καπετάνιος των μεραρχιών του Ε.Λ.ΑΣ Μακεδονίας, που κατακυλιούσε και μας παράδινε «αμνοίς επί σφαγής» ακόμα και μ' αυτούς τους όρους των Συμφωνιών. Κι αφού ήταν «λαθεμένος» ο δρόμος του Άρη... γιατί τον ακολούθησε κι αυτός αμέσως μετά; Ας μη λυπάται λοιπόν ο Μάρκος, αφού δεν έκανε καμία ενέργεια και πριν και μετά τη σύσκεψη των καπετανίων της Λαμίας, στην ανόητη ηγεσία για να τον σώσει. Κι ας μη λυπάται για το χαμό ούτε του Σιάντου, ούτε του «φιλόσοφου του κόμματος Ζείγου» όπως δήλωσε. Αυτοί μετά τον κατήφορο που ήταν και υφειθινοί, και μετά το «δριυός πεσουσης...» για το Λαϊκό Κίνημα... «ήθελές τα, έπαθές τα». Για κείνους που πρέπει να λυπάται και να θαιμάζει ο Μάρκος, είναι οι αληθινοί ήρωες και μάρτυρες. Είναι οι απλοί αντάρτες κι ανταρτίτες του λαού, οι αγνοί κι ωραιοί ιδεολόγοι που έπεσαν στα πεδία των μαχών και στ' αποκασματα, για την πίστη τους στα ιδεώδη του λαού, ή πέθαναν σε φυλακές κι εξορίες με τ' όραμα μιας καλύτερης ζωής, που αλίμονο δεν ήταν δινατό να φκιαχτεί από μια ανίκανη, εγωιστική και αλληλοπροβλεπτική ηγεσία τόσο αμαρτωλή, που όχι μόνο δε μετάνιωσε ποτέ, για τα τερατολογηματα της λάθη, παρά, έφτασε σε σημείο (Ζαχαριάδης - Γοίσιπας- Ιωαννίδης κ.α.) να δολοφονούν, να πατούν σε πτώματα τίμιων αγωνιστών, να ξηλώνουν ως και παρασσημα «Ηλέκτρας» να κλητώνουν συνειδήσεις κλπ. Αυτά τα υκοκείμενα και όσα άλλα -για κείνων των καιρών τα λάθη- ηγετικά μορμολύκια, δεν μετάνιωσαν ποτέ. Αν μεταμελούνταν, για το ότι, ο αγώνας οδηγήθηκε στην ήττα, από δικό τους κακό χειρισμό, το κακό θα ήταν αθέλητο. Αν μετάνιωσαν γιατί, δεν έφκισαν ηθικούς χαρακτήρες - όπως είχαν χρέος- σύμφωνα με τις θεωρητικές αρχές του κόμματος και ποτέ δεν δέχτηκαν την κριτική και την αυτοκριτική, το κακό τους θα μπορούσε να μετριαστεί και να κριθεί επικριότερα. Γιατί, όπως λέει ο Αριστοτέλης (που ο Λένιν υπολόγιζε καιρία τη λογική του) όποιος έκανε την κακή πράξη και δεν μεταμελήθηκε, αυτή χαρακτηρίζεται εκούσια, άρα και προδοσία εκούσια. «Εν τούτοις, εάν τις θελήσει να είπει περί προσώπου τινός, ότι ενήργησεν ακουσίως, πρέπει το πρόσωπον τούτο να αισθανθεί δια την πράξιν

αυτῶ, οὐδὲν και μεταμέλειαν». (Ἠθικά Νικομάχεια).

Κρισνίτες και γκουρούδες

Για τη γελοία και θεοπάλαβη οργάνωση των «γκουρού» και Κρίσνα, σάπια φρούτα που ήρθαν από τις ΗΠΑ και στην Αθήνα, η ΕΡΤ έκανε διάνα με τις ρεπορταζιακές εκπομπές της. Κρούωμε λοιπόν τον κώδωνα του κινδύνου. Οι κρισνίτες και οι γκουρούδες πήραν φόρα. Φιλάξτε τα παιδιά σας! Κρίσνα θα πει μέλας, και σημαίνει την ενσαρκωμένη ινδική θεότητα του Βισνού και Κάσμα. (Ζηλεύετε τους Ινδούς θεούς; Γράφτε ανοησίες και τρέλες κι αγυρτείες κ' υστερίες τύπου Τζ. Τζόουνς της Γουιάνας(!)).

Ο Κάσμα ήταν ένας τύραννος της Μαθούρας και σφαγίας. Θέλουν τον κόσμο = κοσμάκη, οι αισχροί κι αδίσταχτοι σοφιστές εκμεταλλευτές για νά' ναι εύκολη λεία στα νύχια τους.

Ματαιοπονία «ορθοδοξίας»

Ένας θρησκοόληπτος τύπος, μιας κάποιας ηθικοπολιτικά χρεωκοπημένης «ορθοδοξίας», μέσα από το μακάριο ύπνο του, σε μια συζήτηση στο πνευματικό κέντρο της Αθήνας, για ν' ακουστεί κι αυτός, ότι «μόνο η ορθοδοξία» όπως τόνισε μπορεί να σώσει τους λαούς («πάρτε τον στο γάμο να σας πει και του χρόνου» γιατί δεν τους έσωξε ως τώρα από «τω καιρώ εκείνω»). Ο κατακαημένος είναι έξω από την πραγματικότητα και «έχει οράματα» όπως του απάντησε --για να ξεφύγει διπλωματικά-- ο κ.Π. Κανελλόπουλος, κι ότι, είχε κι εκείνος κάποτε, αλλά, τα διασταύρωσε με τον ιστορικό ρεαλισμό... και διαλύθηκαν.

Η Ευρωπαϊκή συγγραφέας κ. Σεβλε, όταν επισκέφτηκε τα γκέττο του φέρερ έγραφε:

«Πως μπορεί με το Άουσβιτς και το Νταχάου να υμνεί κανείς το Θεό»;

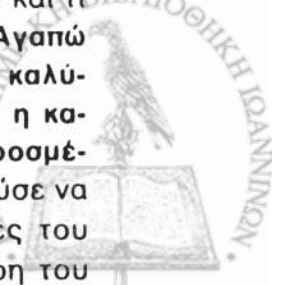
Κι εμείς θα του λέγαμε του θρησκοκάπηλου: Πώς μπορεί να περιμένει από μεταφυσικά οράματα, να σωθεί σήμερα η ανθρωπότητα από τον πυρηνικό όλεθρο, που απειλούν οι λυσσασμένοι χρυσοκάνθαροι ιμπεριαλιστές; κι έπειτα, από την απάνθρωπη τραγωδία των θυμάτων της Κύπρου, της Βυρηντού, του Σαλβατόρ και τόσων άλλων τερατογρηματικών εγκλημάτων, ή από τους πέρσιγκ και κρουζ που θέλουν να εγκαταστήσουνε στη Δυτική Ευρώπη,

Εγκλήματα τερατουργίας και θυγατέρες προστασίας

Πολλές θυγατέρες πονετικές για βαρύτατα ένοχους «μπαμπάδες» (μη βασκαθούν), βρίσκουνε τρόπους και τους υπερασπίζονται φανατικά και μ' «ελαφρά τη καρδία», αντί να ντρέπονται για τα κακουργήματα των καταδικασμένων από την

ιστορική συνείδηση γονιών τους. Δεν υπάρχει φαίνεται σ' αυτές ίχνος ντροπής και κόκος λογικής (κατακαημένη λογική πως χάνεσαι ολότελα) κι έχουν το θράσος και προκαλούνε κιόλας την κοινή γνώμη και ζητάν ικανοποίηση, αλλά και ηθικές αμοιβές για τ' ασυγχώρητα πατρογονικά ανομήματα. Δε θα σταθούμε βέβαια στην κόρη ενός Σακελλαρίου που δημοσίευσε επιστολές στον Τύπο της Αθήνας και βγάζει «αθώα περισσότερά» τον επί εμφύλιου πόλεμου υπουργό Ναυτικών πατέρα της, που για χάρη του θώκου του, είχε καταστήσει ένα πιόνι στα παίγνια των «κομουνιστοφάγων». Επί υπουργείας του, είχαν εκτελεστεί πολλά υπέροχα παλικάρια του λαού. Δε θα σταθούμε στους 26 ναυτικούς που είχε στείλει στο απόσπασμα κι αποκαταστάθηκαν τελευταία. (Ευτυχώς, ζητάμε εμείς από τους ένοχους συγνώμη... και όχι οι ένοχοι από τα θύματα... που τα δοξάζουμε έστω και μετά θάνατο!). Αλλά, θα πούμε για τη θυγατέρα του αρχιναζιστή Κλάους Μπάρμπι, ενός από τα πιό αιμοσταγή τέρατα, διοικητή της γκεστάπο στη Λυών, που τάχα συνέλαβαν στη Βολιβία και τον έφεραν να δικαστεί στη Γαλλία, για 4.342 δολοφονίες, για την αποστολή 7.591 ανθρώπων σε στρατόπεδα θανάτου, για συλλήψεις 14.311 άλλων, βασανιστήρια και... «θου Κύριε».

Τώρα είναι 69 χρονών και δεν μετανιώνει -είπε- για το ρεκόρ των εγκλημάτων του. «Ο Χασάπης αυτός της Λυών» όπως τον λένε και όλοι οι ομογάλακτοι φονιάδες της χιτλερικής πανούκλας, φυλάχτηκαν και σώθηκαν από τους Αμερικάνους, κι αλωνίζουν και σκοτώνουν (αυτή είν' η δουλειά τους) τους λαούς της Λατινικής Αμερικής! Είναι δε επίσημος πράχτορας της CIA στη Βολιβία. Βλέπετε πόσο αξίζουν τα παλιοτόμαρά τους; Ιδού η κόρη του, πόσο επαίρεται γιαυτόν και τι δήλωσε στους δημοσιογράφους: «Αγαπώ πολύ τον πατέρα μου επειδή είναι ο καλύτερος άνθρωπος του κόσμου... Και η καλοσύνη του είναι απέραντη και απροσμέτρητη...» (Δεν ξέρουμε τι θα μπορούσε να ήταν η κακία). Αλίμονο στις τρέλες του κόσμου! Σήμερα, βλέπεται την κόρη του χιτλερικού σφαγέα, που καυχιέται για τον



πατέρα της, ενώ, αν είχε λογική και ανθρωπιά για τις χιλιάδες τα θύματα του γονιού της, θα μπορούσε όχι απλώς να ντρέπεται, μα να κρύβεται από το πρόσωπο της γης, ή να τον είχε αποκηρύξει... Κι όχι να κομπάζει και να ειρωνεύεται τις ψυχές των αθών θυμάτων! Ως φαίνεται, οι «αμαρτίες γονέων δεν παιδεύουσι τέκνα» αλλά, η τεκνάρια, προκαλεί και προστατεύει ένα ανθρωποφάγο τέρας. Αυτά συμβαίνουν στον καιρό μας, που το έγκλημα σημαίνει «καλοσύνη» και μια τέτοια «καλυψύνη»... ισοδυναμεί με το να ξεπαστρέψεις από υπερβολικό νιτσεικό ζήλο για τον «υπεράνθρωπο» εκατομμύρια ζωές!...

Να παίρνεις και βραβεία, υψηλές προτάσεις· και νά 'χεις και παιδιά, να νιώθουν περήφανα(!) Αν τέλος αυτά τα τερατουργηματικά εγκλήματα, είναι: «απέραντη καλοσύνη» ... Πέστε μου τελοσπάντων τι θα πεί κακία, σε τούτες τις παράλογες κοινωνίες; Μήπως όταν αφήνεις τους ανθρώπους και ζούνε και βασανίζονται και χαίρονται; Να όψεται η απέραντη τρέλα του ατομικισμού και της αναισθησίας των χρόνων μας(!)

Ευεργεσίες «Χριστιανών»

Φίλοι μου, πόσο δε βαρέθηκα να τ' ακούω αυτά τα καημένα τα «χριστιανοδημοκρατικά» κόμματα των καπιταλιστών της Δυτικής Ευρώπης και της Αμερικής(!) Τι ωραίες κι απατηλές ταμπέλες, για χοντροκοπιάρες κοροϊδίες(!) Δε φαντάζεστε, το πόσο ιδρωκοπούν και κόβονται για το «χριστιανισμό» της μάσας, της κλάσας και της πάσας, της εύσχημης ληστείας και της βέβηλης κουμάσας... οι «ευεργέτες» μας οι κεφαλαιοκράτες. Κι έχεις και τους «αντίχριστους» τους μπολσεβίκους, να σου λένε και να τον θέλουν το χριστιανισμό από τότε πού ιδρύθηκε... Κίνημα προλεταριακό, κοινωνικό και οικονομικό. Κι όταν τσιρίζουν και μονοπωλούν τον αγώνα για την ταλαίπωρη την Ειρήνη... πως ν' αντιδράσει ο κακομοίρης ο πάπας Ιωάννης που έχει το Βατικανό με τα μεγαλύτερα πολεμικά εργοστάσια και τα νιτερέσια που υπαγορεύουν και υποκινούν και υποθάλπουν τους «ευεργετικούς» και ζείδωρους πολέμους; Κρίμα! Τι θα πρέπει να κάνει το Βατικανό; Να τα κλείσει, να τα κάψει... και να πετάξει στη θάλασσα τόσα καπιτάλια- Έ όχι αγαπητοί μου. Ξέρει αυτό τι κάνει. Κι ας προσποιείται το Κογκρέσσο των ΗΠΑ πως τάχα ερευνάει τα σκάνδαλά του... Άλλωστε, αν δεν ήταν τα «χριστιανοδημοκρατικά» κόμματα, με τα Βατικανά, τα

καπιτάλια τους, κι όλα τα «ωσανά»... οι άθεοι μπολσεβίκοι θα καταργούσανε το Χριστιανισμό... και τότε, αλίμονό μας, τι θα γίνονταν οι εκκλησίες του «Κυρίου»(!) Όλα αυτά, είναι τα όπλα και τα εφόδια που «ευεργετούνε» τον κοσμάκη και τονε στέλνουν «φούντα» να πάει μια ώρα γρηγορότερα στον παράδεισό τους, τον επουράνιο(!) Κι όχι ν' ακούμε τους λαούς της Δυτικής Ευρώπης που μυγιάζονται οι «αχάριστοι» και ξεσηκώνονται, να καταργήσουν τα πυρηνικά οπλοστάσια. !

Τα χρυσά βαλάντια ή τέρατα και σημεία!

Τα σκοτεινά, τα καταστροφικά για τη νεολαία και όλα τα εγκληματικά κακά και τα παράξενα στη χώρα μας, δεν έχουν τελειωμό!

Οι πράξεις της γαιοχτημόνισσας ρασοφορίας, είναι αδίσταχτες και τυχοδιωχτικές. Εξακολουθεί δυστυχώς να φυλακίζει σε μοναστήρια και να παίρνει στο λαιμό της, τόσες και τόσες τρυφερές υπάρξεις. Νιάτα που χάνουν την ωραία ζωή τους και τον κοινωνικό προορισμό τους! Δεν θα υπάρξει επιτέλους κανένας νόμος για τους τους εύσχημους κι επιτήδειους προσηλυτιστές, γιαυτά τα ληστικά λεηλατικά των νιάτων υποκειμένα; Μεσαιωνικά φρούρια τ' έχουν κάνει τα μοναστήρια. (-άγια- η ψυχή τους(!))...

Ένα απ' αυτά που έφτασε πρόσφατα στον Τύπο της επικαιρότητας και της Τ.Υ. έκανε το κοινό να φρίξει, με την περίπτωση της 18χρονης Άννας Ρουμπεγλή. Μοναστήρι λέει της Χρυσοβαλάντως. Πάντα «ο καυγάς για το πάπλωμα» για το χρυσό βαλάντιο(!) Δηλαδή, την αγία Παναγία που γέννησε το Χριστό, κι ο Ναζωραίος μίσησε και καταράστηκε το «μαμωνά» την κάνανε μάνα του χρυσού βαλάντιου! Οι διεθνείς τυχοδιώκτες κ' οι σκοτεινές δυνάμεις του «ελεύθερου κόσμου» του σγγελοχρυσοβαλαντικά πλασμένου, έχουν βλέπετε κι εδώ τις διασυνδέσεις τους και συνδυάζουν αδίσταχτα στη «μπάτε σκύλοι αλέστε» χώρα, την πίστη και την τρέλα, με τα χρυσά βαλάντια, τα τρυφερά κοριτσόπουλα και τα δίχτυα των γκουρουδων και των πολυεθνικών εταιριών... Φρίξον ήλιε! Η Ρουμπεγλή αποκάλυψε συγκλονιστικά πράγματα... και ειδήμονες των νόμων, τόνισαν το ανεξέλεγκτο και την ασυδοσία κάθε Χρυσοβαλάντιου μοναστηριού, που είναι βρωμερή πα-

γίδα για τους αφελείς και πίσω τους γίνονται και κρύβονται τέρατα και σημεία!... Κι αναρωτιέται η λογική κοινή γνώμη: Ως πότε επιτέλους θα λέμε: Ζήτω οι θρησκοκαπηλείες, οι ασυδοσίες και οι τρέλες του γελοίου μεταφυσικού, μυστικιστικού και πονηρού εκμεταλλευτικού κόσμου;

«Χρυσή Αυγή» και παραλληλισμοί

Φόρτωσαν και παραφόρτωσαν το «Χρυσή Αυγή» και το εξαπέστειλαν «φούντα» για τον «Κάβο Ντόρο». Το λέγαν και «Χρυσή Αυγή» (τι τραγική ειρωνία!) Όπως εξώκοιλαν στη χώρα μας πρόσωπα και πράγματα, πρέπει να τα παίρνει και να τα εξηγεί κανείς απ' την ανάποδη. Τα πιότερα είναι για γέλοια και για κλάματα, «τουτέστι» τραγελαφικά! Τη βαρυ-φόρτωσαν είπαν την ταλαίπωρη «Χρυσή» (γράφε τενεκεδένια, σκοτεινή) «αυγή» κι από λαιμαργία στα κέρδη... Τρεις φορές πιότερο βάρος από το επιτρεπόμενο Δεν υπολόγισαν μήτε αυτό και μήτε της κακοκαιρίας τα μπωφόρ... και πλήρωσαν τόσο άνθρωποι με τη ζωή τους, την κερδομανία των εφοπλιστών. Ευτυχώς που βρέθηκε κοντά το ρούσικο καράβι κ' οι Ρώσοι ναύτες έσωσαν μερικούς και τους περιποιήθηκαν σα νά 'τανε παιδιά τους. Έτσι οι ναυαγοί μας, ομολόγησαν, με δάκρυα ευγνωμοσύνης, την ανθρωπιά και την αλληλεγγύη των Ρώσων.

«Εμένα -είπε ένας- μού 'δωσε τα ρούχα της η ασυρματίστρια... και στενοχωριόταν μάλιστα γιατί μου ήτανε στενά...» Η Ρωσίδα αυτή, δεν έμοιαζε τις χασισεμπόρισες που πιάσανε με ηρωίνες πρόσφατα οι τελώνες μας... (Ρωσίδες στην καταγωγή μονάχα βέβαια, μα που ζουν «ελεύθερες» στη Δύση και... εμπορεύονται χασίσι...) Η ασυρματίστρια του карабиού εκείνου και οι άλλοι Ρώσοι, απόδειξαν με πράξεις και ότι, δεν είναι «βρωμορώσοι» όπως αποκαλούσαν βρίζοντας τα προσφυγόπουλα οι δολοφόνοι του νεαρού Ευαγγελόπουλου. Αλλά ότι: η σημερινή σοβιετική κοινωνία, διαπλάθει ανθρώπους, με ανθρωπιστικούς και αλληλέγγυους χαρακτήρες, με μεγάλες καρδιές κι ανώτερα αισθήματα. Γιαυτό πρέπει, οι μεγαίστρες πλοιοκτήτες, να τιμωρούνται μαζί με όλους τους υπεύθυνους, όταν σκυλοπνίγουν έτσι ανθρώπινες ζωές! Οι νόμοι μας οι ελαστικοί, ως πότε θα τα κουκουλώνουν;

Τσιρκοζάνοι παλιότσι και «γέινες εχιδνών»...

Είπαι να τιλοσπάντων αυτό το Πεντάγωνο των «αμερικιών» των ΗΠΑ, κι αυτή η CIA των άγγλων φρουρών του αμελλήρου κόσμου (!) Εφοδίασαν και με χημικά ακόμα όπλα τους αντάρτες του Αφ-

γανιστάν... για να χοθούν και μέσα στη Ρωσία, οι νέοι περαιτέρω γκαγκστερικοί αποικιοκράτες. Κι από την άλλη μεριά, διαμαρτύρονται σαν οι Καραγκιόζηδες για δήθεν επιρμβάσεις της ΕΣΣΑ μέσα στο ίδιο σχεδόν το έδαφος της! Αυτές όμως, όλες οι πονηρές και κακούργες επινοήσεις, ήταν γιατί ήθελαν ν' ανάψουν δύο τοπικούς πολέμους (αφού δεν ζει χωρίς αυτούς ο Καπιταλισμός) έναν υπό την Ουνδούρα στη Νικαράγουα, κι έναν νέον πάλι στην Καμπότζη-Γαβλάνδη. Το Σαλβατόρ βέβαια, το κάνουν Βιετνάμ!... Κι ο Ρήγκαν, σκύλος που τον βάζουν τα «μεράκια» και γουγίζει... επιμένει στη «μηδενιστική» πρόταση και άποψη για τους πυρναύλους στη Λατ. Ευρώπη. Μα αυτή η θέση τι σημαίνει και τι επιδιώκει; Ίδού: Να μηδενίσουν οι Ρώσοι τους Νο 20 πυρναύλους στα σύνορα της Λατ. Ευρώπης προκειμένου να μη μπουν' λένε οι πέριστγκ και κρουξ στη Λατ. Γερμανία. (Ποιός τους πιστεύει;) Μα για όνομα της πραγματικής αλήθειας και της γεωγραφίας,! Βάλτε το χάρτη κάτω και κοιτάξτε από περιέργεια πόσες βάσεις πυρναύλων έχουν σ' όλο τον πλανήτη... (γράφουμε σ' άλλη σελίδα) και την ΕΣΣΑ, την έχουν κατακυκλωμένη. Κι αν δεν είχε την πυρηνική υπεροχή και την υπεροπλική ισχύ της, θα την είχαν διαλύσει και μαζί με την ΕΣΣΑ όλον το σοσιαλιστικό κόσμο. Βάσεις λοιπόν οι Αμερικάνοι στη Γερμανία, στη Λατία, στη Νορβηγία, στην Ιταλία, στην Ελλάδα, στην Τουρκία, στη Σουοδραβία, στο Πακιστάν, στην Γαβλάνδη και σε τόσες άλλες αποικίες. Ένας ασφυχτικός κλοιός, που περιζώνει την ΕΣΣΑ. Αναφέρουμε λίγες χώρες από την Ευρωπαϊκή Ήπειρο και Ασία. Αφήνουμε το καζάνι της οργής και του μίσους των λαών της Λατινικής Αμερικής, που πάντα χοχλάζει και ξεχυλίζει να ξεχυθεί σαν ηφαιστειο να κάψει τ' ανθρωπόμορφα αφεντικά της Ουάσιγκτων... και όλο συγκρατιέται και κατατροπώνεται. Οι λατινοαμερικάνικοι λαοί, έχουνε χάλι και τον πάπα. Τους τονε στέλνουν τα «αμεράκια» για παραπλάνηση και κοροϊδία, όπως στο τελευταίο ταξίδι της περιόδους του εκεί σε 8 χώρες της Κεντρικής, Αμερικής, που καλούσε τους αφελείς να εγκαταλείψουν τα μίσση, τα πάθη και τη βία, να πολεμήσουν μάλιστα μόνο τη φτώχεια, σήμερα που το Βατικανό προκαλεί τα μεγαλύτερα οικονομικά σκάνδαλα στον κόσμο. Χαίρε ξετσιπωσιά και υποκρισία πρώτου μεγέθους (!) Χαίριτε τσιρκοζάνοι και παλιότσι της υπάτης και του ολλήθρου, «γέινες εχιδνών» που θα 'λεγε κι ο Μιθιλας, ... στους κόρφους των λαών.

Είπε τον πετεινό... κεφάλι

Ο Γιάννης Ιωαννίδης, ο Βολιώτης κοφτερός που ήταν με τον Σιάντο στον καιρό του ΓΑΜ-ΕΛΑΣ οι δικτάτορες, στο ΚΚΕ, και χαντάκωσαν και διέλυσαν το μεγαλειώδες Κίνημα του λαού, που το ξεπούλησαν από το καλοκαίρι ακόμα το 1943 στον,



Ἄγγλους... αργότερα στη σύσκεψη της Αετομηλίτσας (όταν ήταν τσιράκι του Ζαχαριάδη) ο πρώτος, εκεί που καταδίκασαν το Μάρκο Βαφειάδη φώναζε: «Ζεσταίναμε φίδι στον κόρφο μας... και από καπνεργάτη τον κάναμε πρωθυπουργό...» Τι έλεγε λοιπόν ο κέρβερος Ιωαννίδης ο τάλας; Πως ήταν ο ίδιος... πετεινός κεφάλας» (!) Ξεχνούσε ότι κι αυτός, όχι μόνο δεν έβλεπε τη μύτη του πέρα από το ξυράφι του κουρέα... δεν είχε από τίποτα ιδέα... αλλά παράστανε και το σκληρό αρχηγό, στον πρώτο εκείνο του λαού αγώνα. Αλλά, μήπως και στο δεύτερο, γλείφοντας τα πόδια του αυταρχικού αρχηγού, δεν αποδείχτηκε ένα ερπετό φαρμακερό και στο Μπούλκες και στην Τασκένδη ακόμα... Οικί της μωροφιλοδοξίας κουφιοκέφαλο πνεύμα(!)

Ένα παλικάρι του ράσου και οι καταγγελίες του

Ένας αρχιμαντρίτης ο Στέφανος Κυμίνης, (πρώην Τιμόθεος) πέταξε τα ράσα του πέρα κι αποσηματίστηκε, γιατί δεν άντεχε άλλο, όπως τόνισε στα μέσα Μάρτη στο «Έθνος» της Αθήνας, «να υπηρετεί μια Εκκλησία, έντονα μακιγιαρισμένη από τα πάθη, κακές ερμηνείες Γραφής και επισκοπικές αιθαιρεσίες». Μπράβο στο παλικάρι! Μας θύμισε τον μεγάλο και ξεχασμένο επίσκοπο Αλέκο Γκάγκα, αγωνιστή του λαού, γιατρό που γιάτρευε δωρεάν και διαφωτιστή που άνοιξε δρόμους στη δημοτική από το 1810. Και ξαναμπράβο στον κ. Κυμίνη που καταγγέλει με παρρησία, ανοιχτά, ότι: «ο επίσκοπος, έφτασε νά ' ναι ένας αφέντης πανομοιότυπος με Γούρκο αγά, και πρώτος είναι αυτός που καταστρατηγεί τις ηθικές αρχές. Με την ίδια του τη ζωή, με τα πολυτελέστατα διαμερίσματα των μητροπόλεων και τα μεγάλα λουτρά με τους καθρέφτες (πολλοί έχουν αδυναμία στους καθρέφτες) με τον τρόπο που ασκούνε διοίκηση, έχοντας δημιουργήσει γύρω τους περιβάλλον ανθρώπων, συνήθως υστερόβουλων και ανήθικων... Φοβούμουν πως θα καταντήσω κίναϊδος, ή ότι θά ' μουνα υποχρεωμένος να βλέπω κρυφά τις γυναίκες. Μάλιστα. Η απαράδεκτη κατάσταση στο χώρο της Εκκλησίας, ήταν η μεγάλη ανηθικότητα που γνώρισα, όσον καιρό ήμουν κληρικός. Ανηθικότητα σε βαθμό κακουργήματος...» κλπ.

Όταν τέτοιες συνταραχτικές καταγγελίες, βγαίνουν δημόσια από χείλη τ. αρχιμαντρίτη... περιττεύουν τα σχόλια. Καίτι οι παρασυρμένοι, πιστοί, θρησκόληπτοι και αποκοντριωμένοι, κοιμούνται μακάρια, και είναι αξιολύπητοι που ακολουθούνε τέτοιες ανεκ-

διήγητες κάστες... εμείς, δεν έχουμε άλλον ψαλμό να τους πούμε, παρά μόνο τους παρακάτω στίχους του Βάρναλη, από «Το τραγούδι του λαού» για την Εκκλησία: «Σε σένα χρυσοπάλατο ανύπαρχτης ουσίας/σένα εκκλησία, ομορφοκλήσια, λημέρ' υποκρισίας, (σα να τα λέει ο Καμίνης). – Τα κλάνα σου φαντάσματα σου 'βγαλ' απ' την κοιλιά κι ουράνιοι χωροφύλακες δεν με φοβίζουν πιά.».

Βασιλο-μοιρολογία

Βουλευτές της «Ν. Δημοκρατίας» (γράφε καλιάς ΕΡΕ κλπ) με πρωτοπόρο τον κ. Παπαδόγκωνα (τι αντιστασιακά ονόματα(!)) διαμαρτυρήθηκαν έντονα, γιατί το επιτελείο Ναυτικού, με διαταγή του, αφείρεσε αναμνηστική στήλη του Γεώργιου Γλιζμπούργκ από το Κέντρο Εκπ. της Ναυτικού «Παλάσκας» και χαρακτήρισαν την πράξη «αποσταλινοκοιητική». Δηλαδή, ούτε λίγο ούτε πολύ, αποκάλεσαν το Γεώργιο... Στάλιν! Να σας πω. Αν εννοούσαν τη δικτατορία του, από το 1936 ως το 1940, κι αν ο μεγάλος Ρωσος επαναστάτης ηγέτης, ήταν πράγματι τέτοιος, ίσως δεν είχαν άδικο. Γλώσσες που λαθείουν, λένε και την αλήθεια που αφορά αυτούς. Όσο για το νικητή του Β' Π. Πολέμου που ευεργέτησε και την Ελλάδα με τη Θράκη (σύμφωνα με ομολογίες Τσώρτσιλ και Ήντεν) δεν τον έμαθαν καλά ως φαίνεται οι άμοιροι το ρόλο του και την αξία του. Μα έστω και που δεν τον ξέρουν, φτάνει μόνο ν' αναλογιστούν: πως συντέλεσε τα μέγιστα για τη συντριβή του Χίτλερ, για να είναι οι κ.κ. Παπαδόγκωνοι χρόνια και χρόνια βουλευτές και υπουργοί. Ε, ρε τι κάνουν βλέπετε οι νόμοι των αντιθέσεων! Αλλά, όσο για το βασιλιά τους, και τους όμοιους, όπου οι λαοί τους πέταξαν στα καλάθια των αχρήστων της ιστορίας, γιατί υπήρξαν τυραννικοί, αυταρχικοί και γελοίοι, ας μη τους μοιρολογούν και δακρίζουν, και τους συγκρίνουν και τους παραλληλίζουν με τους Βενιζέλο, Πλαστήρα κλπ. Ντροπή να βάζουν οι κακαηδούδες «τους άντρες τους... με τους κραματευτάδες».

Θρησκοβαβυλωνία

Σα να μην έφταναν οι δικοί μας πακάδες στην Αθίνα... τώρα έχουμε και ρασοφόρους Σύριους, Λιβανέζους, Αιθίοκες, Κενυάτες, Ουγκαντέζους και Κορεάτες... και πού είμαστε ακόμα! Η αρχιεπισκοπή και τα πατριαρχεία, ξέρουν και τιμωρούν τους νεώτερους Έλληνες που περιφρονούν η πολεμούν το ράσο. Φέρνουν λοιπόν απόλες τις φυλές του Ισραήλ νέους μαθαίνουν καλά τα ελληνικά, τους μαθαίνουν τους κανόνες της εκκλησίας, σκινδάζουνε και θεολόγοι και λειτουργούνε και σε διάφορους ναούς! «Μπερεκέτι» λοιπόν κι αλλοεθνών ορθόδοξων ιερωμένων. Καημένη Αθίνα, πό 'γινες τελευταία και θρησκοβαβυλωνία... σα να μη σου 'φτανε η χασισο-νεφο-κρανεία και των σνομπ νεόπλουτων η κοπρο-σκυλο-μανία(!)



Κρίσεις και γνώμες για το φιλοσοφικό δοκίμιο

«Τα κλειδιά της Ευτυχίας» Του Λάμπρου Μάλαμα

...Πλούσια η πνευματική προσφορά σας. Στο φιλοσοφικό σας δοκίμιο «Τα κλειδιά της Ευτυχίας» υπάρχει έντονη η επιθυμία να μεταδώσετε στον συνάνθρωπο τη μεγάλη πείρα σας απο τη ζωή και να τον βοηθήσετε. Το βιβλίο σας «Ο Ξεσηκωμός του Πολυτεχνείου» με την άμεση προσωπική σας μαρτυρία με συγκίνησε πολύ. Είναι ένα γεγονός που σημάδεψε βαθιά τον τόπο μας. «Οι σημειώσεις ενός Ταβερνιάρη είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστικές και το «Λεξιλόγιο Λαοσοφίας» χρησιμότητα και ευχάριστο.

Σας ευχαριστώ και Σας συγχαίρω
Παναγιώτης Κανελλόπουλος
Ακαδημαϊκός και Βουλευτής

...Στο καινούργιο του βιβλίο, ο πολυγραφότατος λογοτέχνης και διευθυντής του περιοδικού «Ελεύθερο Πνεύμα» Λάμπρος Μάλαμας, αναπτύσσει το βασικό θέμα της ζωής, το πώς μπορεί να ζήσει κανείς ευτυχισμένος. Την ευτυχία ο συγγραφέας δεν αναζητά ούτε σε φανταχτερά παλάτια, ούτε σε μεταφυσικές περιπλανήσεις. Είναι, η ευτυχία, υπαρκτή· βρίσκεται παντού και γύρω μας, φτάνει να ξέρουμε να τη δούμε και να την αδράξουμε. Το βιβλίο, καταστάλαγμα πείρας του συγγραφέα και με συνεχείς αναφορές σε σχετικές γνώμες παλιών και σύγχρονων σοφών, αποπνέει γενικά ένα άρωμα αισιοδοξίας και πίστης στον άνθρωπο...

Γ.Κ. Κυριαζόπουλος
Λόγιος Κριτικός και δοκιμιογράφος
Δ/ντής του Περιοδικού
«Το Σχολείο και το Σπίτι»-Αθήνα

Αγαπητέ Λάμπρο,

...Διάβασα «Τα κλειδιά της Ευτυχίας»
...και αισθάνθηκα συγκίνηση για το μεγάλο και άξιο συγγραφικό έργο σου. Το έργο σου είναι μια πηγή αστείρευτη, ατέλειωτη και ακούραστη που τρέχει ασταμάτητα, κρυστάλλινο, δροσερό και ελεύθερο πνεύμα!

Με μεγάλη αγάπη πάντα
Γιάννης Κορωναίος
Βουλευτής και Συγγραφέας

Αγαπητέ μου φίλε κι αδερφέ Λάμπρο,

...Το έργο σου «Τα κλειδιά της ευτυχίας» είναι γεμάτο από σοφία και ωφέλιμες συμβουλές, αρχίζοντας από τη «συντέλεια του κόσμου» και μέχρι σήμερα, από το στόμα σου! Είναι βιβλίο που μπορεί ο κάθε άνθρωπος -λόγιος ή απλός- να τό'χει στη βιβλιοθήκη του, ή στο γραφείο του και να το συμβουλευέται...

Σε φιλώ μ' αγάπη
Πασχάλης Πασχαλέφски
ποιητής και μεταφραστής-Σόφια

Αγαπητέ φίλε Λάμπρο

...Το έργο σου «Τα κλειδιά της Ευτυχίας» το μάθησα το ρούφηξα. Έμαθα πολλά. Το πρόβλημα έχει βάθος. Το έργο είναι καλογραμμένο, βοηθάει πολύ τον αναγνώστη, νέους και ηλικιωμένους να καταλάβουν ορθά το νόημα της ευτυχίας. Είναι γραμμένο με πάθος και έχει ταξικό χαρακτήρα. Καλό μάθημα δίνεις στις αντιφάσεις του Ράσελ και των μεταφυσικών. Χάρηκα πολύ. Είσαι ένας ποταμός που χειλιρίζει και σαρώνει τη σαπίλα της αστικής κοινωνίας...

Με αγάπη
Άλεξ Τσάτσι
ποιητής και μεταφραστής
Γίρνα



Αγαπητέ φίλε Λάμπρο,

Σε συγχαίρω θερμότατα για το θαυμάσιο βιβλίο σου «Τα κλειδιά της Ευτυχίας» γιαυτή την υπέροχη δημιουργία σου! Σου εύχομαι να είσαι πάντα καλά και να μας χαρίζεις πάντα πνευματικές απολαύσεις με τα έργα σου.

Με αγάπη
Δημήτριος Σούτζος
Ταξίαρχος ε.α. Ιστ. Συγγραφέας
Αθήνα

Αγαπητέ Λάμπρο,

Διάβασα το βιβλίο σου «Τα κλειδιά της Ευτυχίας» και σπούδασα τη μεγάλη ηπειρώτικη καρδιά σου· και εκτίμησα τις απέραντες γνώσεις σου, μετριόφρονα ασπούδαχτε φίλε μου· και διαπίστωσα την πληρομονή των ζωικών χυμών σου. Σε είδα σαν ένα νεώτερο Επίκουρο. Έτσι βγαίνει πώς ήρθαν επανωτά, το ένα μετά το άλλο τα άριστα βιβλία σου, από τον πλούσιο κόσμο των συναισθημάτων σου, και τον υφασμένο με στημόνι... τη δικαιολογημένη αισιοδοξία σου.

Τρεις φορές εύγε σου.
Με την αγάπη μου
Γιώργος Μυρισιώτης
ποιητής Αθήνα

Αγαπητέ μου Λάμπρο

...«Τα κλειδιά της Ευτυχίας» είναι το κάτι «άλλο» στο μέχρι τώρα πλούσιο, ποικίλο, ανθρωπιστικό, ωραίο κι ελκυστικό έργο Σου. Κερδίζεις και τελικά, παίρνεις με το μέρος σου τον αναγνώστη και την «κατάφασή» του! Τον γεμίζεις αισιοδοξία και πίστη, τον πείθεις και τον συνεπαίρνεις! Αξιολογούμενος ο πλούτος των γνώσεών σου και η μνήμη σου σπάνια! Και η ζεστασιά της ουσίας, του περιεχομένου και της μορφής μεταδοτική! Δύσκολα θα 'βρισκα λόγια να συνεχίσω...

Με όλη την αγάπη μου
Κωστής Κοκόροβιτς
ποιητής και κριτικός -Αθήνα

...«Τα κλειδιά της Ευτυχίας» είναι έργο με εκλαϊκευμένη την κοινωνική αλήθεια, τις ιδέες, τις ηθικές αξίες, τα ιδανικά, τους πόθους και τα όνειρα των ανθρώπων. Έργο μεγάλης ωφέλειας τερπνό εγκόλπιο που σε προσγειώνει, σε εφοδιάζει και σε οδηγεί σε μεγέθη ευτυχίας. Σου χαρίζει ηθική τόνωση κι αισιοδοξία, ισορροπεί το πνεύμα και το αίσθημα. Ο πολυταλαντούχος, δυναμικός και πολυγραφότατος συγγραφέας Λ. Μάλαμας αγωνίζεται θαρραλλέα στο στίβο της προκοπής και δικαιώνει τη φήμη του...

Γιώργος Βρέλλης
ποιητής και κριτικός
Γιάννινα

Για το «Ελεύθερο Πνεύμα»

Αξιοσεβαστε μου κ. Μαλαμα
...Το υπεροχο περιοδικο σας «Ε.Π.» που το διαβαζω εδω στη Σοβιετικη Ενωση, απο την πρωτη ως την τελευταία του σελιδα, ευχομαι να πάει παντα μπροστα, με την πλούσια και ποικιλη υλη του, για το λαό μας, για την Ιστορία της Εθνικης μας Αντιστασης, εκεινη την ιστορια που κανατε εσεις οι γονεις μας, να μην ξεχαστει και διαστρεβλωθει στο μελλον αυτο το Νέο 1821 του λαου μας. Γράφοντας την αλήθεια, θα 'ναι ο πιο καλός φόρος τιμής σ' εκείνους που μείνανε σε ράχες και κορφες των βουνών της πατρίδας μας. Αυτο θα 'ναι και η δόξα σας και η δόξα μας...

Με πολλην εκτίμηση
και σεβασμό Γ. Βελλας
καθηγητής και ποιητής
Βορόνεζ-ΕΣΣΔ

Λάμπρο μου,

...Ο νους μου σε θωρεί «μακριά» απο τόπο κι από χρόνο, ένα παρόν μες σε διάρκεια. Γιαυτό κι άργησα να σου γράψω. Αλλά πιστεύω πως η μεγάλη ανοιχτοσύνη της καρδιάς σου δικαιολογεί, γιατί είμαι πάνω στο «δοκτοράτο» -παλιά το λέγανε μεράκι» και τώρα «καταπίεση». Δέξου εγκάρδια συγχαρητήρια για το «Ελεύθερο Πνεύμα» σου και χαιρετίσματα. Μέσα στα κείμενά σου... σε αφουγκράζομαι ολοζώντανο κι αμείλιχτο στο πλάι.

Σε ασπάζομαι
Βασιλης Κατοσαρος
καθηγητής και ποιητής Πανεπιστήμιο
Θεσ/νικης

...Ο Λάμπρος Μαλαμας είναι ένας από τους πιο δυναμικούς, δημιουργικούς και πολυγραφοτάτους συγγραφείς που εκδίδει τη μαχητική κριτικολογοτεχνική του Επιθεώρηση «Ελεύθερο Πνεύμα» και έχει συγγράψει πάνω από 40 βιβλία.

«Εθνος» Αθήνα 23/3/83

Αγαπητέ Λάμπρο

...Διαβάζω ταχτικά το «Ελεύθερο Πνεύμα», όλο ουσία και αγωνιστικότητα πάντα. Λυπηθήκα κι εγώ για την απώλεια του φίλου μας Νίκου Περακάκη! Ήταν πραγματικά αυτός που έγραφε. Εύχομαι συνέχιση και ευσώση του πολύπλευρου πνευματικού σου έργου.

Φιλικά
Βιγγέλης Ρόζος
κριτικός δοκιμιογράφος-Αθήνα

...Το Περιοδικό «Ελεύθερο Πνεύμα» που διευθύνεται και εκδίδεται από τον πολυγραφοτάτο και πολυπραγμονέστατο κ. Λάμπρο Μαλαμα, με την αγωνιστική του διάθεση και τα εύστοχα πρωτότυπα σημειώματα και μελετήματά του, βρίσκει συχνά το στόχο και τη δικαίωσή του... Πρόκειται για μια γνήσια και άδολη φωνή, με ζεστό ανθρώπινο λόγο και αταλάντευτη ιδεολογική-ανθρώπινη συνέπεια. Μια φωνή που βοά ακούραστα στην έρημο της σημερινής κοινωνίας μας...

Παντελής Ατιέργης
δοκιμιογράφος κριτικός και ποιητής
Αθήνα περιοδ. «Π.Ο. Έρευνα».

Αγαπητέ κ. Μάλαμα

Ανηφορίσαμε μαζί το περασμένο καλοκαίρι για το Β΄ Συμπόσιο Ποίησης του Πανεπιστημίου Πατρών, και η γνωριμία σου, με γέμισε θαυμασμό και περηφάνια. Η έντονη και μαχητική σου παρουσία κερδίζει πάντα την αγάπη, εκείνων που «νιώθουν» όταν επιλέγουν... Το θαυμάσιο «Ελ. Πνεύμα» σου άρτιο, πλουσιο, συντριπτικά μαχητικό και ευρηματικό είναι και πολύτιμο, γιατί το είδος του σπανίζει θά΄λεγα... Νικάς το χρόνο και δεν σε προλαβαίνει... Ευχόμαστε ν΄ αγωνιζόσαι πάντα πρωτοπόρος έτσι, όπως μας έχεις συνηθίσει!...

Με πολλή αγάπη
Κωστας Λούκας
Αξ/κος του Ναυτικού και
ποιητής, Αθήνα



Πνευματικά και καλλιτεχνικά γεγονότα

Μορφές και μνήμες

Γιάννης Χατζηπαναγιώτου
(Καπετάν-Θωμάς)

Στις 13 Γενάρη σε ηλικία 80 περίπου χρόνων, έφυγε κι ένας ακόμα, από τους λίγους τελευταίους που απόμειναν Αρειανούς καπεταναίους, ο Μικρασιάτης Γιάννης Χατζηπαναγιώτου ή καπετάν Θωμάς, βιοτέχνης και συγγραφέας του μεγάλου έργου «Η πολιτική Διαθήκη του Άρη Βελουχιώτη». Ο μπαρμπα-Γιάννης, όπως ήθελε να τον φωνάζουμε εμείς οι φίλοι του, στάθηκε σ' όλο το βίο του πιστός στα ιδεώδη του μεγάλου αγώνα του λαού μας και στενός συνεργάτης του Άρη. Ατσάλωμένος από φυλακές κι εξορίες της διχτατορίας Μεταξά, αναδείχτηκε πλάι στον Άρη πρωτοπόρος στην Εθνική Αντίσταση σαν σύνδεσμος αρχικά, ανάμεσα στον Άρη-Σαράφη και στην πολιτική ηγεσία, κ' ύστερα καπετάνιος στην 7η ταξιαρχία του ΕΛΑΣ Αιτωλοακαρνανίας που διηύθυνε και τις μεγάλες μάχες και τραυματίστηκε από τους Γερμανούς. Πέθανε λησμονημένος στο Χαϊδάρι και θάφτηκε χωρίς τιμές, με λίγους πιστούς φίλους και συγγενείς του στη Θεσ/νίκη. Αιώνια του η μνήμη.

Γιώργος Τσάκαλος

Στις 15 Γενάρη σε προχωρημένη ηλικία, τερμάτισε το βίο του στην Κηφισιά της Αθήνας ο φίλος λογοτέχνης και πρώην βουλευτής Γιώργος Τσάκαλος. Ο συγγραφέας του «Δραπέτη της φτώχειας» και του «...χάρου» της μικρασιατικής αιχμαλωσίας και τόσων άλλων έργων που πολυδιαβάστηκαν από το λαό, τον συγκίνησαν και του δυνάμωσαν το ηθικό του, να παλεύει με πίστη κι αγάπη στη ζωή, στον άνθρωπο και στην πρόοδο· και ν' αντιμετωπίζει με θάρρος, παλικάροσύνη ηθική δύναμη κι αισιοδοξία τις αντιξοότητες και τις δυσκολίες του βίου, είχε γεννηθεί στη Θρυλική Κοντοβάζαινα της Αρκαδίας γύρω στο 1890. Έζησε και βίωσε όλα τα



βασανα και τις ανεχειες της φτωχολογιας· κι αυτα περιγραφει με υπεροχες δραματικες και χιουμοριστικες αυτοβιογραφικες σελιδες στ' αφηγηματικα του εργα: «Δραπέτης της φτώχειας» «Αγκομαχώνας» «Δραπέτης του Χάρου» «Το αγριμι της Κοντοβαζαινας» «Εθνικός ζόφος» κ.α. Ο Γ. Τσακαλος ηταν ένας καταξιωμενος πατριωτης και συγγραφεας, καλος κι ευγενικός φιλος. Ηταν εμπορας και ειχε εκλεγεί μια περιοδο και βουλευτης. Πολεμησε κι αιχμαλωτίστηκε στη Μικρασια το 1922. Μα δε λησμονουσε ποτε το σκληρό αγωνιστικό του παρελθόν και τη γενετειρα του, που ηταν τοσο ψυχικα δεμένος μαζι της. Έτσι τα ευχαριστα και διδαχτικά βιβλια του και με το χαρακτηριστικό τους λαικο χιούμορ και με τα δραματικα και βασανστικά βιώματα, που στο τελος βγάζουν τον ανθρωπο της παλης νικητή, θα παραμείνουν στην ιστορια της λογοτεχνιας· και η μορφη του Τσακαλου στη μνημη των φιλων και της αυθόρμητης κι ανεπιτήδευτης τεχνης του λαού. Συλλυπούμαστε την καλη κι ευγενικη γυναικα του Δημητρα.

Α΄ Βραβείο «Ιπεκτσι» στον Πέτρο Αποστολίδη

Ο σεβαστος φιλος Πέτρος Αποστολιδης, παλαιμαχος λαϊκός αγωνιστής, δήμαρχος στην απελευθερωτική περιοδο το 1944-45 στα Γιαννινα, παλιος τίμιος κι αξιαγαπητος γιατρός του λαού, απο τους πρωτοπορους σοσιαλιστες στην Ήπειρο και συγγραφεας δυο εξαιρετικών βιβλιων, με αναμνησεις απο τους αγώνες και την αιχμαλωσια του στη Μικρασια, κερδισε εφέτος το Α βραβείο «Ιπεκτσι» ειρήνης και φιλιας μεταξυ του ελληνικού και τουρκικου λαου, που του απονεμηθηκε στην Κων/πολη. Συγχαίρουμε τον βετερανο φιλο καθώς και το μεγάλο βιολίστα και δ/ντή της Μικρής Ορχήστρας της Αθηνas Τάση Αποστολιδη για τα εργα και την προσφορά του πατερα του.

Η ΕΡΤ 1 με Γιαννιώτες δημιουργούς

Την 1η Απριλη δοθηκε απο την ΕΡΤ 1 το Α μέρος της εκπομπής «Δημιουργοι στην Περιφέρεια» με επιλογές του κ. Νικου

Λαγκαδινού και σκηνοθεσια του Γιώργου Διζικιρίκη, που παρουσιασαν συγγραφείς και ζωγραφους απο τα Γιαννινα. Το άνοιγμα εκανε ο δ/ντής μας κ. Α. Μάλαμας και συνεχισαν οι συγγραφεις Τάκης Σιωμόπουλος, Κώστας Λαζαριδης, Χρήστος Σκανδαλης κ.α. Στο Β΄ μέρος της εκπομπης πηραν μέρος οι συγγραφεις Αρσενης Γεροντικός, Κώστας Νικολαίδης, Γιάννης Νικολαίδης, ο ζωγράφος Λουκας Λούκας κ.α. Οι δημιουργοι μίλησαν σε συνεντευξεις κι εδωσαν σχετικες πληροφοριες, και ενημερωσεις για ορισμένα εργα και τη δημιουργικη τους πορεία, όπως και για την πνευματικη και πολιτιστικη κίνηση του τόπου.

Η Έκθεση του Κώστα Μπαλαφα

Με την ευκαιρια της επισημης αναγνώρισης της Εθνικης μας Αντιστασης, ειχε και ο ηπειρωτικός λαος και η αντιστασιακή μας ιστορια, ένα μεγαλο τυχερό. Δεν ειχαν σωθει και δεν ειχαν ερθει σε φως παρα ελαχιστες φωτογραφιες για τον τιτάνιο εκεινο αγωνα του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ στην Ήπειρο, απο μερικους αγωνιστες που τις κρατησαν κειμηλιακά στα δόντια και σε απόκρυφα μερη, να γλυτωσουν απο τους εξοντωτικούς διωγμούς τωσων χρόνων. Και να λοιπόν, ένας τζουμερκιώτης ελασιτης, ένας σπουδαιος καταπληχτικός κι ευσυνειδητος ερασιτέχνης φωτογραφος ο Κ. Μπαλαφας που κατοικει στην Αθήνα, μας χαρισε μια ξαφνικη, χαρούμενη κι αποθεωτικη έκθεση με 80 φωτογραφίες απο τον ΕΛΑΣ και τον ΕΔΕΣ στην Ήπειρο, στα πλαίσια των πολιτιστικων εκδηλώσεων της ΔΕΗ Αθηνas, και σε αιθουσα της στην οδο Χαλκοκονδύλη 28 απο τις 2 ως τις 16 Φλεβαρη. Ο αξιοθαύμαστος αυτός καλλιτέχνης, που περισωσε τα φιλμ εκεινων των επικων, ηρωικων και τραγικών καταστασεων, με τη βοηθεια μιας γιαννιωτοπούλας Α. Γοργόλη, τα επεξεργαστηκε με τη συμπαρασταση του γνωστου και κορυφαιου φωτογράφου του αγωνα Σπ. Μελετζή και με το γενικό τίτλο «Εικονες απο την Αντισταση στην Ήπειρο (1941-1944)» μας χάρισε ένα θέαμα βαθιά συγκινητικό και συγκλονιστικό, με «ενστατανα» απο τη ζωη κύρια του 85 Συντάγματος του ΕΛΑΣ, λιγοτερες απο τα Γιαννινα και την περιφέ-



Επονίτισσες και επονίτες σε παρέλαση στα Γιάννινα μετά την απελευθέρωση.



Ανταρτοεπονίτες σε φάλαγγα πορείας στην Ήπειρο, περνούν τη γέφυρα του Καμπέραγα στο Λυτικό Ζαγόρι το χειμώνα του 1944.

ρεια και 3-4 μόνο από το 15 Συνταγμα το θρυλικό και πολύ μπαρουτοκαπνισμένο! Όμως και οι 80 φωτογραφικοί του πίνακες με μερικούς και από τον ΓΔΣ... συνθέτουν ένα πειστικό, τυγλωτό και χειροποίητο ταμπλώ της αθάνατης αγωνιστικής μας ιστορίας' και αποθησαυρίζει το γέμιστο πατριωτικές εξαρτίες και αυτοθυσιές αγωνιστικό μεγαλείο του αδούλωτου λαού μας, για ν' αποτελεί μνημειακό και πολιτισμο υλικό, που εμψνεί εθνική περηφάνια για τους επιζώντες αγωνιστές και διδαχτική παρακαταθήκη για τους μελλουμένους. Η έκθεση αυτή -σωστή αποκαλυψη- του Μπαλαφα, με ταφίρθηκε και λίγες μέρες στα Γιάννινα καθώς και στη Θεσ/νική. Ας δεχτεί ο καλλιτέχνης τα τιλικρινα κι ολόψυχα συγχαρητήρια μας, για τη μονακριβή αυτή και τόσο πολύτιμη προσφορά του.



Ο τάφος τριών ηρώων αγωνιστών της Εθνικής μας Αντίστασης: Μπάμπη Τσιάρα, Γιάννη Φίλιου και Γιάννη Γιάτση που εκτελέστηκαν απ' τους ναζιήδες στις 3-4-44 σ' ένα ρεματάκι κοντά στο σημερινό προάστιο των Γιαννίνων «Νέα Ζωή».

«Το τετράφυλλο»

Ένα πρωτότυπο παιδικό περιοδικό

Με πικαντικά παραμυθάκια, ιστοριούλες, διαλογικά στιγμιότυπα, με χαριτωμένες εντυπωσιακά και ψυχαγωγικά ευρηματικές εικόνες και φιγούρες, κυκλοφόρησε το δεύτερο τεύχος του «Τετράφυλλου» που επιμελείται η κ. Αλίκη Γουλάρα στη Θεσ/νική. Είναι ένα σπουδαίο και ηθοπλαστικό εντύπο με πρέποντα λόγια, χρώματα κίνηση και δράση, με σκιτσορισμένους μικρούς ήρωες. Οι 36 σελίδες του, είναι πολύχρωμες με διάφορα σύγχρονα διδαχτικά παιχνίδια, σοφιστικά και τερπνά για τα παιδιά, πάνω στα εξελιχτικά φαινόμενα της σύγχρονης ζωής και της φύσης. «Το τετράφυλλο» είναι πρωτότυπο τοιχοσολοβακικό «κόμικς» πραγματιστικό, επιδραστικό κι ωφέλιμο, για μια ευχαριστή ψυχοπνευματική ασκηση. Είναι μια δημιουργική κι επιστημονική παιδαγωγική δουλειά, που εξοικειώνει το παιδί στα πράγματα και στη ζωή, το ψυχαγωγεί και το διδάσκει μαζί, του διευρύνει τον ορίζοντα της σκέψης μ' ανώδυνη καλλιέργεια και του εμψνεί την αγάπη στη ζωή, στα κατοικίδια ζώα σ' όλα τα στοιχεία του δημιουργικού, του προοδευτικού κι αιοιοδο-



ξου ανθρώπινου βίου. Υποδειχνει το σωστό δρόμο στο παιδί, μακριά από κακοτοπίες πειρασμούς και διαφθορές, που κάνουν τα διάφορα εκμεταλευτικά κι επιζήμια αγγλοαμερικάνικα «κόμικς». «Το τετράφυλλο» είναι περιοδικό ευρωπαϊκών αξιώσεων και σωστής αγωγής. Συγχαιρούμε την υπεύθυνη κι ευσυνειδητή αυτή εργασία της κ. Γουλάρια.

Ένας ποιητικός Διαγωνισμός

Από τον Πολιτιστικό Σύλλογο
Δελφών

«ΔΕΛΦΙΚΗ ΑΜΦΙΚΤΙΟΝΙΑ»

Β΄ ΠΟΙΗΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΣΤΟΥΣ ΔΕΛΦΟΥΣ

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Δελφών «ΔΕΛΦΙΚΗ ΑΜΦΙΚΤΙΟΝΙΑ» προκηρύσσει τούς Β Πανελληνίους Ποιητικούς Αγώνες στους Δελφούς, το φετεινό «ΔΕΛΦΙΚΟ ΑΥΓΟΥΣΤΟ»

Οι ενδιαφερόμενοι ποιητές, μπορούν να στείλουν στο Σύλλογο ένα ποιήμα τους, όχι πάνω από 50 στίχους (αράδες) σε πέντε δακτυλογραφημένα αντίτυπα, ως το τέλος Ιουνίου έ. έ. με θέμα «Ο Έρωτας στη ζωή μας».

Τα ποιήματα θα φέρουν ψευδώνυμο. Μεσα δε σε ξεχωριστό σφραγισμένο φακέλλο, θα υπάρχει το πραγματικό όνομα του ποιητή, η διεύθυνσή του και το τηλέφωνό του.

Απ' τα ποιήματα που θα αποσταλούν, ειδική κριτική επιτροπή από αναγνωρισμένους ποιητές, συγγραφείς, κριτικούς και διανοούμενους, θα προκρίνει 40 ως 50, αναλογα με τον αριθμό των αποσταλέντων ποιημάτων.

Οι ποιητές που τα ποιήματά τους θα προκριθούν, θα κληθούν στους Δελφούς, που θα πραγματοποιηθούν οι Β΄ Πανελληνιοί Ποιητικοί Αγώνες, στις 14 Αυγούστου, ημέρα Κυριακή και ώρα 10η π.μ. όπου οι ποιητές θα απαγγείλουν τα προκριθέντα στην πρώτη φάση ποιήματά τους, παρουσία της κριτικής επιτροπής και του κοινού.

Σε τούτη τη δεύτερη φάση, η κριτική επιτροπή θα κάμει την τελική κρίση, για τη βράβευση έξη ποιημάτων.

Τα ονόματα των νικητών θα ανακοινωθούν το απόγευμα της ίδιας ημέρας, ώρα 6 και στον ίδιο χώρο, όπου θα απονεμηθούν και τα βραβεία. Θα δοθούν τρία βραβεία, Α΄ Β΄ και Γ΄ και τρεις έπαινοι, Α΄ Β΄ και Γ΄ Όλα θα συνοδεύονται με χρηματικά έπαθλα.

Τα υπόλοιπα ποιήματα που θά έχουν προκριθεί στην πρώτη φάση και φυσικά θα απαγγελθούν στους Δελφούς, θα πάρουν ειδικά διπλώματα για τη διάκρισή τους.

Ερασιτεχνικό Θέατρο στην Πάργα

Χαρη στην πείρα στο ζήλο και στη φροντίδα του λόγιου βιβλιοπωλη στην ομορφη και γραφική Πάργα κ. Πέτρου Γιουργα, ο Εκπολιτιστικός και Μορφωτικός της Σύλλογος, συγκροτήσε τμήμα Θεατρου και ανέβασε εργα μεγάλων αξιώσεων μ' εξαιρετική επιτυχία. Η Πάργα λοιπόν, δεν ειχε ως τώρα μόνο την καλύτερη μουσική ορχήστρα στην Ηπειρο, παρά δημιούργησε και το καλύτερο ερασιτεχνικό θέατρο. Έτσι με κατάλληλες επιλογες ταλεντουχων καλλιτεχνών και σκηνοθετική διδασκαλία κι επιμελεια του Πέτρου Γιουργα που ειχε βοηθό του και πρωταγωνιστή τον Παναγιώτη Μαρκεζίνη, περυσι ανεβασαν την «Αυλη των θαυματων» του Καμπανέλλη, κι εφετος τον «Οιδιποδα Τυρανο» του Σοφοκλη σε μετάφραση Φ. Πολίτη. Πηραν μέρος ο Π. Καραδημας, ο Π. Μαρκεζινης, ο Μάκης Γιουργας, ο Α. Ευθυμιου ο Β. Δριγγος, η Αλ. Ζουλα κ.α. Έδωσαν ως τωρα 2 παραστάσεις στην πόλη τους μια στην Πρέβεζα και μια στην Ηγουμενίτσα... και απόσπασαν τα συγχαρητήρια και τα χειροκροτήματα όλων.

Αρχαιρεσιες Σωματείου

Η Πανηπειρωτική Συν/νδια Ελλάδας, αναδειξε στα τέλη Μαρτη τη νέα της διοίκηση με πρόεδρο τον κ. Α. Διαμάντη Α΄ Αντιπρόεδρο τον Ζήκο Ντίνο και γεν. γραμματέα τον κ. Κολιούση. Χαρακτηριστική στάθηκε η επιτυχία της φιλης ποιητριας κ. Άνας Μπουρατζη-Θώδα, της φωτισμένης και δραστήριας αυτής συμπατριώτισσας. Καθώς και του υπέροχου πατριώτη Αντώνη Νούσια. Ευχόμεαστε σε όλα τα μέλη του Συμβουλίου, ευόδωση του έργου τους, για το καλό και την πρόοδο της Ηπείρου, μας με ενότητα και σύμπνοια για την πραγματοποίηση των νέων προγραμματικών τους επιδιώξεων.

Γιά περισσότερες πληροφορίες μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να τηλεφωνούν στο 0265-82.335 από 9-12 π.μ. και 3-9 μ.μ. Ζητώντας τον ποιητή-λογοτέχνη και πρόεδρο του Δ.Σ. του Συλλόγου, θύμιο Ι. Χριστόπουλο.

Ο Πρόεδρος

ΘΥΜΙΟΣ Ι. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η Γεν. Γραμματέας
ΛΕΤΤΑ ΜΙΣΕΡΛΗ



Με την Πειθώ των Αριθμών



Η πυθαγόρεια λογική σε γεγονότα από διάφορες επίσημες στατιστικές

500.000 ένοπλο προσωπικό έχουν απλωμένο οι ΗΠΑ σε όλον τον κόσμο.

2.500 στρατιωτικές βάσεις και άλλες εγκαταστάσεις και 12.000 πυρηνικές κεφαλές.

●Οι πιο βαριά χρεωμένες σε δισεκατομμύρια δολάρια χώρες, είναι κατά σειρά:

Το Μεξικό, η Βραζιλία, η Βενεζουέλα, η Αργεντινή, Η Ισπανία, η Νότια Κορέα, η Πολωνία, η Χιλή, η Νότια Αφρική, η Γιουγκοσλαβία, οι Φιλιππίνες και η Ελλάδα. Η πρώτη φτάνει τα 57 δις δολάρια (Μεξικό) και η τελευταία (Ελλάδα) 9,2 δις δολάρια. Οι άλλες κυμαίνονται από τα 50 ως τα 10.

●Στη Δυτική Γερμανία υπάρχουν σήμερα 2.500.000 άνεργοι.

●Το τελευταίο διαστημόπλοιο που εκτόξευσαν οι Αμερικανοί από το πεδίο δοκιμών του Κανάβεραλ κόστισε 1 δισεκατομμύριο και 200 εκατ. δολάρια.

●Τα 15 τελευταία χρόνια σε 39 χώρες του κόσμου, εκτελέστηκαν με συνοπτικές δίκες 2 εκατομ. άτομα. Άγνωστος είναι ο αριθμός των κρυφά και σιωπηρά εκτελεσμένων πολιτικών αντιπάλων από τους κρατούντες σε ορισμένες χώρες.

«Η Περσία, η Νότια Αφρική, η Γουατεμάλα, η Κολομβία, κι' η Αργεντινή, είναι μεταξύ των χωρών που κατηγορούνται στην έκθεση, ότι έχουν προβεί σε εκτελέσεις χωρίς δίκες. Μεταξύ των θυμάτων είναι και γυναίκες και παιδιά. Στην Περσία υπολογίζεται ότι περίπου 20.000 άτομα, συμπεριλαμβανομένων και παιδιών ηλικίας μέχρι 13 ετών, έχουν εκτελεστεί τα τελευταία 2 χρόνια. Ενώ στη Γουατεμάλα παιδιά και γυναίκες ήταν μεταξύ των 5.000 ατόμων που εκτελέστηκαν από τις κυβερνητικές δυνάμεις το 1981 και 1982. Συχνά της εκτέλεσης... προηγούνταν βιασμοί.

Οι χώρες που αναφέρονται στην έκθεση είναι: Αφγανιστάν, Αγκόλα, Αργεντινή, Μπαγκλαντές, Βολιβία, Βραζιλία, Μπουρούντι, Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, Τσαντ, Χιλή, Κολομβία, Καμπότζη, Σαλβατόρ, Αιθιοπία, Γουατεμάλα, Γουϊνέα, Ονδούρα, Ινδία, Ινδονησία, Περσία, Ιράκ, Κορέα, Λίβανος, Λέσοθο, Λιβύη, Μαλαισία, Μάλι, Μοζαμβίκη, Ναμίμπια, Πακιστάν, Ταϊλάνδη, Τουρκία, Ουγκάντα, Ζαΐρ, και άλλες.»

●Ο πληθυσμός στον πλανήτη, αυξάνεται κάθε χρόνο κατά 76 εκατομμύρια άτομα. Ο πληθυσμός σ' όλον τον κόσμο, ξεπέρασε τα 4 1/2 δισεκατομύρια.

●Στην Ελλάδα, ο μέσος όρος ζωής είναι για τους άντρες 70 χρόνια και για τις γυναίκες παραπάνω.

●Για την προετοιμασία των μισθοφόρων που μπήκαν από την Ονδούρα για να γκρεμίσουν το σοσιαλιστικό καθεστώς των Σαντινίστας στη Νικαράγουα, η Cia ξόδεψε 30 εκατομ. δολάρια.

Έκθεση Μ. Στράτη

Ο δημιουργικός κι ακούραστος νατουραλιστής ζωγράφος αγωνιστής και πατριώτης, Μηνάς Στράτης Σύμβουλος της ΠΣΕ έκανε στον Παρνασσό της Αθήνας όπως κάθε χρόνο την ετήσια έκθεσή του, με 60

νέους πίνακες της ζωντανής και της νεκρής φύσης και πολλά έργα από τοπία της Αλβανίας που είχε επισκεφτεί πέρυσι το καλοκαίρι. Η έκθεση του διακεκριμένου Ηπειρώτη καλλιτέχνη σημείωσε και αυτή (όπως όλες οι άλλες ως τώρα) μεγάλη επιτυχία το πρώτο 15νθήμερο του Μάρτη.



Αναγγελίες βιβλίων

Ποίηση

Ελένης Αργέστη: «Ερωτικά»
Αργύρη Β. Ντούσια: «Οι Νικητές»
Μανώλη Π. Σιγανού: «Τελχίνες»
Σωσώς Πέτρου-Βλάσση: «Η ψυχή των πραγμάτων»
Δηιδάμειας Στατηρά: «Ωδές αρ. 2»
Γιάννη Τσίπη: «Του Λαού το πόρεμα»
Ηλία Α. Αθανασόπουλου: «Τα 39 πρώτα ποιήματα»
Τάσου Μουζάκη: «Το τραγούδι των ελεφάντων»

Πεζογραφία

Ιάσωνα Ευαγγέλου: «Ο Ένας και οι Άλλοι» (Διηγήματα)
Μιχάλη Σταφυλά: «Ιστορία Ανθρώπινων Δικαιωμάτων» (Πολιτικό Μυθιστόρημα)
Δημητρίου Σ. Σούτζου: «Κλεφταρματωλοί» (ιστορικό)
Βικτωρίας Θεοδώρου: «Ο Τράικο» (Αφήγημα)
Δημοσθένη Γ. Γούλα: «ΓεώργιοςΚαφαντάρης»
Ευαγγελίας Παπαχρήστου - Πάνου: «Ασυγχύτως Συγκροτημένα» (Δοκίμια και Σημειώματα βιβλιοκρισίας)
Ναυσικός Γεωργιάδη - Μουσούρη: «Ζωές Τυρανισμένες» (Διηγήματα-Μελέτες)
Σπύρου Ζήση: «Η τιμωρία» (Μυθιστόρημα)
Ευάγγελου Ρόζου: «Αντιπαραθέσεις» (Μελέτες-δοκίμια)
Γιώργου Γιωτόπουλου: «Πέντε και μια από τις μέρες της Μακρονήσου»
Πανευρυτανικής Ένωσης: «Δυό Ομιλίες» (Αφιέρωμα για τον Πάνο Ι. Βασιλείου)
Μήτσου Κατσίνη: «Αγάπη στον Άνθρωπο. Ανθρωπιά στην Αγάπη» (Ο ποιητικός λόγος του Απ. Μαγγανάρη)
Δημήτρη Αλεξίου: «Μικρά Αθηναϊκά διηγήματα»
Ηλία Δ. Παπαγεωργίου: «Ο Καλυδώνας και οι Καλυδώνιοι Κάπροι»
Στέλιου Ντόμαλη: «Η Αιώρηση» (Διηγήματα)
Θάλειας Τσαρνά: «Απόηχοι...» (Σκίτσα λογοτεχνών και ζωγράφων)
Θεοδόση Δασκαλόπουλου: «Ωρες Μάχης» (Δοκίμια. Άρθρα Συμβολή στον αγώνα του εξανθρωπισμού)
Γιάννη Νικολόπουλου: 1) Η Αντιστασιακή Λογοτεχνία» (Αισθητικά-Κριτικά-Δοκίμια)
2) «Τα παιδιά στην Αντίσταση» (Διηγήματα)
Κώστα Βουγιουκλάκη: «Ο Σκύλος από τη Σινώπη» (Βραβευμένο θεατρικό)



Μαχης Μουζακη: «Αθήνα -Μπαλαντα της αναπη
Νάνσυς Κοτρόσου: «Στα μονοπάτια της Αλήθειας»
Μιχάλη Τουτουντζή: «Τομμεντοκολώνες»
Π. Νικητέα: «Διάγνωση»
Παναγιώτη Ε. Σταύρακα: «Τριλογίες»
Τηλέμαχου Καραβία: «Κραυγές και ψίθυροι»
Άγγελου Πετρουλάκη: «Λόγος πρώτος»
Θάλειας Τσαρνά: «Πλάι στους κήπους»
Ζαφείρη Στάλιου: «Η Πολιτεία 11»

Διαλέξεις

Ο δ/ντης της περιοδικής μας επιθεωρήσης, Λ. Μάλαμας μίλησε στην Παραμυθιά και στην Κόνιτσα το Φλεβάρη και Μαρτη, σε πολυπληθείς γιορταστικές συγκεντρώσεις για την επέτειο της ΕΠΟΝ, και τη συμμετοχή της στο μεγάλο απελευθερωτικό αγώνα.

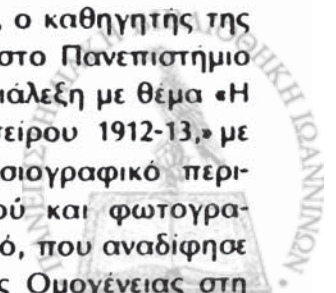
Το Φλεβάρη επίσης, ο επικουρικός καθηγητής της Μεσαιων. Ελλ. Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Γιαννίνων κ. Απ. Καρπόζηλος, έδωσε ομιλία με θέμα: «Δυό ποιήματα του 17ου αιώνα για την πόλη των Ιωαννίνων».

Ο ποιητής της Βέροιας Ν. Αδαλόγλου μίλησε για τον φιλόσοφο κι επιστήμονα Ιωάννη Κωττούνιο που η πόλη του τελευταία, τονε τίμησε και με προτομή.

Ο Σπυρος Εργολαβος

Ο διακεκριμένος φιλόλογος, λυκειάρχης και δημοτικός Σύμβουλος των Γιαννίνων, με την ευκαιρία που γιορτάστηκε η 162 επέτειο της απελευθέρωσης της χώρας μας από τον τούρκικο ζυγό, έδωσε μ' εξαιρετική επιτυχία ομιλία στην αιθουσα της Ζ.Π. Ακαδημίας και θέμα: «Η Δίκη των Στρατηγών».

Σε αιθουσα της ΕΗΜ, ο καθηγητής της Ιστορίας της Ιατρικής στο Πανεπιστήμιο των Γιαννίνων, έδωσε διάλεξη με θέμα «Η απελευθέρωση της Ηπείρου 1912-13» με πρωτοφανέρωτο δημοσιογραφικό περιγραφικό του Μπιζανιού και φωτογραφικό σε διαφάνειες υλικό, που αναδηφησε από την εφημερίδα της Ομογένειας στη Νέα Υόρκη της εποχής εκείνης «Ατλαντίς».



ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ

ΕΡΕΥΝΑ-ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ-ΤΕΧΝΗ-ΚΡΙΤΙΚΗ

Επιφυλάκιση-Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας Χρόνος 12ος Τεύχος

48

Θέματα

- Η Αξία των Αγωνιστικών Επιθεωρήσεων και ο «Νουμάς»
- Μιλούν κορυφάιοι των Γραμμάτων για το Νουμά
- Ένα χειρόγραφο του Ελιγιά
- Παγκόσμια ποίηση
- Ελληνική Ποίηση
- Νέοι Ποητές
- ένας άγνωστος «Μπωντλαίρ»
- Δοκίμια και Στοχασμοί
- Ρεαλιστική διηγηματογραφία
- Η καταδίκη του δοσιλογισμού
- Λαογραφικές σελίδες
- Κριτικοαισθητικές αναλύσεις
- Συγκριτική Λογοτεχνίας
- Με το σφυρί στα καμώματα
- Πικάντικες αγγελίες
- Πολιτικοκοινωνικά Κεντρίσματα
- Πλούσια σχολιογραφία
- Με την πειθώ των αριθμών
- Μηνύματα στο «Ελεύθερο Πνεύμα»
- Πνευματικά και Καλλιτεχνικά γεγονότα

«Σ' όλο τον κόσμο ξαστεριά
σ' όλο τον κόσμο ήλιος»



Πρωτότυπη Επιθεώρηση αγωνιστικής Λογοτεχνίας και κριτικού προβληματισμού.
Μαχητικό όργανο διαφώτισης και πνευματικής καλλιέργειας του λαού.

Όσα σημειώνω, τα σημειώνω γιατί δεν υποφέρω να βλέπω το άδικο να πνίγει το δίκαιο

Μακρυγιάννης

